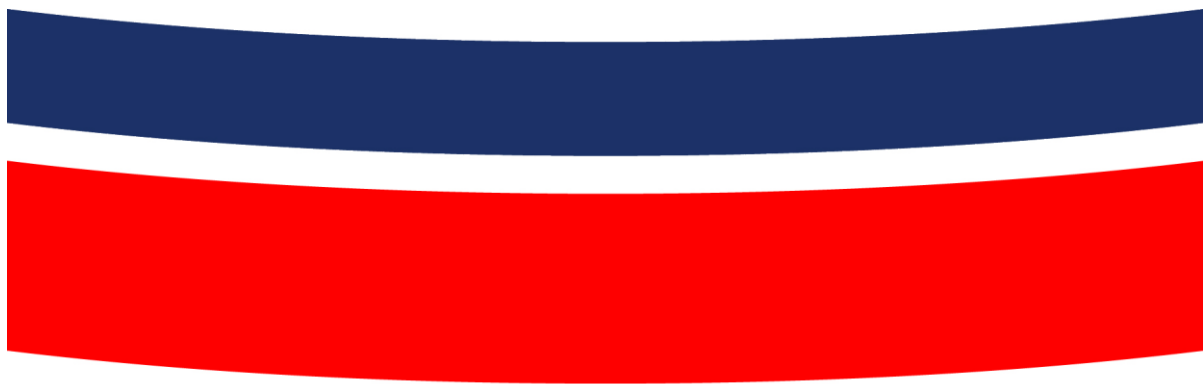

DE KOMMUNALE OG REGIONALE BUDGETTER 2010

Udgivet af:
Indenrigs- og Sundhedsministeriet
Slotsholmsgade 10-12
1216 København K.
Telefon: 72 26 90 00
Telefax: 72 26 90 01
E-post: im@im.dk
Hjemmeside: www.im.dk

ISBN-nr: 978-87-7601-327-1

Indhold

Indledning	3
1. Sammenfatning	4
1.1. Oversigt over budget 2010.....	4
1.1.1. Oversigt over kommunernes budgetter for 2010.....	4
1.1.2. Oversigt over regionernes budgetter	5
1.1.3. Aftalegrundlaget.....	7
1.1.4. Aftale om kommunernes økonomi for 2010	7
1.1.5. Skattestoppet	7
1.1.6. Aftale om regionernes økonomi for 2010.....	8
2. Kommunernes budgetter for 2010	9
2.1. Skatter.....	9
2.1.1. Skatteindtægter.....	9
2.1.2. Udskrivningsprocenter	10
2.1.3. Grundskyldspromiller	11
2.1.4. Statsgaranti og selvbudgettering.....	13
2.1.5. Dækningsafgifter	13
2.1.6. Det skrå skatteloft	14
2.2. Tilskud og udligning	14
2.3. Serviceudgifter.....	15
2.3.1. Sundhed.....	17
2.4. Anlægsudgifter.....	19
2.5. Overførselsudgifter	21
2.6. Brugerfinansierede områder	22
2.7. Likviditet.....	23
2.8. Låntagning og gæld	24
2.9. Renter.....	25
3. Regionernes budgetter for 2010	26
3.1. Regionernes finansiering i budget 2010	27
3.2. Regionernes udgifter i budget 2010	28
3.2.1. Udgifter til sundhedsområdet	29
3.2.2. Udgifter til regional udvikling	30
3.2.3. Udgifter til sociale tilbud og specialundervisning mv.....	30
Bilag	32

Indledning

Budgetår 4 efter kommunalreformen

"Kommunernes og regionernes budgetter 2010" er baseret på de budgetoplysninger, som kommuner og regioner har indberettet til Indenrigs- og Sundhedsministeriet (tidligere Indenrigs- og Socialministeriet) suppleret med budgetoplysninger fra Danmarks Statistik. Publikationen er en del af Indenrigs- og Sundhedsministeriets publikationsserie om den kommunale og regionale økonomi. I serien udkommer ligeledes en publikation om de kommunale og regionale regnskaber.

Publikationens første hovedafsnit indledes med et sammenfattende kapitel, der opridser de væsentligste tendenser i kommunernes og regionernes budgetter og sammenholder dem med de indgåede aftaler om udgifter og indtægter for budgetåret 2010. Herefter følger to kapitler, hvor henholdsvis kommunernes og regionernes budgetter for 2010 gennemgås nærmere. Herunder gennemgås også udviklingen i forhold til budgetåret 2009.

Endelig indeholder publikationen en sektion med bilag, der består af både aggregerede størrelser og opgørelser fordelt på enkeltkommuner og regioner. Hertil kommer aftalerne om kommunernes og regionernes økonomi for 2010.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet
Center for Kommunaløkonomi, juni 2011

1. Sammenfatning

1.1. Oversigt over budget 2010

1.1.1. Oversigt over kommunernes budgetter for 2010

Kommunerne har for 2010 budgetteret med serviceudgifter på 230,6 mia. kr. inklusive udgifter på 10,5 mia. kr. til den aktivitetsbestemte kommunale medfinansiering af sundhedsvæsenet. Hertil kommer overførselsudgifter på 49,2 mia. kr., udgifter til forsikrede ledige på 8,3 mia. kr., udbetaling af førtidspensioner vedrørende forsyningsområdet på 0,3 mia. kr. samt driftsindtægter fra det brugerfinansierede område på 0,6 mia. kr. Samlet svarer dette til kommunale nettodriftsudgifter på 287,9 mia. kr. De skattefinansierede nettoanlægsudgifter udgør 13,0 mia. kr. i budgettet for 2010. Hertil kommer budgetterede nettoudgifter til de brugerfinansierede områder på 0,2 mia. kr. og budgetterede nettorentudgifter på 1,1 mia. kr. i 2010.

De samlede kommunale skatteindtægter for 2010 er budgetteret til 224,2 mia. kr. og hertil kommer budgetterede indtægter fra tilskud og udligning i 2010 på 74,8 mia. kr.

Kommunerne budgetterer således samlet set med et finansieringsunderskud for 2010 på 5,3 mia. kr. Finansieringsunderskuddet dækkes af et budgetteret nettolåneoptag på 1,9 mia. kr. og budgetterede nettoindtægter på 1,0 mia. kr. fra finansforskydninger samt et budgetteret nettolikviditetsforbrug på 2,5 mia. kr., jf. tabel 1.1 herunder.

Table 1.1. Overview of municipalities' budget 2010

Mia. kr. 2010-PL	Budget 2010
Serviceudgifter	230,6
Overførselsudgifter	49,2
Udgifter til forsikrede ledige	8,3
Skattefinansierede nettoanlægsudgifter	13,0
Brugerfinansierede områder	0,2
Aktivitetsbestemt medfinansiering af sundhedsvæsenet	10,5
Udbetaling af tjenestemandspensioner ifm. forsyningsvirksomhed	0,3
Anlægsudgifter til ældreboliger	1,5
Renter	1,1
Refusion af købsmoms	0,1
Skatter	-224,2
Tilskud og udligning	-74,8
Finansieringsunderskud (+ = finansieringsunderskud)	5,3
Låntagning	-1,9
Finansforskydninger mv.	-1,0
Likviditet (- = nettolikviditetsforbrug)	-2,5
Balance	0,0

Kilde: Danmarks Statistik, Indenrigs- og Sundhedsministeriet.

1.1.2. Overview of regions' budgets

Regionsne budgetterer i 2010 med udgifter på sundhedsområdet på 106,7 mia. kr. På social- og specialundervisningsområdet budgetteres der med udgifter på 4,7 mia. kr., 2,9 mia. kr. til regional udvikling og 1,9 mia. kr. til fællesformål og administration. De 1,6 mia. kr., som ikke finansieres ved bidrag og tilskud fra stat og kommuner, finansieres primært ved brug af likvide aktiviteter. En oversigt over regionernes udgifts- og indtægtsstruktur ses i tabel 1.2.

Tabel 1.2. Oversigt over regionernes budget 2010

Mio. kr. 2010-PL	Udgifter	Indtægter	Nettoudgifter
Sundhedsområdet			
Driftsudgifter	102.247	-8.108	94.139
Anlægsudgifter	4.222	-383	3.839
Renteudgifter	244	0	244
Bidrag/tilskud	0	-96.929	-96.929
Sundhed i alt	106.713	-105.421	1.293
Social og specialundervisning			
Driftsudgifter	4.274	-4.143	132
Anlægsudgifter	359	-12	347
Renteudgifter	32	0	32
Bidrag/tilskud	0	-310	-310
Social og specialundervisning i alt	4.665	-4.465	200
Regional udvikling			
Driftsudgifter	2.841	-113	2.728
Anlægsudgifter	24	0	24
Renteudgifter	5	0	5
Bidrag/tilskud	0	-2.734	-2.734
Regional udvikling i alt	2.871	-2.847	24
Fællesformål og administration			
Driftsudgifter	1.820	-1.858	-37
Anlægsudgifter	71	0	71
Renteudgifter	0	0	0
Bidrag/tilskud	0	0	0
Fællesformål og administration i alt	1.891	-1.858	33
Finansieringsunderskud (+ = finansieringsunderskud)			1.551
Låntagning	36	-1.132	-1.096
Forskydning i likvide aktiver	195	-496	-300
Øvrige finansforskydninger (inkl. ufordelte renter)	316	-466	-150
Finansiering i alt	548	-2.093	-1.546
Balance	116.688	-116.683	5

Note: Det bemærkes, at denne tabel er opgjort ud fra udgiftsmæssige principper af hensyn til sammenhængen i tabellen, uanset at regionerne har budgetteret social- og specialundervisningsområdet og udviklingsområdet ud fra omkostningsmæssige principper.

Kilde: Danmarks Statistik, Finansministeriet og Indenrigs- og Sundhedsministeriet.

1.1.3. Aftalegrundlaget

Den overordnede styring af den decentrale offentlige økonomi er baseret på aftalesystemet mellem regeringen og de kommunale og regionale parter om det følgende års økonomi for henholdsvis kommuner og regioner. For 2010 er der således indgået aftaler mellem regeringen og henholdsvis KL og Danske Regioner om den kommunale og regionale økonomi for 2010. Aftaleteksterne er optrykt i henholdsvis bilag 17 og 18.

1.1.4. Aftale om kommunernes økonomi for 2010

Regeringen og KL indgik den 16. juni 2009 aftale om kommunernes økonomi for 2010. Aftalen indebærer et samlet kommunalt serviceniveau på 228,5 mia. kr. i 2010 (aktivitetsbestemt medfinansiering af sundhedsvæsnet indregnet). Hertil kommer reguleringer i medfør af DUT-princippet til et samlet niveau på 230,7 mia. kr. Kommunerne har under ét budgetteret med et serviceniveau i 2010 på 230,6 mia. kr., hvilket er 0,1 mia. kr. mindre end aftalt. Budgetresultatet medfører, at regeringen i januar 2010 frigav det betingede bloktilskud på 1,0 mia. kr. Kommunernes budgetterede udgifter til overførsler i 2010 er 0,3 mia. kr. over det forudsatte i aftalen, mens udgifter til forsikrede ledige modsat ligger 0,6 under det forudsatte. Det budgetterede bruttoanlægsniveau på de skattefinansierede områder er 2,9 mia. kr. under det aftalte niveau. Heraf ligger de budgetterede bruttoanlægsudgifter vedrørende kvalitetsfundsområdet 1,6 mia. kr. under aftalen. Den samlede virkning mellem det aftalte og det budgetterede niveau betyder således, at kommunerne ligger knap 3,3 mia. kr. under aftalen, jf. tabel 1.3. herunder.

Tabel 1.3. Kommunernes udgifter i aftale og budget 2010

Mia. kr. 2010-PL	Aftale	Budget	Forskel
Serviceudgifter, netto	230,7	230,6	-0,1
Overførsler	48,9	49,2	0,3
Udgifter til forsikrede ledige	8,9	8,3	-0,6
Skattefinansieret bruttoanlæg	20,0	17,1	-2,9
<i>-heraf borgernære bruttoanlæg</i>	<i>9,0</i>	<i>7,4</i>	<i>-1,6</i>
Udgifter i alt	308,5	305,2	-3,3

Note: Aftaleniveauet for serviceudgifter er i forhold til aftale om kommunernes økonomi for 2010 korrigeret for meropgaver i medfør af DUT-princippet samt midler til trepartsaftalerne. Bruttoanlægsudgifter er opgjort eksklusive udgifter til kommunalt ejede ældreboliger og forsyningsområdet.

Kilde: Finansministeriet, aftale om kommunernes økonomi for 2010 og Danmarks Statistik.

En nærmere beskrivelse af kommunernes budgetter for 2010 findes i kapitel 2. Den samlede aftale om kommunernes økonomi for 2010 er optrykt i bilag 17.

1.1.5. Skattestoppet

I aftalen om kommunernes økonomi for 2010 aftalte regeringen og KL, at et mindre antal kommuner efter ansøgning kunne sætte de kommunale skatter op med samlet 500 mio. kr.

Imidlertid valgte kommunerne for 2010 at budgettere med et samlet skattemerprovenu på 770 mio. kr. For at sikre at skattestoppet står uantastet, foretog regeringen en modgående sænkning af statsskatten. I henhold til gældende lov blev kommunernes bloktilskud sænket med det beløb, hvormed de kommunale skattestigninger oversteg den aftalte skatteramme. Reguleringen af bloktilskuddet blev anvendt til at sænke den statslige skat.

1.1.6. Aftale om regionernes økonomi for 2010

Regeringen og Danske Regioner indgik den 13. juni 2010 aftale om regionernes økonomi for 2010. Aftalen forudsætter nettodriftsudgifter på sundhedsområdet (ekskl. medicin) på 86,8 mia. kr. og udgifter til medicintilskud på 7,1 mia. kr. i 2010. Der er enighed om, at bruttoanlægsudgifterne på sundhedsområdet kan udgøre 2,8 mia. kr. i 2010. Hertil kommer nettodriftsudgifter til regional udvikling på 2,6 mia. kr. Som det fremgår af tabel 1.4. herunder, er den samlede virkning mellem aftalegrundlaget og regionernes budgetterede udgifter et budgetteret større forbrug på 2,1 mia. kr.

Tabel 1.4. Regionernes udgifter i aftale og budget 2010			
Mia. kr. 2009-PL	Aftale	Budget	Forskel
Nettodriftsudgifter til sundhed ekskl. medicin	87,0	87,0	0,0
Medicintilskud	7,1	7,1	0,0
Bruttoanlægsudgifter sundhed	2,8	4,2	1,4
Nettoudgifter til regional udvikling	2,7	2,7	0,0
Note: Aftaleniveauet for nettodriftsudgifter til sundhed ekskl. medicin samt regional udvikling er i forhold til aftale om regionernes økonomi for 2010 korrigeret for mer-opgaver i medfør af DUT-princippet.			
Kilde: Aftale om regionernes økonomi for 2010, Danmarks Statistik, Finansministeriet samt Indenrigs- og Sundhedsministeriet.			

En nærmere beskrivelse af regionernes budgetter findes i kapitel 3 samt i bilag 16. Den samlede aftale om regionernes økonomi for 2010 er optrykt i bilag 18.

2. Kommunernes budgetter for 2010

I de følgende afsnit gennemgås først de kommunale indtægter fra skatter samt tilskud og udligning og efterfølgende de kommunale udgifter. Udover serviceudgifterne gennemgås også de kommunale anlægsudgifter og overførselsudgifter. Endvidere gennemgås det brugerfinansierede område samt likviditet, gæld, moms og renter.

2.1. Skatter

2.1.1. Skatteindtægter

Kommunerne har for 2010 budgetteret med skatteindtægter på i alt 226,2 mia. kr. Kommunerne budgetterede tilsvarende i 2009 med samlede skatteindtægter på 216,0 mia. kr. Det svarer til en stigning på 8,2 mia. kr. i løbende priser. Stigningen skyldes hovedsageligt en stigning i kommunernes beskatningsgrundlag på 7,4 mia. kr. samt provenu fra skatteforhøjelser på samlet 0,8 mia. kr.

Ud af de samlede kommunale skatteindtægter i 2010 udgør de 194,6 mia. kr., svarende til 86,0 pct., af forskudsbeløb af indkomstskat. Andelen er svagt faldende fra 86,5 pct. i 2009. Kommunernes indtægter fra grundskyld udgør 19,7 mia. i budgettet for 2010, hvilket er 1,8 mia. kr. mere end kommunerne opkrævede i 2009. Kommunernes indtægter fra selskabsskat udgør knap 6,9 mia. kr. i 2010, hvilket er 0,1 mia. kr. mere end i budgettet for 2009, jf. tabel 2.1. herunder.

Tabel 2.1. De kommunale skatteindtægter i budget 2009 og 2010		
Mio. kr. løbende PL	2009	2010
Kommunal indkomstskat	-186.852	-194.550
Selskabsskat	-6.826	-6.923
Anden skat på lignet visse indkomster	-103	-396
Grundskyld	-17.901	-19.738
Anden skat på fast ejendom	-4.329	-4.563
Øvrige skatter og afgifter	-1	0
Skatteindtægter i alt	-216.011	-226.169

Kilde: Danmarks Statistik.

Kommunerne har for 2010 budgetteret med indtægter fra anden skat på fast ejendom (dækningsafgifter) på 4,6 mia. kr., hvilket er 0,2 mia. kr. mere end i budget 2009.

2.1.2. Udskrivningsprocenter

Kommunerne skal i forbindelse med vedtagelsen af budgetterne bl.a. vedtage udskrivningsprocenten for indkomstskat samt grundskyldspromillen af øvrige ejendomme samt landbrugsejendomme mv.

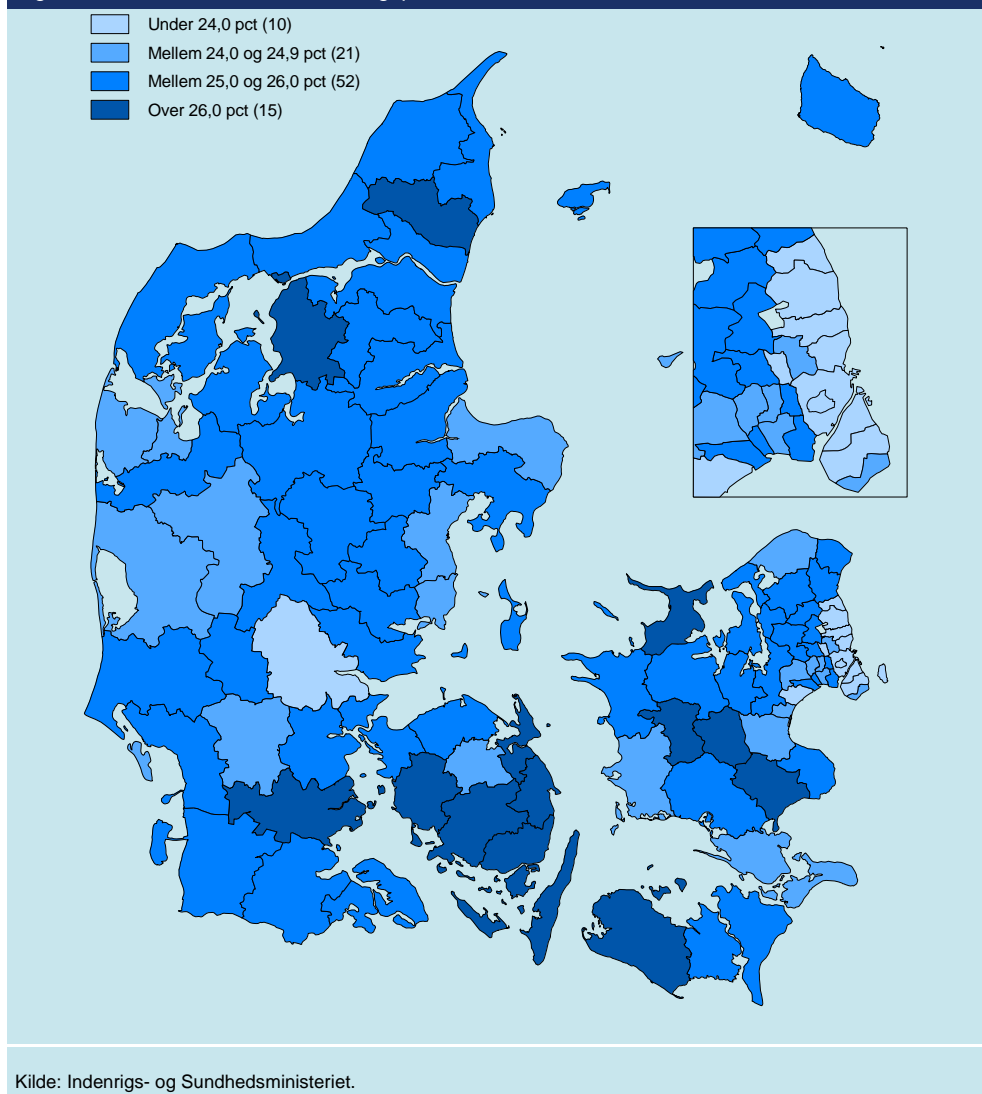
Tabel 2.2. Skattesatser i budget 2009 og 2010		
	Budget 2009	Budget 2010
Udskrivningsprocent	24,8	24,9
Grundskyldspromille af øvrige ejendomme	25,62	25,92
Grundskyldspromille af landbrugsejendomme mv.	11,76	11,88

Note: Den gennemsnitlige udskrivningsprocent er opgjort som forholdet mellem det samlede provenu fra kommunal indkomstskat og det samlede udskrivningsgrundlag. De gennemsnitlige grundskyldspromiller er opgjort som forholdet mellem de samlede grundskyldsprovenuier og de samlede afgiftspligtige grundværdier.

Kilde: Kommunale indberetninger til Indenrigs- og Sundhedsministeriet samt egne beregninger.

De kommunale udskrivningsprocenter i 2010 spænder mellem 22,8 pct. i Gentofte Kommune og 27,8 pct. i Langeland Kommune. Der er ingen klar geografisk tendens at spore i udskrivningsprocenterne, om end et antal kommuner nord for København har relativt lave udskrivningsprocenter. Den geografiske fordeling af udskrivningsprocenterne fremgår af figur 2.1. herunder.

Figur 2.1. De kommunale udskrivningsprocenter i 2010

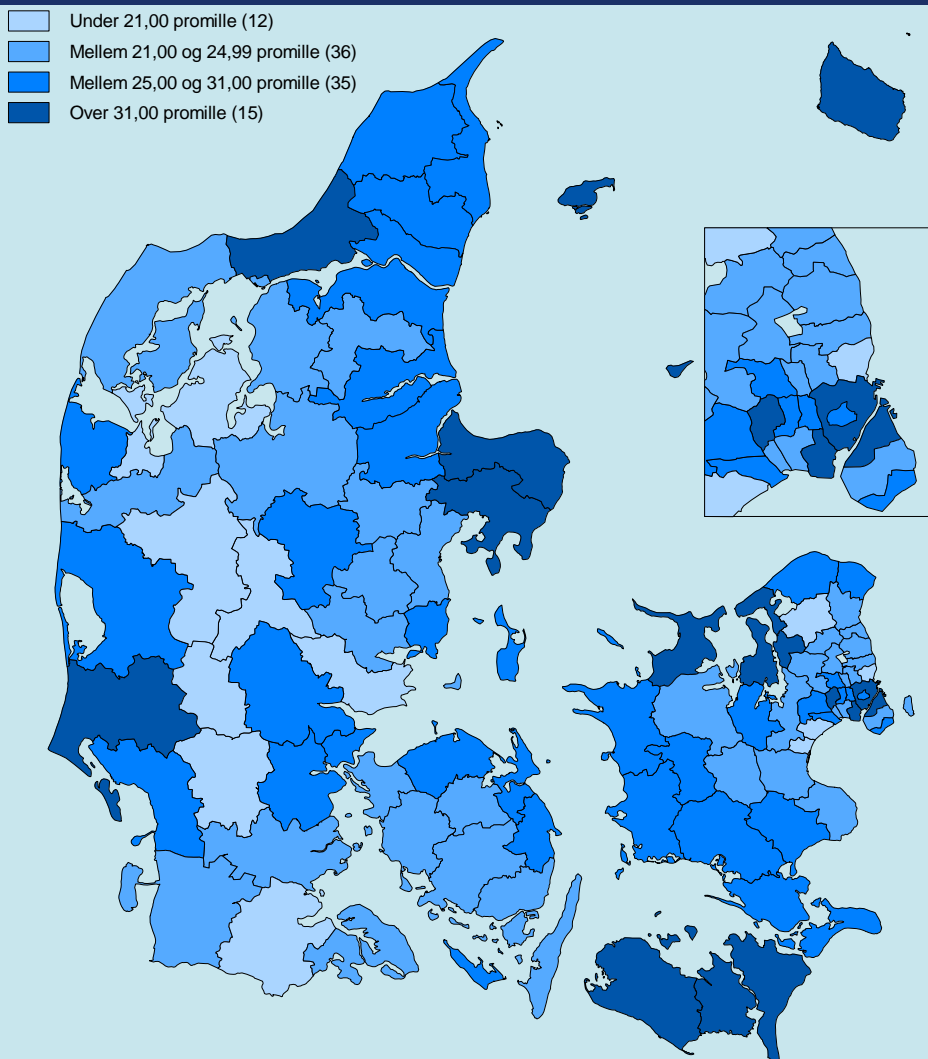
De enkelte kommuners udskrivningsprocenter, udskrivningsgrundlag og indkomstskatteprovenuer for 2010 fremgår af bilag 14.

2.1.3. Grundskyldspromiller

Grundskyldspromillen for øvrige ejendomme er i gennemsnit 25,92 i 2010. I 2009 var den 25,62. Den gennemsnitlige grundskyldspromille for landbrugsejendomme mv. er 11,88 i 2010, mens den i 2009 var 11,76, jf. tabel 2.2.

De kommunale grundskyldspromiller for 2010 spænder fra 16,00 prm. (minimum i ejendomsskatte-loven) i Gentofte Kommune til 34,00 promille (maksimum i ejendomsskatte-loven) i fem kommu-ner. Der synes ikke at være nogen klar geografisk tendens i fordelingen af høje og lave grundskyldspromiller. Den geografiske spredning af grundskyldspromillerne fremgår af figur 2.2. herun-der.

Figur 2.2. De kommunale grundskyldspromiller i 2010

Kilde: Indenrigs- og Sundhedsministeriet

De enkelte kommuners grundskyldspromiller, grundskyldsprovenuer og afgiftspligtige grundværdier for 2010 fremgår af bilag 14.

2.1.4. Statsgaranti og selvbudgettering

I forbindelse med budgetteringen af indkomstskat i 2010 har 6 kommuner valgt at anvende deres eget skøn for udskrivningsgrundlaget (selvbudgettering), mens 92 kommuner har valgt statsgarantien. Til sammenligning valgte 19 kommuner i 2008 at selvbudgettere deres udskrivningsgrundlag, mens 79 kommuner valgte at anvende det statsgaranterede udskrivningsgrundlag.

Det budgetterede udskrivningsgrundlag for 2010 udgør 780,0 mia. kr., hvilket er 0,3 mia. kr. mindre end det statsgaranterede grundlag. Den samlede effekt for det budgetterede forskudsbeløb af indkomstskat er forholdsvis beskedent og under 0,1 mia. kr. lavere end det ville have været, hvis samtlige kommuner havde valgt det statsgaranterede udskrivningsgrundlag.

Da udligningen af forskelle i beskatningsgrundlag sker omkring gennemsnittet af de statsgaranterede beskatningsgrundlag, opnår kommunerne samlet set udligningstilskud som følge af, at det budgetterede grundlag ligger under det statsgaranterede. Udligningsvirkningen af selvbudgetteringen i 2010 er opgjort til 0,1 mia. kr.

Mia. kr.	Statsgaranti	Budget	Forskel
Udskrivningsgrundlag	780,2	780,0	-0,3
Indkomstskat	194,3	194,2	0,0
Udligningsvirkning			0,2
Selvbudgetteringsgevinst			0,1

Note: Bemærk, at der på grund af afrunding kan forekomme mindre afvigelse i summeringerne.

Kilde: Danmarks Statistik, kommunale indberetninger til Indenrigs- og Sundhedsministeriet samt egne beregninger.

Forskudsbeløbene af indkomstskat for 2010 bliver løbende udbetalt til kommunerne ved tolvtedelsrater fra SKAT. I 2013 vil der for kommuner, der har valgt at selvbudgettere udskrivningsgrundlaget i 2010, blive foretaget en efterregulering af forskudsbeløbene på baggrund af de faktiske indkomster. For de kommuner, der har valgt det statsgaranterede udskrivningsgrundlag, foretages ingen efterregulering. Når de faktiske beskatningsgrundlag for 2010 er kendt, foretages endvidere en endelig beregning af udligning mv., som afregnes i 2013.

2.1.5. Dækningsafgifter

Kommunerne har for 2010 budgetteret med et samlet provenu fra dækningsafgifter på godt 4,6 mia. kr., hvilket er 0,2 mia. kr. mere end i budget 2009. Af det samlede provenu vedrører de knap

3,2 mia. kr. indtægter fra forretningsejendommens forskelsværdi, svarende til en andel på 71 pct. Provenuet af offentlige ejendommers grundværdi udgør knap 0,4 mia. kr. eller 8 pct. af det samlede provenu, mens provenuet af offentlige ejendommers forskelsværdi udgør knap 1,0 mia. kr., svarende til 21 pct., jf. tabel 2.4. herunder.

Mio. kr. løbende PL	Budget 2009	Budget 2010
Offentlige ejendommers grundværdi	-506	-374
Offentlige ejendommers forskelsværdi	-925	-964
Forretningsejendommers forskelsværdi	-2.914	-3.225
I alt	-4.345	-4.563

Kilde: Kommunale indberetninger til Indenrigs- og Sundhedsministeriet.

Kommunerne har ret til at udskrive dækningsafgifter af offentlige ejendomme. Såfremt en kommune vælger at udskrive dækningsafgifter af offentlige ejendomme, kan de dermed opkræve følgende promiller af henholdsvis grundværdi og forskelsværdi:

Af offentlige ejendommers grundværdi opkræves halvdelen af grundskyldspromillen, dog max. 15 promille. Dette gælder også for statslige ejendommers grundværdi.

Af offentlige ejendommers forskelsværdi opkræves op til 8,75 promille.

Kommunerne kan herudover opkræve dækningsafgift på op til 10 promille af forretningsejendommers forskelsværdi.

2.1.6. Det skrå skatteloft

Som led i Forårspakke 2.0 er det skrå skatteloft sænket til 51,5 pct. for skatten af den sidst tjente krone. Skatteloftet betyder, at der i kommuner, hvor udskrivningsprocenten i 2010 overstiger 24,9 pct. ydes et nedslag i skatten til borgere, der betaler topskat. Kommunerne er med til at finansiere dette nedslag.

2.2. Tilskud og udligning

Kommunerne har samlet set budgetteret med nettoindtægter på 74,8 mia. kr. fra tilskud og udligning i 2010. Det er 18,2 mia. mere end budgetteret i 2009. Den største post er den kommunale udligning, som tegner sig for 49,0 mia. kr., eller 65,5 pct. af de samlede budgetterede indtægter på området. Til sammenligning var der budgetteret med indtægter på 45,3 mia. kr. fra kommunal udligning i 2009. Det bemærkes, at særlige tilskud til kommunerne er forøget fra 2,8 mia. kr. i 2009 til 15,1 mia. kr. i 2010. Udviklingen skyldes hovedsageligt en forøgelse af statens tilskud til

investeringer på kvalitetsfundsområdet fra 1,0 til 4,0 mia. kr. samt indførsel af beskæftigelsestilskuddet på 8,9 mia. kr. fra 2010.

Kommunerne betaler i 2010 et grundbidrag til regionerne til medfinansiering af sundhedsvæsenet, som udgør 1.204 kr. pr. indbygger. Kommunerne har for 2010 budgetteret med et samlet grundbidrag vedr. sygehusområdet på godt 6,3 mia. kr. Kommunerne yder herudover et aktivitetsafhængigt bidrag til det regionale sundhedsvæsen, jf. afsnit 2.3.1. Kommunerne betaler også et grundbidrag til regionerne vedrørende udviklingsområdet, svarende til 120 kr. pr. indbygger i 2010. Således har kommunerne budgetteret med et kommunalt udviklingsbidrag på knap 1,0 mia. kr. i 2010, jf. tabel 2.5. herunder.

Mio. kr. løbende pl.	Budget 2009	Budget 2010
Kommunal udligning	-45.324	-49.034
Statstilskud til kommuner	-15.664	-16.444
Særlige tilskud	-2.750	-15.125
Øvrig udligning mv.	35	-1.522
Kommunalt grundbidrag vedr. sygehusvæsenet	6.153	6.332
Kommunalt udviklingsbidrag	935	978
Tilskud og udligning i alt	-56.615	-74.815

Note: Øvrig udligning mv. dækker over efterreguleringer, udligning af selskabsskat, udligning og tilskud vedr. udlændinge samt boligstøtteudligning i hovedstadsområdet.

Kilde: Danmarks Statistik.

De enkelte kommuners indtægter fra tilskud og udligning fremgår af bilag 13.

2.3. Serviceudgifter

Et af de væsentligste elementer i de årlige økonomiaftaler mellem regeringen og KL er det aftalte niveau for de kommunale serviceudgifter i det år, som aftalen vedrører, jf. også afsnit 1.2.2. Serviceudgifterne opgøres i den forbindelse som nettodriftsudgifterne inkl. statsrefusion på de skattefinansierede områder fratrukket nettodriftsudgifterne til overførselsudgifter og forsikrede ledige samt nettodriftsudgifter fra de brugerfinansierede områder, herunder udgifter til tjenestemandspensioner vedrørende de brugerfinansierede områder.

I forbindelse med opgørelsen af kommunernes serviceudgifter i budgettet for 2010, er der i økonomiaftalen enighed om, at serviceudgifterne defineres således, som det fremgår af boks 2.1. herunder.

Boks 2.1. Definition af kommunernes serviceudgifter i budget 2010

Kommunernes serviceudgifter i budgettet for 2010 afgrænses i budget- og regnskabssystem for kommuner som kommunernes nettodriftsudgifter inklusive statsrefusion på hovedkonto 0 samt 2-6 fratrukket kommunernes nettodriftsudgifter inkl. statsrefusion på følgende funktioner (bemærk særlig opgørelse vedr. funk. 5.58.80 og 6.52.72):

Overførsler	
3.30.45	Erhvervsgrunduddannelser
3.38.77	Daghøjskoler
5.46.60	Introduktionsprogram mv.
5.46.61	Introduktionsydelse
5.46.65	Repatrering
5.48.67	Personlige tillæg
5.48.68	Førtidspension med 50 pct. refusion
5.48.69	Førtidspension med 35 pct. refusion (før 1. januar 2003)
5.48.70	Førtidspension med 35 pct. refusion (efter 1. januar 2003)
5.57.71	Sygedagpenge
5.57.72	Sociale formål
5.57.73	Kontanthjælp
5.57.74	Kontanthjælp vedr. visse grupper af flygtninge
5.57.75	Aktiverede kontanthjælpsmodtagere
5.57.76	Boligyldelse til pensionister
5.57.77	Boligsikring
5.58.80	Revalidering, <i>ekskl. dranst 1, gr. 004 og 005</i>
5.58.81	Løntilskud til personer i fleksjob og personer i løntilskudsstillinger
5.68.97	Seniorjob til personer over 55 år
5.68.98	Beskæftigelsesordninger
Udgifter til forsikrede ledige	
5.58.78	Dagpenge til forsikrede ledige
5.68.98	Beskæftigelsesindsats for forsikrede ledige
Tjenestemandspensioner vedr. forsyningsområdet	
6.52.72	Udbetaling af tjenestemandspension vedr. nuværende eller tidligere kommunale forsyningsvirksomheder, dranst 1, gr. 001 og 002

Kommunerne har samlet set budgetteret med serviceudgifter på 230,6 mia. kr. i 2010. I forhold til budgettet for 2009 svarer dette til en vækst på 2,0 mia. kr. eller 0,9 pct. i 2010-PL.

Den største stigning i kommunernes serviceudgifter finder man på området for sociale opgaver og beskæftigelse. Området har haft en absolut stigning i udgifterne mellem budget 2009 og 2010 på 2,0 mia. kr. Stigningen svarer til en realvækst på 2,0 pct.

Det største relative fald er på områderne for byudvikling, bolig og miljø, hvor kommunerne i 2010 budgetterer med et udgiftsfald på 7,6 pct., svarende til 0,5 mia. kr. i forhold til budgettet for 2009.

På transport- og infrastrukturområdet er der i 2010 budgetteret med et mindre fald på 0,1 mia. kr. i forhold til 2009, hvilket svarer til -1,0 pct. På undervisnings- og kulturområdet er der budgetteret med en stigning i serviceudgifterne på 0,8 mia. kr. fra 2009 til 2010. Stigningen svarer til 0,8 pct. På sundhedsområdet er der budgetteret med en stigning på 0,3 mia. fra 2009 til 2010, hvilket svarer til en vækst på 1,5 pct. Endelig har kommunerne budgetteret med et fald på administrationsområdet på 0,5 mia. kr. fra 2009 til 2010. Faldet svarer til -1,4 pct.

Tabel 2.6. Udviklingen i de kommunale serviceudgifter fra budget 2009-2010 fordelt på hovedkonti

Mia. kr. 2010-PL	Budget 2009	Budget 2010	Udvikling (mia. kr.)	Udvikling (pct.)
I alt	228,6	230,6	2,0	0,9
Heraf:				
- Byudvikling, bolig og miljø	6,3	5,8	-0,5	-7,6
- Transport og infrastruktur	7,9	7,8	-0,1	-1,0
- Undervisning og kultur	59,8	60,6	0,8	1,4
- Sundhedsområdet	16,7	17,0	0,3	1,5
- Sociale opgaver og beskæftigelse mv.	101,9	104,0	2,0	2,0
- Fællesudgifter og administration mv.	36,0	35,5	-0,5	-1,4

Note: Budget 2009 i 2010-opgaveniveau er korrigeret for meropgaver, ændret skøn for pris- og lønudviklingen, aftrapning af refusionsordning vedr. det specialiserede sociale område. Desuden er fordelingen mellem hovedkonti korrigeret for konteringsomlægninger vedr. tjenestemandspensioner.

Kilde: Danmarks Statistik samt Finansministeriets meropgaveopgørelse

I de følgende afsnit opgøres udviklingen i serviceudgifterne på sundhedsområdet. Det skal bemærkes, at de følgende afsnit ikke er korrigeret for kommunale meropgaver mellem budget 2009 og budget 2010, hvorfor tallene ikke vil være direkte sammenlignelige med tallene i tabel 2.6.

2.3.1. Sundhed

Kommunerne har for 2010 budgetteret med samlede nettodriftsudgifter på sundhedsområdet på 17,0 mia. kr., hvoraf de 10,5 mia. kr. vedrører den aktivitetsbestemte kommunale medfinansiering af sundhedsvæsenet.

Af de resterende 6,5 mia. kr. er udgifter til den kommunale tandpleje den største udgiftspost, som samlet set udgør på 2,1 mia. kr. i budgettet for 2010. 1,7 mia. kr. af de samlede sundhedsudgifter

anvendes til kommunal genoptræning og vedligeholdelsestræning, hvilket svarer til niveauet i budget 2009. Da kommunerne har indberettet et beløb på 151 mio. kr. i budget 2010 og 161 mio. kr. i budget 2009 på en ikke-autoriseret gruppering, skal opdelingen på genoptræning efter udskrivning og ambulantly specialiseret genoptræning tages med forbehold.

Kommunerne har endvidere budgetteret med udgifter til sundhedsfremme og forebyggelse på 509 mio. kr. i 2010, hvilket er 13 mio. kr. mindre end i budget 2009 samt udgifter til den kommunale sundhedstjeneste på 906 mio. kr., hvilket svarer til niveauet i 2009. Hertil kommer øvrige sundhedsudgifter på 555 mio. kr., hvilket er 13 mio. kr. mere end i 2009, jf. tabel 2.7. herunder.

Tabel 2.7. Udviklingen i de kommunale sundhedsudgifter fra budget 2009-2010

Mio. kr. 2010-PL	Budget 2009	Budget 2010	Udvikling (mio. kr.)	Udvikling (pct.)
Kommunal genoptræning og vedligeholdelsestræning	1.679	1.695	16	0,94
Heraf				
- kommunal genoptræning efter udskrivning (sundhedsloven)	759	806	47	6,15
- kommunal genoptræning efter udskrivning (serviceloven)	531	537	6	1,16
- ambulantly specialiseret genoptræning	248	213	-34	-13,90
- personbefordring	40	76	36	89,84
- uplaceret genoptræning	101	63	-39	-38,00
Vederlagsfri behandling hos en fysioterapeut	418	726	308	73,74
Kommunal tandpleje	2.035	2.108	72	3,56
Sundhedsfremme og forebyggelse	508	509	1	0,26
Kommunal sundhedstjeneste	880	906	27	3,04
Øvrige sundhedsudgifter	526	555	28	5,35
Kommunale sundhedsudgifter i alt	6.046	6.499	453	7,49

Note: Budget- og regnskabssystem for kommuner giver ikke mulighed for at opdele kommunernes udgifter til genoptræning efter hhv. sundhedsloven (§ 140) og serviceloven (§ 86). Kommunerne har til indberettet til Indenrigs- og Sundhedsministeriet, hvor stor en andel af udgifterne der vedrører sundhedsloven. Enkelte kommuner har ikke indberettet noget beløb, hvorfor opdelingen skal tages med forbehold. Hertil kommer, at et antal kommuner har indberettet et beløb på i alt 151 mio. kr., som ikke kan henføres til genoptræning efter udskrivning, ambulantly genoptræning eller personbefordring. Opdelingen på disse kategorier skal derfor også tages med forbehold. Øvrige sundhedsudgifter dækker over udgifter til hospiceophold, udgifter til køb af private sundhedsydelser samt plejetakst for færdigbehandlede patienter, begravelseshjælp og befordringsgodtgørelse. Udgifterne til den aktivitetsbestemte kommunale medfinansiering af sundhedsvæsenet er ikke medtaget i tabellen. Der er i opgørelsen ikke korrigeret for eventuelle meropgaver.

Kilde: Danmarks Statistik samt kommunale indberetninger til Indenrigs- og Sundhedsministeriet.

Det aktivitetsafhængige bidrag afhænger af borgernes anvendelse af sundhedsvæsenet og vil først og fremmest afspejle antallet af indlæggelser og ambulantly behandling på sygehusene samt

antallet af ydelser fra de praktiserende læger. På den måde giver den aktivitetsbestemte medfinansiering kommunerne et incitament til at gøre en indsats specielt på det forebyggende område. I aftalen om kommunernes økonomi er forudsat kommunal aktivitetsbestemt medfinansiering på 10,5 mia. kr.

Kommunerne har for 2010 budgetteret med et grundbidrag på 6,3 mia. kr. og et aktivitetsbestemt bidrag på 10,5 mia. kr. 4,8 mia. kr. af den aktivitetsbestemte medfinansiering vedrører indlæggelser på det somatiske område (stationær somatik), mens 2,9 mia. kr. vedrører ambulans somatisk behandling. 1,3 mia. kr. vedrører ydelser leveret i praksissektoren, herunder ydelser leveret af praktiserende læger og betaling for medicin, jf. tabel 2.8. herunder.

Tabel 2.8. Udviklingen i den kommunale medfinansiering af sundhedsvæsenet fra budget 2009-2010				
Mio. kr. 2010-PL	Budget 2008	Budget 2009	Udvikling (mio. kr.)	Udvikling (pct.)
Kommunalt grundbidrag	6.153	6.332	180	2,9
Aktivitetsbestemt medfinansiering	10.609	10.454	-155	-1,5
Heraf				
- stationær somatik	4.887	4.894	7	0,1
- ambulans somatik	3.020	3.132	112	3,7
- stationær psykiatri	228	233	5	2,4
- ambulans psykiatri	337	345	8	2,4
- praksissektoren (sygesikring)	1.337	1.373	36	2,7
- genoptræning under indlæggelse	274	268	-7	-2,5
- uplaceret	525	209	-316	-60,2
Kommunal medfinansiering i alt	16.761	16.786	25	0,1

Note: Det bemærkes, at det kommunale grundbidrag registreres under finansiering i Budget- og regnskabssystem for kommuner, mens den aktivitetsbestemte medfinansiering registreres direkte på sundhedsområdet. Under den aktivitetsbestemte medfinansiering har kommunerne konteret en udgift på godt 1,0 mia. kr. på uautoriserede grupperinger, hvormed beløbet ikke kan henføres til et bestemt medfinansieringsområde. Opgørelsen på de øvrige områder skal tages med forbehold herfor. De kommunale udgifter til medfinansiering fremskrives med den regionale pl.

Kilde: Danmarks Statistik samt Indenrigs- og Sundhedsministeriet.

Det bemærkes, at et beløb på knap 0,2 mia. kr. er konteret på ikke-autoriserede gruppering, og opdelingen på de øvrige underområder skal dermed tages med et vist forbehold.

2.4. Anlægsudgifter

I aftalen mellem regeringen og KL om kommunernes økonomi for 2010 blev der aftalt et løft vedrørende bruttoanlæg fra 15,3 mia. kr. (2010-PL) i økonomiaftalen for 2009 til 20,0 mia. kr. i 2010. Løftet blev blandt andet finansieret via et forøget tilskud målrettet kvalitetsfondsområdet (folkeskole, daginstitutioner, idrætsanlæg til børn og unge samt ældreområdet), hvor det er aftalt, at

kommunerne skal forøge deres bruttoanlægsudgifter fra 6,1 mia. kr. (2010-PL) fra 2009 til 9,0 mia. kr. i 2010.

De samlede budgetterede kommunale bruttoanlægsudgifter (ekskl. ældreboliger) udgør i budget 2010 17,1 mia. kr., hvilket er 1,4 mia. kr. mere end i budget 2009, svarende til stigning på 9,0 pct. På områderne for undervisning og kultur samt sociale opgaver og beskæftigelse (hvor kvalitetsfundsområdet indgår som en delmængde) har kommunerne budgetteret med stigninger på hhv. 1,4 og 0,6 mia. kr., svarende til stigninger på hhv. 39,4 og 23,0 pct., jf. tabel 2.9a.

Mio. kr. 2010-PL	Budget 2009	Budget 2010	Udvikling (mio. kr.)	Udvikling (pct.)
Byudvikling, bolig og miljøforanstaltninger	4.602	4.130	-473	-10,3
Transport og infrastruktur	2.541	2.795	254	10,0
Undervisning og kultur	3.581	4.993	1.412	39,4
Sundhedsområdet	155	111	-44	-28,2
Sociale opgaver og beskæftigelse (ekskl. ældreboliger)	2.543	3.128	585	23,0
Fællesudgifter og administration	2.269	1.941	-328	-14,4
I alt (ekskl. ældreboliger)	15.691	17.098	1.408	9,0
Ældreboliger	1.602	1.586	-16	-1,0
I alt	17.293	18.684	1.391	8,0

Kilde: Danmarks Statistik samt indberetning til Indenrigs- og Sundhedsministeriet.

Kommunerne har for 2010 budgetteret med et nettoanlægsniveau på de skattefinansierede områder (ekskl. ældreboliger) på 13,0 mia. kr., hvilket er 2,8 mia. kr. over budget 2009. Det bemærkes bl.a., at kommunerne har budgetteret med et løft på 1,2 mia. kr. fra 2009 til 2010 vedrørende undervisning og kultur, hvilket svarer til en stigning på 36,3 pct. Herudover kan det nævnes, at den budgetterede stigning vedrørende byudvikling, bolig og miljøforanstaltninger udgør 0,6 mia. kr. fra 2009 til 2010, hvilket svarer til en stigning på 81,9 pct. Udviklingen skal ses i sammenhæng med et budgetteret fald vedr. salg af grunde. Endelig bemærkes det, at nettoanlægsinvesteringer vedr. sociale opgaver og beskæftigelse stiger med 0,7 mia. kr. fra 2009 til 2010, hvilket svarer til en stigning på 29,3 pct., jf. tabel 2.9b, herunder.

Tabel 2.9b. Udviklingen i de skattefinansierede nettoanlægsudgifter for budget 2009-2010

Mio. kr. 2010-PL	Budget 2009	Budget 2010	Udvikling (mio. kr.)	Udvikling (pct.)
Byudvikling, bolig og miljøforanstaltninger	767	1.395	628	81,9
Transport og infrastruktur	2.399	2.663	264	11,0
Undervisning og kultur	3.390	4.622	1.232	36,3
Sundhedsområdet	155	110	-45	-29,1
Sociale opgaver og beskæftigelse (ekskl. ældreboliger)	2.311	2.988	677	29,3
Fællesudgifter og administration	1.200	1.229	29	2,4
I alt (ekskl. ældreboliger)	10.221	13.006	2.785	27,2
Ældreboliger	1.558	1.532	-26	-1,7
I alt	11.780	14.539	2.759	23,4

Note: Bruttoanlægsudgifter opgjort ekskl. udgifter til det brugerfinansierede forsyningsområde samt ældreboliger.

Kilde: Danmarks Statistik.

2.5. Overførselsudgifter

Overførselsudgifterne i budgettet for 2010 andrager samlet set 49,2 mia. kr. Det er 3,9 mia. kr. over niveauet i budget 2009, hvilket svarer til en realvækst på 8,5 pct. Fordelingen på de forskellige typer overførselsudgifter fremgår af tabel 2.10 herunder.

Af tabellen ses det, at det væsentligste absolutte bidrag til stigningen i kommunernes overførselsudgifter er førtidspension med en stigning på 1,2 mia. kr. Herefter følger kontanthjælp samt sygedagpenge, som stiger med hhv. 1,0 og 0,8 mia. kr. Det bemærkes, at de samlede budgetterede overførselsudgifter i 2010 er 0,3 mia. kr. over skønnet i økonomiaftalen for 2010.

Tabel 2.10. De kommunale overførselsudgifter i budget 2009 og budget 2010

Mio. kr. 2010-PL	Budget 2009	Budget 2010	Forskel (mio. kr.)	Forskel (pct.)
Erhvervsgrunduddannelser	133	133	-1	-0,4
Daghøjskoler	43	39	-5	-10,5
Introduktionsprogram mv.	67	49	-18	-27,2
Introduktionsydelse	111	118	7	6,7
Repatriering	2	2	0	21,2
Personlige tillæg	650	647	-2	-0,4
Førtidspension	17.323	18.563	1.240	7,2
Sygedagpenge	7.168	7.983	815	11,4
Sociale formål	1.453	1.504	51	3,5
Kontanthjælp	4.576	5.537	960	21,0
Aktiverede kontanthjælpsmodtagere	1.862	2.225	363	19,5
Boligydelse til pensionister	2.281	2.248	-33	-1,4
Boligsikring	1.462	1.484	22	1,5
Revalidering	2.328	2.240	-88	-3,8
Løntilskud til personer i fleksjob	4.355	4.833	478	11,0
Seniorjob til personer over 55 år	72	74	2	2,2
Beskæftigelsesordninger	1.484	1.559	75	5,1
Overførsler i alt	45.370	49.239	3.869	8,5

Kilde: Danmarks Statistik.

2.6. Brugerfinansierede områder

De brugerfinansierede områder drives efter et såkaldt "hvile-i-sig-selv" princip, hvilket betyder, at udgifterne til områderne over tid skal finansieres af brugerne og således ikke belaste kommunerne økonomisk. I praksis foregår dette ved, at kommunen finansierer anlægsinvesteringer på områderne og løbende hjemtager driftsindtægterne fra brugerfinansieringen. I det enkelte år kan kommunerne derfor godt have enten nettoudgifter eller -indtægter på området, uden at det strider imod hvile-i-sig-selv princippet.

Kommunerne har samlet set budgetteret med nettoudgifter (drift og anlæg) til de brugerfinansierede områder på 233 mio. kr. i 2010. Dette svarer til et realfald i nettoudgifterne til de brugerfinansierede området på 153 mio. kr. i forhold til budget 2009. Nettoudgiften i 2010 dækker over nettoindtægter fra driften på 0,6 mia. kr. og nettoudgifter til anlæg på 0,8 mia. kr. I budget 2010 er den samlede nettoudgift størst på varmforsyningsområdet, jf. tabel 2.11 herunder.

Tabel 2.11. Kommunernes nettodriffts- og -anlægsudgifter til de brugerfinansierede områder i budget 2009 og budget 2010

Mio. kr. 2010-PL	Budget 2009	Budget 2010	Forskel (mio. kr.)
Gasforsyning	-4	-2	1
Elforsyning	21	33	12
Varmeforsyning	316	115	-200
Vandforsyning	43	3	-40
Andre forsyningsvirksomheder	31	42	11
Spildevandsanlæg	-31	79	110
Affaldshåndtering	9	-37	-46
Brugerfinansierede områder i alt	386	233	-153

Kilde: Danmarks Statistik.

Det bemærkes i denne forbindelse, at det samlede deponeringsbeløb ikke kan udledes af ovenstående tabel, idet det kun er de kommuner, der budgetterer med en nettoindtægt fra forsyningsvirksomhederne under ét, der er omfattet af deponeringen.

2.7. Likviditet

De kommunale budgetter for 2010 indebærer et nettoforbrug af likvide midler på 2,5 mia. kr. Som følge heraf skønnes den likvide beholdning i kommunerne at være 7,4 mia. kr. ved udgangen af 2010. Regionerne budgetterer med et nettoforbrug af likvide midler på 1,1 mia. kr. Dermed er regionernes samlede likvide beholdninger skønnet til at være 5,3 mia. kr. ved udgangen af 2010, jf. tabel 2.12 herunder.

Tabel 2.12. Budgetteret forskydning i likvide aktiver i 2010

Mio. kr. løbende PL	Kommuner	Regioner
Likvid beholdning ultimo 2009	9.926	6.413
Budgetteret forskydning 2010	-2.515	-1.096
Skønnet beholdning ultimo 2010	7.411	5.318

Kilde: Danmarks Statistik.

Kommunernes budgetterede likviditetsforbrug svarer i 2010 til 0,9 pct. af de budgetterede nettodrifftsudgifter. Til sammenligning havde kommunerne i 2008 budgetteret med et likviditetsforbrug, der svarede til 1,7 pct. af de budgetterede nettodrifftsudgifter. Regionerne har i budgettet for 2010 et likviditetsforbrug svarende til 1,1 pct. af nettodrifftsudgifterne. I budget 2009 udgjorde likviditetsforbruget 0,5 pct. af nettodrifftsudgifterne, jf. tabel 2.13 herunder.

Tabel 2.13. Budgetterede forskydninger i likvide aktiver i pct. af nettodriftsudgifter i 2009 og 2010

Pct.	Budget 2009	Budget 2010
Kommuner	-1,7	-0,9
Regioner	-0,5	-1,1

Note: Et negativt tal angiver et forbrug af likvide aktiver.

Kilde: Danmarks Statistik.

2.8. Låntagning og gæld

Kommunerne har under ét budgetteret med låntagning på 5,5 mia. kr. og afdrag på lån på 3,6 mia. kr. i 2010, svarende til en samlet nettolåntagning på 1,9 mia. kr. Det betyder, at den samlede kommunale langfristede gæld er budgetteret til at stige fra 78,0 mia. kr. til 79,9 mia. kr. Regionerne budgetterer i 2010 med låntagning på 0,8 mia. kr., og afdrag på 0,5 mia. kr. Samlet budgetterer regionerne således med en samlet nettolåntagning på 0,3 mia. kr. Det betyder, at regionernes samlede langfristede gæld i budgettet stiger fra 19,3 mia. kr. til 19,6 mia. kr., jf. tabel 2.14 herunder.

Tabel 2.14. Budgetteret låntagning i 2010

Mio. kr.	Kommuner	Regioner
Langfristet gæld, ultimo 2009	-78.006	-19.263
Budgetteret låntagning 2010	-5.464	-803
Budgetteret afdrag på lån 2010	3.574	503
Budgetteret nettolåntagning 2010	-1.890	-300
Skønnet beholdning ultimo 2010	-79.896	-19.563

Note: Et negativt tal angiver nettogæld eller låntagning. Den skønnede status ultimo 2007 skal tages med forbehold for, at opgørelsen ved udgangen af 4. kvartal erfaringsmæssigt afviger fra det endelige regnskab.

Kilde: Danmarks Statistik.

Kommunernes budgetterede nettolåntagning i 2010 svarer til 0,1 pct. af de budgetterede nettodriftsudgifter i 2009. Til sammenligning havde kommunerne i 2008 budgetteret med nettolånteaftagning svarende til 0,12 pct. af de budgetterede nettodriftsudgifter. Regionernes budgetterede nettolåntagning i 2009 svarer til 0,14 pct. af de budgetterede nettodriftsudgifter. I budgettet for 2008 svarede låntagningen til 1,02 pct. af nettodriftsudgifterne, jf. tabel 2.15 herunder.

Table 2.15. Budgetteret nettolåntagning i pct. af nettodriftsudgifter i 2009 og 2010

Pct.	Budget 2009	Budget 2010
Kommuner	0,1	-0,7
Regioner	-0,1	-0,3

Note: Et negativt tal angiver nettolåntagning.
 Kilde: Danmarks Statistik.

2.9. Renter

Kommunerne har budgetteret med nettorenteudgifter på 1,1 mia. kr. i 2010. I budgettet for 2009 udgør nettorenteudgifterne 0,7 mia. kr. Regionernes budgetterede nettorenteudgifter udgør 0,3 mia. kr. i 2010 mod 0,4 mia. kr. i 2009, jf. tabel 2.16 herunder.

Table 2.16. De kommunale og regionale nettorenteudgifter i budget 2009 og budget 2010

Mio. kr. løbende PL	Budget 2009	Budget 2010
Kommuner	749	1.133
Regioner	358	281

Kilde: Danmarks Statistik.

3. Regionernes budgetter for 2010

Regionernes økonomi er opdelt i tre adskilte områder:

- 1) Sundhedsområdet
- 2) Udviklingsopgaver
- 3) Drift af institutioner på social- og sundhedsområdet

Disse tre opgaveområder finansieres i hovedsagen af følgende indtægter:

Sundhedsområdet

Finansiering af regionernes opgaver på sundhedsområdet:

- Et generelt tilskud fra staten (bloktilskud)
- Et grundbidrag fra kommunerne
- Et aktivitetsbestemt tilskud til sundhedsområdet fra staten
- Et aktivitetsbestemt bidrag til sundhedsområdet fra kommunerne

Udviklingsopgaverne

Finansiering af regionernes opgaver på udviklingsområdet:

- Et generelt tilskud fra staten (bloktilskud)
- Et udviklingsbidrag fra kommunerne

Social- og undervisningsområdet

Finansiering af regionernes drift af institutioner på social- og undervisningsområdet:

- Takstbetaling fra kommunerne

Opdelingen af regionernes økonomi i tre adskilte dele betyder, at indtægter, der er øremærkede til det ene af disse områder, ikke kan anvendes til finansiering af et af de øvrige områder. Adskillelsen af regionernes økonomi i tre dele indebærer desuden, at alle regionernes indtægter skal henføres til et af de tre regionale aktivitetsområder. I budget- og regnskabsreglerne for regionerne er reglerne for regionernes administration af de likvide aktiver mv. fastsat således, at det sikres, at der ikke overføres midler mellem de tre områder. Mindre forbrug på et område vil kunne overføres til senere anvendelse på det pågældende område.

Det bemærkes, at regionerne i henhold til de gældende budget- og regnskabsregler budgetterer sundhedsområdet efter udgiftsbaserede principper, mens udviklingsområdet og social- og specialundervisningsområdet budgetteres efter omkostningsbaserede principper, jf. afsnit 3.2-3.4 nedenfor.

3.1. Regionernes finansiering i budget 2010

Tabel 3.1. Oversigt over de budgetterede indtægter i regionerne i 2009 og 2010				
Mio. kr. 2010-PL	Budget 2009	Budget 2010	Udvikling (mio. kr.)	Udvikling (pct.)
Sundhedsområdet				
Drift og anlæg	-7.717	-8.491	-774	10,0
Bloktilskud fra staten	-76.225	-77.076	-851	1,1
Grundbidrag fra kommunerne	-6.597	-6.653	-56	0,8
Aktivitetsbestemte bidrag fra kommunerne	-10.706	-10.581	125	-1,2
Aktivitetsbestemte tilskud fra staten	-2.591	-2.607	-17	0,6
Tilskud fra bløderudligningsordningen	-16	-13	3	-19,2
Sundhed i alt	-103.852	-105.421	-1.569	1,5
Social og specialundervisning				
Drift og anlæg	-4.519	-4.154	364	-8,1
Objektive finansieringsbidrag fra kommunerne	-234	-295	-62	26,4
Øvrige udgifter og indtægter	-15	-15	0	-0,4
Social og specialundervisning i alt	-4.767	-4.465	303	-6,3
Regional udvikling				
Drift og anlæg	-173	-130	42	-24,5
Bloktilskud fra staten	-1.943	-2.056	-113	5,8
Kommunale udviklingsbidrag	-661	-660	1	-0,2
Regional udvikling i alt	-2.778	-2.847	-69	2,5
Øvrige indtægter				
Fællesformål og administration	-1.581	-1.858	-277	17,5
Renter m.v.	-256	-300	-44	17,3
Balance	-807	-1.794	-986	122,1
Øvrige indtægter i alt	-2.644	-3.951	-1.308	49,5
Budgetterede indtægter i alt	-114.040	-116.683	-2.643	2,3
Note: 1) Omfatter den samlede virkning af hovedkonto 4, 5 og 6, som i denne opgørelse er henregnet til sundhedsområdet. I tabellen indgår dog ikke oplysninger på disse konti fra Region Sjælland.				
Kilde: Danmarks Statistik, Finansministeriet og Indenrigs- og Sundhedsministeriet.				

Regionerne har samlet set budgetteret med indtægter på sundhedsområdet for 105,4 mia. kr. i 2010. Det er 1,6 mia. kr. mere end i budgettet for 2009. På social- og specialundervisningsområdet budgetteredes med indtægter på 4,5 mia. kr. i 2010, mens der området for regional udvikling budgetteredes med indtægter på 2,8 mia. kr. og af øvrige indtægter budgetteredes i 2010 med indtægter på knap 4,0 mia. kr. Samlet set budgetterer regionerne med indtægter for 116,7 mia. kr. i 2010, hvilket er 2,6 mia. over niveauet for budget 2009, jf. tabel 3.1.

3.2. Regionernes udgifter i budget 2010

Tabel 3.2. herunder giver et overblik over udviklingen i regionernes udgifter mellem budget 2009 og budget 2010. Det ses, at regionernes samlet set har budgetteret med udgifter på knap 100,0 mia. kr., hvilket er godt 1,0 mia. kr. over 2009-niveauet, svarende til en stigning på 1,0 pct. i 2010-PL. En yderligere specificering af regionernes udgifter/omkostninger i budget 2009 findes i tabellerne 3.3 – 3.5 herunder.

Tabel 3.2 Oversigt over de budgetterede udgifter i 2009 og 2010				
Mio.kr. 2010-PL	Budget 2009	Budget 2010	Udvikling (mio. kr.)	Udvikling (pct.)
Sundhed				
Sygehusvæsen	72.092	73.714	1.622	2,3
Sygesikring m.v.	21.461	21.241	-219	-1,0
Diverse udgifter og indtægter	727	782	54	7,5
Andel af fælles formål og administration	2.009	2.241	232	11,6
Andel af renter m.v.	284	244	-40	-14,0
Sundhed i alt	96.573	98.222	1.650	1,7
Social og specialundervisning				
Sociale tilbud og specialundervisning	1.128	1.272	144	12,7
Diverse omkostninger og indtægter	-1.007	-919	88	-8,8
Andel af fælles formål og administration	128	117	-11	-8,7
Andel af renter	50	32	-19	-37,2
Særlige administrative opgaver	10	9	0	-3,0
Social og specialundervisning i alt	309	510	202	65,3
Regional udvikling				
Kollektiv trafik	1.296	1.354	59	4,5
Kulturel virksomhed	27	27	0	-0,8
Erhvervsudvikling	571	552	-19	-3,4
Uddannelse	111	103	-8	-6,8
Miljø	436	426	-10	-2,3
Diverse omkostninger og indtægter	83	202	119	143,2
Andel af fælles formål og administration	63	71	8	12,3

Andel af renter m.v.	2	5	3	115,5
Regional udvikling i alt	2.590	2.741	151	5,8
Øvrige udgifter				
Fællesformål og administration (hkt. 4)	34	33	0	-1,4
Renter m.v. (hkt. 5)	30	16	-14	-45,8
Balance (hkt. 6)	-609	-1.562	-953	156,4
Øvrige udgifter i alt	-546	-1.512	-967	177,2
Budgetterede udgifter i alt	98.925	99.961	1.036	1,0

Kilde: Danmarks Statistik, Finansministeriet og Indenrigs- og Sundhedsministeriet.

3.2.1. Udgifter til sundhedsområdet

Tabel 3.3 Oversigt over de budgetterede nettoudgifter på sundhedsområdet 2010						
Mio. kr. 2010-PL	Nordjyl-land	Midt-jylland	Syd-danmark	Hoved-staden	Sjælland	I alt
Sygehusvæsen	7.408	14.821	15.196	21.865	10.647	69.937
Heraf						
- Sygehus medicin	440	1.248	929	2.183	536	5.336
- Øvrige	6.968	13.574	14.267	19.682	10.110	64.601
Sygesikring m.v.	2.129	4.583	4.594	6.697	3.239	21.241
Heraf						
- Almen lægehjælp	871	1.675	1.828	2.504	1.252	8.130
- Speciallægehjælp	214	598	534	1.206	429	2.981
- Medicin	792	1.561	1.626	1.992	1.102	7.073
- Øvrige	252	749	605	995	455	18.185
Andel af fælles formål og administration	142	447	371	656	563	2.179
Andel af renter m.v.	25	115	41	38	25	244
Øvrige	234	174	94	252	28	782
Nettodriftsudgifter i alt	9.937	20.141	20.296	29.509	14.501	94.383
- Heraf medicin	1.232	2.809	2.555	4.175	1.638	12.409
Anlægsudgifter i alt	245	795	950	1.377	472	3.839
Nettodrifts- og anlægsudgifter	10.182	20.936	21.246	30.886	14.973	98.222

Kilde: Danmarks Statistik, Finansministeriet og Indenrigs- og Sundhedsministeriet.

I tabellen ovenfor er vist regionernes samlede budgetterede nettoudgifter til sundhedsområdet for 2010. Af de samlede nettodriftsudgifter til sundhedsområdet på 94,4 mia. kr. udgør sygehusudgifterne 70,0 mia. kr., mens udgifterne til sygesikring udgør 21,2 mia. kr., hvilket svarer til hhv. 74 og 23 pct.

3.2.2. Udgifter til regional udvikling

I tabellen nedenfor er vist regionernes samlede budgetterede nettoudgifter til udviklingsområdet for 2010 fordelt på de enkelte områder. Som det fremgår af tabellen, udgør de budgetterede udgifter til kollektiv trafik ca. 49 pct. af de samlede udgifter på udviklingsområdet, mens udgifterne til erhvervsudvikling udgør ca. 20 pct. og miljø 16 pct.

Tabel 3.4 Oversigt over de budgetterede nettoudgifter på udviklingsområdet i 2010						
Mio. kr. 2010-PL	Nordjylland	Midtjylland	Syddanmark	Hovedstaden	Sjælland	I alt
Kollektiv trafik	131	244	215	445	319	1.354
Kulturel virksomhed	4	7	7	8	0	27
Erhvervsudvikling	86	144	109	129	84	552
Uddannelse	24	18	20	35	6	103
Miljø	47	61	79	166	74	426
Diverse	1	71	67	46	18	202
Andel af fælles formål og administration	4	8	20	18	20	71
Andel af renter m.v.	0	3	0	0	3	5
Regional udvikling i alt	297	556	517	847	523	2.741

Kilde: Danmarks Statistik, Finansministeriet og Indenrigs- og Sundhedsministeriet.

3.2.3. Udgifter til sociale tilbud og specialundervisning mv.

I tabellen nedenfor er vist regionernes samlede budgetterede nettoudgifter til sociale tilbud og specialundervisning for 2010. Området er fuldt ud takstfinansieret, således at kommunerne betaler for benyttelse af de regionale tilbud.

Table 3.5 Overview of budgeted net expenditures for social services and special education etc. in 2010

Mio. kr. 2010-PL	Nord- jylland	Midt- jylland	Syd- danmark	Hoved- staden	Sjælland	I alt
Sociale tilbud og specialundervisning	29	48	124	920	150	1.272
Diverse omkostninger og indtægter	18	2	19	-968	10	-919
Andel af fælles formål og administration	11	28	32	21	23	117
Andel af renter m.v.	0	0	8	19	5	32
Særlige administrative opgaver	0	0	5	0	4	9
Social og specialundervisning i alt	59	79	189	-8	192	510

Kilde: Danmarks Statistik, Finansministeriet og Indenrigs- og Sundhedsministeriet.

Bilag

Bilagsoversigt

Bilag 1: Gennemsnitlig kommunale udskrivningsprocent 1991-2010.....	33
Bilag 2: Gennemsnitlig kirkeskatteprocent 1992-2010.....	34
Bilag 3: Gennemsnitlig kommunal grundskyldspromille 1990-2010.....	35
Bilag 4: Udskrivningsgrundlag 1991-2010.....	36
Bilag 5: Afgiftspligtige grundværdier 1991-2010.....	37
Bilag 6: Likviditet ultimo året i pct. af bruttodrifts- og anlægsudgifterne (inkl. moms) 2000-2009..	38
Bilag 7: Kvartalsoversigt over kommunernes likvide beholdning 2004-2009.....	38
Bilag 8: Langfristet gæld ultimo året i pct. af udskrivningsgrundlaget 2001-2009.....	39
Bilag 9: Kvartalsoversigt over kommunernes langfristede gæld 2004-09.....	39
Bilag 10a: Den kommunale pris- og lønudvikling 2005-2010.....	40
Bilag 10b: Den regionale pris- og lønudvikling 2005-2009.....	40
Bilag 11: Oversigt over kommunernes budget 2010.....	41
Bilag 12: Oversigt over regionernes budget 2010.....	42
Bilag 13: Kommunernes finansieringsstruktur i budget 2010.....	43
Bilag 14: Oversigt over den kommunale skatteudskrivning i budget 2010.....	47
Bilag 15: Oversigt over udskrivningen af kirkeskat i budget 2010.....	53
Bilag 16: Kommunernes udgiftsstruktur på drifts- og anlægsområdet i budget 2010.....	58
Bilag 17: Aftale om kommunernes økonomi for 2010.....	62
Bilag 18: Aftale om regionernes økonomi for 2010.....	83

Bilag 1: Gennemsnitlig kommunale udskrivningsprocent 1991-2010

Pct.	Amter	Primærkommuner	Kbh	Frb	Sundhedsbidrag	Hele landet ²
1991	9,51	19,40	30,80	27,90	-	29,07
1992	9,62	19,59	30,80	27,90	-	29,33
1993	9,73	19,64	30,80	27,90	-	29,47
1994	9,78	19,66	30,80	27,90	-	29,54
1995	10,01	19,83	30,80	27,90	-	29,88
1996	10,54	19,88	30,80	27,90	-	30,40
1997	10,92	20,22	31,70	29,60	-	31,16
1998	11,35	20,38	31,70	29,60	-	31,69
1999	11,46	20,47	31,70	29,60	-	31,85
2000	11,55	20,57	31,70	30,80	-	32,04
2001	11,84	20,71	32,30	30,80	-	32,48
2002	11,88	20,74	32,30	30,80	-	32,55
2003 ⁽¹⁾	11,91	20,75	32,20	31,20	-	32,58
2004 ⁽²⁾	11,91	20,76	32,10	31,20	-	32,58
2005 ⁽²⁾	11,91	20,78	32,10	31,20	-	32,59
2006 ⁽²⁾	11,91	20,78	32,10	31,20	-	32,60
2007 ⁽³⁾	-	24,58	-	-	8,00	32,58
2008	-	24,81	-	-	8,00	32,81
2009	-	24,82	-	-	8,00	32,82
2010	-	24,90	-	-	8,00	32,90

Noter: Inkl. fordeling af Bornholms Regionskommune fra 2003 til 2006. (1) Den gennemsnitlige udskrivningsprocent dannes ved en sammenvævning af de enkelte kommuners udskrivningsprocent med disses udskrivningsgrundlag (2) Ekskl. kirkeskat (3) Pga. skattereform og bruttificering har de enkelte kommuners udskrivningsgrundlag ændret sig på forskellig vis fra 1993 til 1994. Stigningen i den gennemsnitlige udskrivningsprocent skyldes alene denne ændrede vægtning og er således af teknisk karakter. (4) Stigning i udskrivningsprocent for hele landet fra budget 2005-2006 er af teknisk karakter og skyldes den anvendte sammenvævningss metode, hvor der kan forekomme variationer i ændringen i den samlede primær- og amtskommunale udskrivningsprocent fra år til år, selvom de enkelte kommunale enheder holder uændrede udskrivningsprocenter. (5) Fra og med 2007 ophørte Københavns og Frederiksberg kommunes specielle status, og behandles derfor ikke længere selvstændigt i budgetpublikationen. (6) Ved at medtage sundhedsbidraget som indførtes fra og med budget 2007 kan den gennemsnitlige udskrivningsprocent for de nye kommuner sammenlignes med tallene fra årene før kommunalreformen.

Kilde: Danmarks Statistik og Indenrigs- og Sundhedsministeriet.

Bilag 2: Gennemsnitlig kirkeskatteprocent 1992-2010

Pct.	Hele landet
1992	0,82
1993	0,82
1994	0,80
1995	0,80
1996	0,81
1997	0,80
1998	0,81
1999	0,83
2000	0,85
2001	0,85
2002	0,86
2003	0,86
2004	0,86
2005	0,87
2006	0,87
2007	0,89
2008	0,88
2009	0,88
2010	0,89

Kilde: Danmarks Statistik og Indenrigs- og Sundhedsministeriet

Bilag 3: Gennemsnitlig kommunal grundskyldspromille 1990-2010

Promille	Amter	Primær-kommuner	Kbh	Frb	Hele landet
1990	10,00	10,42	35,79	28,00	21,8
1991	10,00	10,85	35,17	28,00	22,06
1992	10,00	11,39	34,36	28,00	22,48
1993	10,00	11,33	34,00	28,00	22,58
1994	10,00	11,29	34,00	28,00	22,55
1995	10,00	11,78	34,00	28,00	22,97
1996	10,00	11,8	34,00	28,00	22,96
1997	10,00	12,06	34,00	27,00	23,15
1998	10,00	12,26	38,00	27,00	23,73
1999	10,00	13,13	36,00	27,00	24,29
2000	10,00	13,28	34,00	27,00	24,25
2001	10,00	13,39	34,00	27,00	24,33
2002	10,00	13,26	34,00	27,00	24,27
2003	10,00	13,38	34,00	27,00	24,4
2004	10,00	13,49	34,00	27,00	24,48
2005	10,00	13,59	34,00	27,00	24,58
2006	10,00	13,57	34,00	27,00	24,57
2007	-	24,74	-	-	24,74
2008	-	25,53	-	-	25,53
2009	-	25,60	-	-	25,60
2010	-	25,92	-	-	25,92

Note: (1) Inkl. fordeling af Bornholms Regionskommune. (2) Ændringer i ejendomsskattelovgivningen har i perioden påvirket fastsættelsen af grundskyldspromillen. (3) Fra og med 2007 ophører Københavns og Frederiksberg kommunes specielle status, og behandles derfor ikke længere selvstændigt i budgetpublikationen. (4) Før kommunalreformen, 1. januar 2007 skulle amterne opkræve 10 promille i grundskyld, og kommunerne kunne selv fastsætte den ønskede promille mellem 6 og 24 promille. Fra og med budget 2007 fastsætter kommunerne grundskyldspromillen mellem 16 og 34 promille.

Kilde: Danmarks Statistik og Indenrigs- og Sundhedsministeriet.

Bilag 4: Udskrivningsgrundlag 1991-2010

Mio. kr.	Amter	Primær- kommuner	Kbh.	Frb.	Hele landet
1991	343.696	348.289	36.951	8.929	394.169
1992	359.504	363.273	37.718	9.217	410.208
1993	364.835	369.369	38.251	9.530	417.150
1994	404.059	406.943	43.701	10.510	461.154
1995	422.991	426.422	45.469	10.957	482.847
1996	437.543	439.077	46.944	11.388	497.409
1997	453.732	455.468	48.694	11.718	515.880
1998	471.466	473.547	51.284	12.278	537.110
1999	492.843	494.983	54.264	13.077	562.324
2000	502.934	505.138	56.803	13.584	575.526
2001	519.376	522.228	59.137	13.968	595.332
2002	538.441	547.519	60.564	14.449	622.532
2003	555.656	572.907	63.994	15.298	652.199
2004	574.732	579.515	65.458	15.468	660.441
2005	592.012	598.680	67.421	15.706	681.807
2006	602.008	607.234	68.201	15.772	691.207
2007	-	720.363	-	-	720.363
2008	-	746.085	-	-	746.085
2009	-	752.510	-	-	752.510
2010	-	779.986	-	-	779.986

Note: Det angivne udskrivningsgrundlag for hele landet er det primærkommunale udskrivningsgrundlag. Udskrivningsgrundlaget er ekskl. udskrivningsgrundlaget vedr. ligningsændringer. Fra og med budget 2007 eksisterer kun det primærkommunale udskrivningsgrundlag. I forbindelse med kommunalreformen ophørte Københavns og Frederiksberg kommunes specielle status og de behandles derfor ikke længere selvstændigt i budgetpublikationen. (1) Udskrivningsgrundlaget til og med 1996 er opgjørt eksklusiv særlig indkomstskat. (2) Inkl. fordeling af Bornholms Regionskommune.

Kilde: Danmarks statistik og Indenrigs- og Sundhedsministeriet

Bilag 5: Afgiftspligtige grundværdier 1991-2010

Mio. kr.	Amter	Primær-kommuner	Kbh.	Frb.	Hele landet
1991	270.089	277.470	23.800	3.839	305.109
1992	273.130	278.533	23.700	3.830	306.063
1993	328.130	328.251	33.300	5.411	366.962
1994	327.337	328.736	33.529	5.547	367.813
1995	321.052	322.125	32.353	5.286	359.764
1996	322.454	329.545	32.353	5.314	367.211
1997	352.707	352.866	33.235	6.133	392.235
1998	359.737	358.385	35.684	6.270	400.339
1999	399.239	395.331	37.472	6.560	439.363
2000	429.190	429.751	40.735	7.000	477.486
2001	434.707	460.375	42.206	6.983	509.564
2002	495.937	493.675	47.059	7.463	548.196
2003 ⁽¹⁾	536.454	536.721	54.811	8.685	600.217
2004 ⁽²⁾	532.250	533.849	53.202	8.425	595.476
2005 ⁽²⁾	552.133	553.973	55.964	8.940	618.876
2006 ⁽²⁾	567.205	576.125	59.053	9.500	644.678
2007 ⁽³⁾	-	678.288	-	-	678.288
2008	-	719.133	-	-	719.133
2009	-	756.966	-	-	756.966
2010	-	815.750	-	-	815.750

Note: (1) Med virkning fra og med 2003 blev indført en stigningsbegrænsning på de afgiftspligtige grundværdier. Virkningerne heraf kan først aflæses i de afgiftspligtige grundværdier for 2004. Sammenligning mellem 2003 og 2004 skal derfor tages med forbehold. (2) Inkl. fordeling af Bornholms Regionskommune. (3) Fra og med budget 2007 eksisterer kun det primærkommunale udskrivningsgrundlag. I forbindelse med kommunalreformen ophørte Københavns og Frederiksberg kommunes specielle status og de behandles derfor ikke længere selvstændigt i budgetpublikationen.

Kilde: Danmarks statistik og Indenrigs- og Sundhedsministeriet

Bilag 6: Likviditet ultimo året i pct. af bruttodrifts- og anlægsudgifterne (inkl. moms) 2000-2009

Mio. kr.	Regioner	Kommuner	I alt
Likviditet ultimo	4.624	19.175	23.799
2007 Bruttoudgifter	101.914	363.217	465.131
I pct.	4,54	5,28	5,12
Likviditet ultimo	7.887	15.141	23.028
2008 Bruttoudgifter	106.021	386.588	492.609
I pct.	7,44	3,92	4,67
Likviditet ultimo	6.413	9.926	16.339
2009 Bruttoudgifter	115.860	417.683	533.543
I pct.	5,54	2,38	3,06

Kilde: Danmarks Statistik.

Bilag 7: Kvartalsoversigt over kommunernes likvide beholdning 2004-2009

	Regioner	Kommuner	I alt
Primo 2007	-2.429	12.842	10.414
1. kvartal 2007	2.135	19.388	21.523
2. kvartal 2007	-2.686	23.108	20.422
3. kvartal 2007	-294	23.169	22.874
4. kvartal 2007	4.262	19.347	23.609
Ultimo 2007	4.624	19.175	23.799
1. kvartal 2008	10.148	19.452	29.600
2. kvartal 2008	8.675	14.049	22.725
3. kvartal 2008	9.781	18.582	28.363
4. kvartal 2008	7.911	13.897	21.808
Ultimo 2008	7.887	15.141	23.028
1. kvartal 2009	10.082	13.722	23.804
2. kvartal 2009	8.439	9.014	17.453
3. kvartal 2009	8.433	11.116	19.549
4. kvartal 2009	8.458	7.269	15.727
Ultimo 2009	6.413	9.926	16.339

Kilde: Danmarks Statistik.

Bilag 8: Langfristet gæld ultimo året i pct. af udskrivningsgrundlaget 2001-2009

Mio. kr.		Kommuner
	Langfristet gæld	-74.088
2007	Udskrivningsgrl.	720.363
	I pct.	10,28
	Langfristet gæld	-75.710
2008	Udskrivningsgrl.	746.085
	I pct.	10,15
	Langfristet gæld	-78.006
2009	Udskrivningsgrl.	779.986
	I pct.	10,00

Kilde: Danmarks Statistik.

Bilag 9: Kvartaloversigt over kommunernes langfristede gæld 2004-09

Mio. kr.	Regioner	Kommuner	I alt
Primo 2007	11.319	68.740	80.059
1. kvartal 2007	11.332	68.579	79.911
2. kvartal 2007	11.078	69.309	80.388
3. kvartal 2007	11.223	68.832	80.055
4. kvartal 2007	15.840	73.152	88.991
Ultimo 2007	15.545	74.088	89.632
1. kvartal 2008	18.120	74.086	92.205
2. kvartal 2008	18.710	74.029	92.739
3. kvartal 2008	18.815	74.404	93.219
4. kvartal 2008	21.180	74.702	95.883
Ultimo 2008	19.099	75.710	94.809
1. kvartal 2009	-19.718	-76.571	-96.289
2. kvartal 2009	-19.777	-75.669	-95.445
3. kvartal 2009	-19.597	-76.214	-95.811
4. kvartal 2009	-21.523	-77.455	-98.978
Ultimo 2009	-19.263	-78.006	-97.269

Kilde: Danmarks Statistik og Indenrigs- og Sundhedsministeriet

Bilag 10a: Den kommunale pris- og lønudvikling 2005-2010

År	Pris- og lønudvikling	Kommuner
2007-2008	Inkl. overførsler	3,7
	Ekskl. overførsler	3,8
2008-2009	Inkl. overførsler	3,9
	Ekskl. overførsler	4,0
2009-2010	Inkl. overførsler	2,9
	Service ekskl. overførsler	2,8
	Anlæg	1,7

Kilde: Indenrigs- og Sundhedsministeriets opgørelse af pris- og lønudviklingen.

Bilag 10b: Den regionale pris- og lønudvikling 2005-2009

År	Pris- og lønudvikling	Regioner
2007-2008	Inkl. medicin	2,4
	Ekskl. medicin	3,4
2008-2009	Regional i alt	3,5
	Sundhed ekskl. medicin	3,8
	Regional udvikling	2,0
2009-2010	Regional i alt	2,2
	Sundhed ekskl. medicin	2,5
	Regional udvikling	3,5
	Anlæg	1,0

Note: Tallene for regionerne i 2005 - 2006 er tallene for de tidligere amter.

Kilde: Indenrigs- og Sundhedsministeriets opgørelse af pris- og lønudviklingen.

Bilag 11: Oversigt over kommunernes budget 2010

Kommunerne, 1000 kr. 2010-PL	Udgifter	Indtægter	Nettoudgifter
A. Driftsvirksomhed (inkl. refusion)			
0. Byudvikling, bolig- og miljøforanstaltninger	8.391.010	-2.628.508	5.762.502
heraf refusion		-6.900	-6.900
1. Forsyningsvirksomheder m.v.	10.109.721	-10.677.621	-567.900
2. Transport og infrastruktur	11.327.765	-3.505.011	7.822.754
3. Undervisning og kultur	69.296.328	-8.469.140	60.827.188
heraf refusion		-171.316	-171.316
4. Sundhedsområdet	17.089.286	-136.596	16.952.690
5. Sociale opgaver og beskæftigelse	243.377.530	-82.082.548	161.294.982
heraf refusion		-49.867.945	-49.867.945
6. Fællesudgifter og administration	38.477.161	-2.683.639	35.793.522
Driftsvirksomhed i alt	398.068.801	-110.183.063	287.885.738
heraf refusion		-50.046.161	-50.046.161
B. Anlægsvirksomhed			
0. Byudvikling, bolig- og miljøforanstaltninger	4.129.535	-2.734.585	1.394.950
1. Forsyningsvirksomheder m.v.	930.062	-129.118	800.944
2. Transport og infrastruktur	2.795.341	-132.768	2.662.573
3. Undervisning og kultur	4.992.736	-370.372	4.622.364
4. Sundhedsområdet	110.899	-1.316	109.583
5. Sociale opgaver og beskæftigelse	4.714.433	-194.573	4.519.860
6. Fællesudgifter og administration	1.941.294	-711.991	1.229.303
Anlægsvirksomhed i alt	19.614.300	-4.274.723	15.339.577
C. Renter (7.22.05 - 7.58.78)	2.807.359	-1.674.136	1.133.223
D. Finansforskydninger			
Forøgelse i likvide aktiver (8.22.01 - 8.22.11)	1.063.203		1.063.203
Øvrige balanceforskydninger (8.25.12 - 8.52.62)	13.827	-1.004.316	-990.489
Finansforskydninger i alt	1.077.030	-1.004.316	72.714
E. Afdrag på lån (8.55.63 - 8.55.79)	3.574.141		3.574.141
Sum (A+B+C+D+E)	425.141.631	-117.136.238	308.005.393
F. Finansiering:			
Forbrug af likvide aktiver (8.22.01 - 8.22.11)		-3.578.367	-3.578.367
Optagne lån (8.55.63 - 8.55.79)		-5.464.000	-5.464.000
Tilskud og udligning (7.62.80 - 7.62.86)	13.127.796	-87.942.810	-74.815.014
Refusion af købsmoms (7.65.87)	505.747	-439.259	66.488
Skatter (7.68.90-7.68.96)	1.954.744	-226.169.051	-224.214.307
Finansiering i alt	15.588.287	-323.593.487	-308.005.200
Balance	440.729.918	-440.729.725	193

Kilde: Danmarks Statistik.

Bilag 12: Oversigt over regionernes budget 2010

Regionerne, 1000 kr. 2010-PL	Udgifter	Indtægter	Nettoudgifter
A. Driftsvirksomhed	109.362.824	-12.381.082	96.981.742
B. Anlægsvirksomhed	4.605.595	-394.700	4.210.895
C. Fælles formål og administration (Hkt. 4)	1.891.268	-1.857.821	33.447
D. Renter (Hkt. 5, 1.80.60, 2.80.70 og 3.80.70)	596.701	-299.731	296.970
E. Finansforskydninger			
Forøgelse af likvide aktiver (6.10.01-6.10.11)	36.180		36.180
Afdrag på lån og leasingforpligtigelser (6.55.63-6.55.79)	195.450		195.450
Øvrige finansforskydninger (6.15.13-6.52.62)	0	-166.001	-166.001
Finansforskydninger i alt	231.630	-166.001	65.629
SUM (A+B+C+D+E)	116.688.018	-15.099.335	101.588.683
F. Finansiering			0
Forbrug af likvide aktiver (6.10.01-6.10.11)		-1.131.742	-1.131.742
Optagne lån og ny leasinggæld (6.55.63-6.55.79)		-495.870	-495.870
Bloktilskud fra staten (1.90.90, 2.90.90 og 3.90.90)		-79.146.663	-79.146.663
Grund- og udviklingsbidrag fra kommunerne (1.90.91 og 3.90.91)		-7.313.256	-7.313.256
Aktivitetsbestemte bidrag fra staten (1.90.93)		-2.607.125	-2.607.125
Aktivitetsafhængige bidrag fra kommunerne (1.90.92)		-10.581.088	-10.581.088
Objektive finansieringsbidrag (2.90.90)		-295.475	-295.475
Tilskud fra bløderudligningsordningen (1.90.94)		-12.669	-12.669
Finansiering i alt		-101.583.888	-101.583.888
Balance	116.688.018	-116.683.223	4.795

Kilde: Danmarks Statistik.

Bilag 13: Kommunernes finansieringsstruktur i budget 2010 (1000 kr.)

	Kommune- nummer	Refusioner (hkt. 0-6, DRANST 2)	Drifts- og an- lægsindtægter (Dranst 1 & 3, art. 70-89, hkt. 0-6)	Nettorenteindtægter (7.22.05-7.58.78)	Kommunale skatter (7.68.90- 7.68.96)	Generelle tilskud (7.62.80- 7.62.86)	Nettolånoptagelse (8.55.63-8.55.79)	Øvrige fi- nans- forskydninger (8.25.12- 8.52.62)	Likviditetsforøgelse (8.22.01-8.22.11)	Indtægter i alt
København	101	-5.161.894	-10.277.490	-83.269	-23.714.350	-6.900.399	28.774	-383.088	-303.940	-46.795.656
Frederiksberg	147	-721.298	-1.691.177	80.496	-4.366.635	-600.437	-47.649	-6.038	-120.427	-7.473.165
Ballerup	151	-412.179	-1.119.035	12.607	-2.806.175	-444.396	-48.700	52.487	96.820	-4.668.571
Brøndby	153	-387.389	-850.995	8.939	-1.434.997	-788.601	-27.343	3.983	-34.703	-3.511.106
Dragør	155	-58.450	-141.683	6.050	-665.560	4.241	-18.830	1.312	-5.882	-878.802
Gentofte	157	-301.052	-1.526.741	-43.191	-4.241.285	951.320	-22.544	-454.229	-42.925	-5.680.647
Gladsaxe	159	-530.152	-1.643.022	10.210	-2.924.679	-655.988	-15.610	3.546	-82.236	-5.837.931
Glostrup	161	-197.597	-587.681	3.947	-1.039.653	-223.025	-11.818	4.164	-12.332	-2.063.995
Herlev	163	-255.282	-557.061	-2.770	-1.163.989	-427.858	-12.402	0	0	-2.419.362
Albertslund	165	-292.797	-886.727	11.869	-1.116.695	-767.452	-16.653	11.500	-15.463	-3.072.418
Hvidovre	167	-452.189	-808.975	-911	-2.221.293	-816.525	-793	3.348	-8.017	-4.305.355
Høje-Taastrup	169	-417.591	-889.147	20.846	-2.131.066	-813.147	9.584	13.000	0	-4.207.521
Lyngby-Taarbæk	173	-293.691	-799.553	10.006	-2.985.763	196.617	-6.778	-27.119	20.975	-3.885.306
Rødovre	175	-363.627	-823.297	16.316	-1.654.060	-603.740	5.274	7.428	2.378	-3.413.328
Ishøj	183	-244.944	-680.741	15.612	-777.727	-664.327	4.537	-25.085	10.035	-2.362.640
Tårnby	185	-251.654	-529.354	-21.482	-1.653.112	-464.824	46	39.035	-42.305	-2.923.650
Vallensbæk	187	-63.272	-185.919	10.332	-622.969	-72.888	-17.014	5.077	16.769	-929.884
Furesø	190	-238.074	-569.611	102.882	-2.073.171	-102.573	28.496	-21.556	-2.104	-2.875.711
Allerød	201	-129.640	-349.698	659	-1.291.594	85.929	-7.864	13.061	-31.938	-1.711.085
Fredensborg	210	-285.775	-755.441	-8.320	-1.890.788	-305.843	-5.080	-534	29.840	-3.221.941
Helsingør	217	-540.367	-1.249.903	2.620	-2.791.308	-852.767	35.882	22.483	-202.405	-5.575.765
Hillerød	219	-327.318	-1.155.611	10.498	-2.108.191	-390.869	20.737	53.568	-73.308	-3.970.494
Hørsholm	223	-116.433	-283.607	-5.690	-1.608.845	353.950	-20.939	17.442	-47.912	-1.712.034
Rudersdal	230	-266.228	-1.075.076	9.155	-3.375.766	583.883	-31.952	-79.208	86.904	-4.148.288
Egedal	240	-220.856	-602.472	-25.488	-1.857.128	-124.681	-31.035	10.595	35.690	-2.815.375
Frederikssund	250	-370.706	-876.896	24.475	-1.908.951	-506.255	-36.385	8.618	-66.599	-3.732.699
Halsnæs	260	-266.424	-557.137	14.513	-1.231.327	-536.414	-26.129	-18.685	28.049	-2.593.554

Gribskov	270	-294.519	-684.958	20.592	-1.880.476	-255.578	-17.880	0	6.992	-3.105.827
Bornholm	400	-456.560	-854.162	2.271	-1.413.589	-1.107.336	15.637	-107.668	10.933	-3.910.474
Region Hovedstaden i alt		-13.917.958	-33.013.170	203.774	-78.951.142	-16.249.983	-274.431	-852.563	-747.111	-143.802.584

Bilag 13: Kommunernes finansieringsstruktur i budget 2010 (1000 kr.)

	Kommune-nummer	Refusioner (hkt. 0-6, DRANST 2)	Drifts- og anlægsindtægter (Dranst 1 & 3, art. 70-89, hkt. 0-6)	Nettorenteindtægter (7.22.05-7.58.78)	Kommunale skatter (7.68.90-7.68.96)	Generelle tilskud (7.62.80-7.62.86)	Nettolånoptagelse (8.55.63-8.55.79)	Øvrige finansforskydninger (8.25.12-8.52.62)	Likviditetsforøgelse (8.22.01-8.22.11)	Indtægter i alt
Greve	253	-367.473	-744.795	5.187	-1.962.869	-417.399	-50.557	-5.987	-38.517	-3.582.410
Køge	259	-496.759	-1.057.224	14.434	-2.261.119	-807.232	-158.471	57.923	-49.632	-4.758.080
Roskilde	265	-447.514	-1.912.991	12.318	-3.749.603	-441.569	-41.528	-8.898	-131.614	-6.721.399
Solrød	269	-112.982	-254.805	9.091	-1.007.310	26.465	-66.743	29.569	-59.900	-1.436.615
Odsherred	306	-350.493	-729.120	24.929	-1.337.549	-571.675	-27.922	2.999	24.672	-2.964.159
Holbæk	316	-621.028	-1.324.217	34.938	-2.532.152	-1.110.784	-5.166	5.539	112.900	-5.439.970
Faxe	320	-285.929	-613.052	20.599	-1.376.692	-483.591	-3.400	1.371	15.277	-2.725.417
Kalundborg	326	-465.995	-1.007.153	11.707	-1.946.364	-786.158	4.130	70	-13.747	-4.203.510
Ringsted	329	-320.245	-794.045	14.633	-1.350.807	-458.964	-19.896	41.780	3.759	-2.883.785
Slagelse	330	-831.299	-2.133.151	10.323	-2.741.711	-1.577.912	5.057	6.172	8.131	-7.254.390
Stevns	336	-185.349	-387.904	6.741	-822.699	-281.196	-9.784	0	3.460	-1.676.731
Sorø	340	-212.072	-561.588	14.302	-1.118.811	-437.843	1.516	-1.145	23.876	-2.291.765
Lejre	350	-174.601	-444.777	-1.991	-1.144.294	-159.248	643	11.022	-12.824	-1.926.070
Lolland	360	-584.429	-1.042.934	11.688	-1.660.706	-1.424.201	2.343	-3.352	12.668	-4.688.923
Næstved	370	-761.459	-1.753.755	52.667	-2.944.340	-1.201.113	-16.190	-6.606	32.699	-6.598.097
Guldborgsund	376	-702.392	-1.256.803	-29.500	-2.201.625	-1.287.545	-2.051	1.125	878	-5.477.913
Vordingborg	390	-459.917	-1.037.053	21.445	-1.640.177	-851.538	-3.686	4.492	1.563	-3.964.871
Region Sjælland i alt		-7.379.936	-17.055.367	233.511	-31.798.828	-12.271.503	-391.705	136.074	-66.351	-68.594.105

Bilag 13: Kommunernes finansieringsstruktur i budget 2010 (1000 kr.)

	Kommune- nummer	Refusioner (hkt. 0-6, DRANST 2)	Drifts- og an- lægsindtægter (Dranst 1 & 3, art. 70-89, hkt. 0-6)	Nettorenteindtægter (7.22.05-7.58.78)	Kommunale skatter (7.68.90- 7.68.96)	Generelle tilskud (7.62.80- 7.62.86)	Nettolånoptagelse (8.55.63-8.55.79)	Øvrige fi- nans- forskydninger (8.25.12- 8.52.62)	Likviditetsforøgelse (8.22.01-8.22.11)	Indtægter i alt
Middelfart	410	-345.639	-822.872	7.261	-1.460.915	-468.449	-102.651	-1.725	1.894	-3.193.096
Assens	420	-454.970	-764.451	-8.408	-1.532.982	-768.748	-58.499	8.181	50.346	-3.529.531
Faaborg-Midtfyn	430	-492.225	-989.255	7.367	-1.864.306	-887.306	-42.136	4.431	-15.438	-4.278.868
Kerteminde	440	-219.711	-391.378	15.278	-900.516	-350.112	-11.543	1.925	3.161	-1.852.896
Nyborg	450	-324.740	-571.714	4.809	-1.184.906	-560.230	-7.999	-38.039	30.334	-2.652.485
Odense	461	-2.040.516	-3.540.389	-62.563	-6.734.158	-3.585.613	33.968	-176.832	35.725	-16.070.378
Svendborg	479	-630.216	-1.470.903	23.217	-2.191.546	-1.013.487	-17.564	11.600	-4.747	-5.293.646
Nordfyns	480	-270.599	-460.545	5.867	-1.042.390	-500.753	-5.500	1.095	-247	-2.273.072
Langeland	482	-156.325	-259.419	7.461	-513.603	-356.475	-484	1	-12.715	-1.291.559
Ærø	492	-57.492	-170.207	3.961	-238.219	-142.948	-3.629	20.553	2.265	-585.716
Haderslev	510	-546.250	-1.035.000	21.132	-2.137.118	-953.570	-12.229	-69.663	-122.668	-4.855.366
Billund	530	-234.656	-468.249	1.338	-1.045.353	-302.961	17.500	-449	14.934	-2.017.896
Sønderborg	540	-778.070	-1.221.735	35.923	-2.772.301	-1.235.223	-97.281	9.631	-12.615	-6.071.671
Tønder	550	-362.211	-758.091	10.045	-1.415.239	-781.843	-1.883	1.045	-18.519	-3.326.696
Esbjerg	561	-1.243.493	-2.956.792	14.135	-4.369.497	-1.910.423	-10.533	-14.664	-232.289	-10.723.556
Fanø	563	-21.895	-51.638	1.481	-149.761	-23.460	-1.523	-1.527	-8.824	-257.147
Varde	573	-400.231	-772.246	19.031	-1.942.666	-602.879	-50.456	-2.277	-82.504	-3.834.228
Vejen	575	-369.897	-635.856	5.504	-1.447.400	-696.998	272	379	-7.750	-3.151.746
Aabenraa	580	-638.672	-1.294.564	23.734	-2.176.523	-1.046.174	-10.462	-13.006	4.481	-5.151.186
Fredericia	607	-532.995	-1.190.212	23.570	-2.029.027	-758.678	-45.439	4.322	-30.401	-4.558.860
Kolding	621	-822.280	-1.684.042	33.660	-3.545.739	-1.108.356	-11.735	-78.010	134.468	-7.082.034
Vejle	630	-931.503	-2.704.845	34.763	-4.076.054	-1.252.972	-28.126	17.776	-39.333	-8.980.294
Region Syddanmark i alt		-11.874.586	-24.214.403	228.566	-44.770.219	-19.307.658	-467.932	-315.253	-310.442	-101.031.927

Bilag 13: Kommunernes finansierungsstruktur i budget 2010 (1000 kr.)

	Kommune- nummer	Refusioner (hkt. 0-6, DRANST 2)	Drifts- og an- lægsindtægter (Dranst 1 & 3, art. 70-89, hkt. 0-6)	Nettorenteindtægter (7.22.05-7.58.78)	Kommunale skatter (7.68.90- 7.68.96)	Generelle tilskud (7.62.80- 7.62.86)	Nettolånoptagelse (8.55.63-8.55.79)	Øvrige fi- nans- forskydninger (8.25.12- 8.52.62)	Likviditetsforøgelse (8.22.01-8.22.11)	Indtægter i alt
Horsens	615	-764.779	-1.674.059	51.002	-3.049.630	-1.311.350	44.096	613	5.282	-6.698.825
Herning	657	-705.909	-1.717.848	-6.738	-3.131.320	-1.135.062	-24.721	-4.139	-69.612	-6.795.349
Holstebro	661	-533.881	-1.135.764	9.200	-2.173.331	-710.277	-677	-17.109	-5.260	-4.567.099
Lemvig	665	-203.134	-440.899	10.019	-831.542	-358.338	-994	-768	-1.799	-1.827.455
Struer	671	-209.778	-478.901	11.542	-787.775	-391.948	-42.370	-15.647	-3.958	-1.918.835
Syddjurs	706	-384.016	-708.787	12.521	-1.591.885	-564.335	2.081	628	31.652	-3.202.141
Norddjurs	707	-374.543	-744.444	9.642	-1.361.320	-716.610	-7.992	612	1.449	-3.193.206
Favrskov	710	-320.583	-689.649	9.204	-1.666.791	-510.590	-116.052	-8.332	-93.100	-3.395.893
Odder	727	-181.732	-329.986	12.136	-825.525	-234.985	-18.896	-250	-1.478	-1.580.716
Randers	730	-978.076	-1.961.400	41.140	-3.505.114	-1.575.681	-150.277	5.423	14.845	-8.109.140
Silkeborg	740	-722.099	-1.460.588	18.800	-3.522.988	-932.665	-200	4.893	-64.033	-6.678.880
Samsø	741	-37.097	-80.616	1.445	-147.597	-107.123	4.919	827	-2.931	-368.173
Skanderborg	746	-404.080	-1.202.574	9.228	-2.244.385	-515.881	-29.448	-6.286	14.305	-4.379.121
Århus	751	-3.092.513	-9.736.264	14.357	-12.014.147	-4.162.750	-253.774	103.314	-1.079.476	-30.221.253
Ikast-Brande	756	-311.758	-783.008	12.356	-1.440.568	-605.477	-4.780	124	-73.019	-3.206.130
Ringkøbing-Skjern	760	-478.600	-999.003	8.146	-2.225.544	-643.651	-42.587	9.159	2.890	-4.369.190
Hedensted	766	-386.649	-748.772	17.512	-1.646.674	-565.191	-54.736	-8.479	3.343	-3.389.646
Skive	779	-439.128	-916.956	19.055	-1.761.593	-785.024	10.245	3.133	-10.837	-3.881.105
Viborg	791	-771.108	-1.597.175	27.118	-3.598.457	-1.119.132	2.681	-15.964	-92.536	-7.164.573
Region Midtjylland i alt		-11.299.463	-27.406.693	287.685	-47.526.186	-16.946.070	-683.482	51.752	-1.424.273	-104.946.730

Bilag 13: Kommunernes finansieringsstruktur i budget 2010 (1000 kr.)

	Kommune- nummer	Refusioner (hkt. 0-6, DRANST 2)	Drifts- og an- lægsindtægter (Dranst 1 & 3, art. 70-89, hkt. 0-6)	Nettorenteindtægter (7.22.05-7.58.78)	Kommunale skatter (7.68.90- 7.68.96)	Generelle tilskud (7.62.80- 7.62.86)	Nettolånoptagelse (8.55.63-8.55.79)	Øvrige fi- nans- forskydninger (8.25.12- 8.52.62)	Likviditetsforøgelse (8.22.01-8.22.11)	Indtægter i alt
Morsø	773	-227.777	-403.859	5.000	-725.457	-534.202	-16.238	-10.269	8.368	-1.904.434
Thisted	787	-423.753	-816.786	16.259	-1.615.202	-806.282	-21.164	-207	-15.962	-3.683.097
Brønderslev	810	-301.260	-643.118	12.819	-1.304.562	-642.720	-7.471	-12.373	5.363	-2.893.322
Frederikshavn	813	-640.042	-1.075.975	19.924	-2.299.836	-1.205.801	1.693	-10.689	33.615	-5.177.111
Vesthimmerland	820	-362.077	-944.764	27.318	-1.395.610	-719.156	3.037	10.921	23.079	-3.357.252
Læsø	825	-12.250	-36.900	50	-75.896	-75.861	-7.710	0	-2.567	-211.134
Rebild	840	-200.919	-521.180	8.506	-1.047.697	-352.398	6.680	-81	14.183	-2.092.906
Mariagerfjord	846	-376.967	-799.629	20.118	-1.538.538	-675.100	-4.735	-9.804	2.752	-3.381.903
Jammerbugt	849	-375.509	-1.002.855	11.580	-1.403.703	-682.971	-26.153	-429	12.263	-3.467.777
Aalborg	851	-1.969.132	-5.274.704	28.900	-7.424.204	-3.074.311	20.300	17.290	-75.019	-17.750.880
Hjørring	860	-684.532	-1.248.383	29.213	-2.337.227	-1.270.998	-20.548	5.142	26.938	-5.500.395
Region Nordjylland i alt		-5.574.218	-12.768.153	179.687	-21.167.932	-10.039.800	-72.309	-10.499	33.013	-49.420.211
Hele landet		-50.046.161	-114.457.786	1.133.223	-224.214.307	-74.815.014	-1.889.859	-990.489	-2.515.164	-467.795.557

Bilag 14: Oversigt over den kommunale skatteudskrivning i budget 2010

	Kom- mune- nr.	Udskr- pct.	Indkomst- skat	Udskriv- nings- grundlag	Stats- garanteret udskriv- nings- grundlag	Grund- skylds- promille - land- brug	Grund- skyld - land- brug	Grund- værdier - landbrug	Grund- skylds- promille - øvrige	Grundskyld - øvrige	Grund- værdier - øvrige	Beskat- nings- niveau	Samlet udskrivning	Beskat- nings- grundlag	Selskabs- skat
København	101	23,8	18.064.956	75.903.176	75.903.176	12,30	0	0	34,00	2.675.000	78.676.471	24,83	20.739.956	83.534.794	1.327.758
Frederiksberg	147	23,1	3.875.566	16.777.341	17.265.550	12,30	0	0	27,00	324.918	12.034.000	23,41	4.200.484	17.944.639	75.834
Ballerup	151	25,5	1.820.524	7.139.310	7.139.310	12,30	88	7.161	28,89	296.007	10.246.012	26,02	2.116.619	8.133.868	572.878
Brøndby	153	24,5	1.152.080	4.702.367	4.702.367	11,30	0	0	21,00	136.807	6.514.616	24,16	1.288.887	5.334.285	74.100
Dragør	155	24,8	583.446	2.352.605	2.352.605	12,30	331	26.938	25,70	106.943	4.161.206	25,04	690.720	2.758.855	5.655
Gentofte	157	22,8	3.757.440	16.480.000	16.654.061	6,30	72	11.442	16,00	409.540	25.596.245	21,97	4.167.052	18.963.946	171.560
Gladsaxe	159	24,0	2.345.743	9.773.929	9.773.929	12,30	0	0	23,00	339.265	14.750.657	23,96	2.685.008	11.204.743	164.092
Glostrup	161	24,2	793.196	3.277.669	3.277.669	12,30	50	4.054	25,00	105.438	4.217.530	24,37	898.684	3.687.163	74.285
Herlev	163	23,7	941.953	3.974.485	3.974.485	12,30	29	2.369	24,30	135.971	5.595.500	23,86	1.077.953	4.517.478	34.236
Albertslund	165	24,6	926.374	3.765.748	3.765.748	12,30	337	27.415	33,94	148.915	4.387.598	25,65	1.075.626	4.194.004	26.259
Hvidovre	167	25,6	1.826.061	7.133.051	7.133.051	12,30	32	2.607	32,00	309.506	9.672.052	26,46	2.135.599	8.071.493	29.993
Høje-Taastrup	169	24,7	1.673.571	6.775.591	6.775.591	12,30	2.122	172.492	25,00	217.738	8.709.534	24,79	1.893.431	7.637.148	142.669
Lyngby-Taarbæk	173	23,7	2.425.040	10.232.236	10.232.236	11,30	0	0	21,00	345.226	16.439.327	23,42	2.770.266	11.826.851	151.181
Rødovre	175	25,7	1.368.268	5.324.000	5.324.000	12,30	0	0	30,80	203.565	6.609.268	26,35	1.571.833	5.965.099	32.141
Ishøj	183	25,0	673.505	2.694.020	2.694.020	12,30	754	61.316	25,00	76.281	3.051.238	25,05	750.540	2.995.938	9.213
Tårnby	185	23,1	1.374.671	5.950.957	5.950.957	12,30	228	18.574	24,00	199.496	8.312.334	23,29	1.574.395	6.759.055	33.603
Vallensbæk	187	25,1	544.144	2.167.903	2.032.526	12,30	0	0	24,38	75.794	3.108.849	25,10	619.938	2.469.461	8.681
Furesø	190	26,0	1.834.396	7.055.371	7.055.371	12,05	916	76.040	24,47	236.960	9.682.976	25,90	2.072.272	8.001.996	50.745
Allerød	201	25,3	1.132.353	4.475.704	4.475.704	12,30	1.838	149.466	22,80	126.518	5.549.072	25,07	1.260.709	5.028.462	62.690
Fredensborg	210	25,4	1.687.446	6.643.488	6.643.488	12,30	3.689	299.987	24,65	202.614	8.219.622	25,35	1.893.749	7.469.890	41.977
Helsingør	217	25,4	2.320.490	9.135.787	9.135.787	12,30	3.241	263.503	30,00	407.076	13.569.216	26,06	2.730.807	10.477.561	25.956
Hillerød	219	25,6	1.883.563	7.357.668	7.357.668	10,95	10.985	1.003.185	20,65	182.259	8.826.102	24,99	2.076.807	8.311.109	61.047
Hørsholm	223	23,5	1.365.898	5.812.332	5.812.332	12,30	0	0	22,10	199.524	9.028.235	23,41	1.565.422	6.688.071	57.940
Rudersdal	230	22,9	2.835.491	12.382.057	12.382.057	11,74	749	63.833	21,44	449.530	20.966.880	22,78	3.285.770	14.422.036	74.834

Egedal	240	25,7	1.700.139	6.615.327	6.615.327	12,30	4.835	393.076	23,98	172.265	7.183.684	25,54	1.877.239	7.350.273	29.215	
Frederikssund	250	25,9	1.669.678	6.446.633	6.446.633	12,30	9.214	749.130	32,50	222.350	6.841.542	26,47	1.901.242	7.182.928	19.416	
Halsnæs	260	25,4	1.049.784	4.133.008	4.102.087	12,30	2.323	188.877	34,00	145.195	4.270.441	26,22	1.197.302	4.565.562	25.363	
Gribskov	270	24,5	1.468.918	5.995.584	5.995.584	12,30	8.327	676.956	29,34	348.966	11.893.877	25,31	1.826.211	7.214.955	19.559	
Bornholm	400	25,9	1.325.732	5.118.656	5.118.656	12,30	8.936	726.532	33,41	94.517	2.828.994	26,16	1.429.185	5.463.542	15.295	
Region Hovedstaden		24,3	64.420.426	265.596.003	266.091.975		12,00	59.096	4.924.953	26,88	8.894.184	330.943.078	24,61	73.373.706	298.175.202	3.418.175

Bilag 14: Oversigt over den kommunale skatteudskrivning i budget 2010

	Kommune-nr.	Udskr-pct.	Indkomst-skat	Udskriv-nings-grundlag	Stats-garanteret udskriv-nings-grundlag	Grund-skylds-promille - land-brug	Grund-skyld - land-brug	Grund-værdier - landbrug	Grund-skylds-promille - øvrige	Grundskyld - øvrige	Grund-værdier - øvrige	Beskat-nings-niveau	Samlet udskrivning	Beskat-nings-grundlag	Selskabs-skat
Greve	253	23,9	1.818.024	7.606.795	7.606.795	8,36	952	113.881	18,06	179.315	9.928.845	23,29	1.998.291	8.580.939	30.097
Køge	259	24,9	2.005.487	8.054.165	8.054.165	11,34	6.909	609.356	21,04	168.843	8.025.638	24,53	2.181.239	8.891.759	33.681
Roskilde	265	25,2	3.261.074	12.940.770	12.940.770	12,30	7.728	628.297	24,47	406.959	16.630.948	25,15	3.675.761	14.614.917	50.907
Solrød	269	24,6	884.313	3.594.768	3.594.768	10,40	1.168	112.296	20,10	107.785	5.362.428	24,07	993.266	4.125.816	10.657
Odsherred	306	26,6	1.125.018	4.229.392	4.172.105	12,30	10.434	848.279	34,00	219.762	6.463.581	27,44	1.355.214	4.938.642	18.230
Holbæk	316	25,1	2.318.421	9.236.736	9.236.736	12,30	20.332	1.653.000	23,65	158.195	6.689.000	24,86	2.496.948	10.045.910	34.263
Faxe	320	26,1	1.246.503	4.775.874	4.775.874	12,30	15.041	1.222.830	26,13	87.668	3.355.073	25,85	1.349.212	5.219.931	18.267
Kalundborg	326	25,3	1.680.106	6.640.735	6.640.735	12,30	21.825	1.774.420	30,40	141.858	4.666.389	25,38	1.843.789	7.265.493	58.647
Ringsted	329	26,7	1.173.107	4.393.659	4.393.659	12,30	10.975	892.308	24,74	86.844	3.510.263	26,36	1.270.926	4.820.708	26.996
Slagelse	330	24,7	2.464.080	9.976.032	9.976.032	12,30	22.327	1.815.169	25,90	194.143	7.495.850	24,64	2.680.550	10.879.201	34.335
Stevns	336	25,0	749.747	2.998.988	2.998.988	11,82	11.145	942.927	21,52	67.682	3.145.064	24,40	828.574	3.395.523	12.513
Sorø	340	26,4	1.048.139	3.970.223	3.970.223	12,30	10.823	879.982	25,74	62.221	2.417.319	26,13	1.121.183	4.290.061	9.375
Lejre	350	25,4	1.022.666	4.026.244	4.026.244	12,30	9.558	777.053	28,23	125.009	4.428.232	25,54	1.157.233	4.531.157	7.559
Lolland	360	26,7	1.517.215	5.682.453	5.682.453	12,30	42.491	3.454.572	33,09	77.312	2.336.416	26,22	1.637.018	6.244.179	17.063
Næstved	370	25,0	2.690.374	10.761.496	10.761.496	12,30	26.097	2.121.738	25,00	197.282	7.891.265	24,83	2.913.753	11.732.757	39.444
Guldborgsund	376	25,8	2.010.088	7.791.040	7.791.040	12,30	40.597	3.300.574	32,00	148.003	4.625.082	25,69	2.198.688	8.559.829	19.365

Vordingborg	390	24,9	1.466.687	5.890.309	5.890.309	12,30	23.754	1.931.225	28,68	116.562	4.064.239	24,83	1.607.003	6.471.869	15.420
Region Sjælland	25,3	28.481.049	112.569.679	112.512.392	12,23	282.156	23.077.907	25,19	2.545.443	101.035.632	25,13	31.308.648	124.608.692	436.819	

Bilag 14: Oversigt over den kommunale skatteudskrivning i budget 2010

	Kommune-nr.	Udskriv-pct.	Indkomst-skat	Udskriv-nings-grundlag	Stats-garanteret udskriv-nings-grundlag	Grund-skylds-promille - land-brug	Grund-skyld - land-brug	Grund-værdier - landbrug	Grund-skylds-promille - øvrige	Grundskyld - øvrige	Grund-værdier - øvrige	Beskat-nings-niveau	Samlet udskrivning	Beskat-nings-grundlag	Selskabs-skat
Middelfart	410	25,8	1.336.814	5.181.450	5.005.047	11,59	10.507	906.592	21,29	85.957	4.037.420	25,32	1.433.278	5.661.019	29.133
Assens	420	26,1	1.394.610	5.343.333	5.343.333	12,30	18.224	1.481.660	22,12	67.601	3.056.103	25,60	1.480.435	5.783.496	59.461
Faaborg-Midtfyn	430	26,1	1.724.140	6.605.899	6.605.899	12,15	23.460	1.930.890	21,85	81.756	3.741.693	25,56	1.829.356	7.156.140	24.656
Kerteminde	440	26,1	810.052	3.103.647	3.103.647	12,30	7.919	643.810	29,10	64.832	2.227.927	26,10	882.803	3.382.205	12.466
Nyborg	450	26,1	1.068.362	4.093.341	4.093.341	12,30	10.577	859.926	25,08	71.197	2.838.784	25,83	1.150.136	4.452.116	15.469
Odense	461	24,5	6.022.267	24.580.682	24.580.682	12,01	7.712	642.129	21,71	382.874	17.635.850	24,33	6.412.853	26.353.646	152.875
Svendborg	479	26,8	1.991.537	7.431.107	7.431.107	12,30	14.802	1.203.429	23,32	128.902	5.527.549	26,41	2.135.241	8.084.012	30.546
Nordfyns	480	26,0	954.252	3.670.200	3.670.200	12,30	17.086	1.389.068	25,18	59.114	2.347.667	25,55	1.030.452	4.032.663	11.712
Langeland	482	27,8	463.850	1.668.525	1.668.525	12,30	11.373	924.697	24,57	36.446	1.483.370	26,90	511.669	1.902.107	3.176
Ærø	492	26,1	214.312	821.119	821.119	12,30	2.767	224.997	30,00	13.193	439.757	26,00	230.272	885.600	1.254
Haderslev	510	26,5	1.978.306	7.465.306	7.465.306	12,30	27.849	2.264.153	24,36	110.221	4.524.682	26,05	2.116.376	8.123.823	37.324
Billund	530	25,2	907.604	3.601.603	3.601.603	10,78	9.552	886.124	20,48	36.695	1.791.752	24,70	953.851	3.861.357	88.165
Sønderborg	540	25,2	2.568.640	10.193.016	10.193.016	11,90	17.623	1.480.956	21,60	150.068	6.947.574	24,85	2.736.331	11.010.583	36.732
Tønder	550	25,0	1.288.515	5.154.060	5.154.060	11,54	26.663	2.310.463	21,24	63.263	2.978.491	24,32	1.378.441	5.667.089	35.200
Esbjerg	561	25,4	3.961.322	15.595.756	15.595.756	12,30	18.829	1.530.815	25,29	227.566	8.998.244	25,32	4.207.717	16.617.075	97.181
Fanø	563	24,3	110.341	454.078	454.078	12,30	325	26.423	34,00	38.342	1.127.706	26,33	149.008	566.029	728
Varde	573	25,1	1.670.479	6.655.297	6.655.297	12,30	28.889	2.348.712	31,56	175.665	5.566.075	25,26	1.875.033	7.423.031	31.888
Vejen	575	24,9	1.324.277	5.318.382	5.318.382	7,71	14.781	1.917.059	17,41	43.028	2.471.453	24,06	1.382.086	5.744.068	30.569
Aabenraa	580	25,4	1.970.197	7.756.681	7.756.681	9,20	18.798	2.043.253	18,90	96.733	5.118.174	24,68	2.085.728	8.451.339	73.207
Fredericia	607	25,5	1.791.294	7.024.682	7.024.682	12,30	3.936	320.007	26,00	140.978	5.422.234	25,54	1.936.208	7.581.679	19.597

Kolding	621	25,0	3.055.633	12.222.532	12.222.532	12,30	21.448	1.743.757	25,00	247.929	9.917.175	24,90	3.325.010	13.353.642	110.754
Vejle	630	23,4	3.461.884	14.794.378	14.794.378	12,30	28.140	2.287.820	27,75	294.421	10.609.783	23,59	3.784.445	16.045.445	125.542
Region Syddanmark		25,2	40.068.688	158.735.074	158.558.671	11,62	341.260	29.366.740	24,05	2.616.781	108.809.463	25,00	43.026.729	172.138.166	1.027.635

Bilag 14: Oversigt over den kommunale skatteudskrivning i budget 2010

	Kommune-nr.	Udskriv-pct.	Indkomst-skat	Udskriv-nings-grundlag	Stats-garanteret udskriv-nings-grundlag	Grund-skylds-promille - land-brug	Grund-skyld - land-brug	Grund-værdier - land-brug	Grund-skylds-promille - øvrige	Grundskyld - øvrige	Grund-værdier - øvrige	Beskat-nings-niveau	Samlet udskrivning	Beskat-nings-grundlag	Selskabs-skat
Horsens	615	25,2	2.687.883	10.666.202	10.666.202	12,30	17.550	1.426.829	22,56	157.050	6.961.436	24,93	2.862.483	11.479.864	75.075
Herning	657	24,9	2.806.015	11.269.137	11.269.137	10,83	24.369	2.250.148	20,53	150.945	7.352.420	24,44	2.981.329	12.200.586	101.632
Holstebro	661	25,3	1.962.964	7.758.751	7.758.751	12,30	19.376	1.575.252	24,12	107.970	4.476.388	25,05	2.090.310	8.345.760	46.771
Lemvig	665	24,8	742.800	2.995.161	2.995.161	12,30	13.993	1.137.672	28,00	35.323	1.261.530	24,54	792.116	3.227.884	20.330
Struer	671	24,5	728.930	2.975.224	2.975.224	10,91	7.549	691.939	20,61	31.576	1.532.056	24,07	768.055	3.190.952	29.765
Syddjurs	706	25,4	1.377.677	5.423.927	5.423.927	12,30	20.158	1.638.862	34,00	177.105	5.208.984	25,87	1.574.940	6.088.168	17.307
Norddjurs	707	24,6	1.199.855	4.877.459	4.877.459	12,30	20.677	1.681.024	33,23	103.961	3.128.530	24,78	1.324.493	5.343.986	12.795
Favrskov	710	25,2	1.531.330	6.076.706	6.076.706	12,30	20.553	1.671.000	24,32	96.655	3.974.301	24,89	1.648.538	6.624.300	27.868
Odder	727	24,9	722.364	2.901.064	2.901.064	12,30	9.638	783.577	27,40	82.452	3.009.197	24,91	814.454	3.268.963	8.221
Randers	730	25,6	3.135.543	12.248.215	12.248.215	12,30	26.937	2.190.000	27,93	187.131	6.700.000	25,55	3.349.611	13.110.545	66.978
Silkeborg	740	25,5	3.119.739	12.234.271	12.234.271	12,30	21.628	1.758.345	25,56	255.019	9.977.273	25,40	3.396.386	13.372.626	84.188
Samsø	741	26,0	130.064	500.246	500.246	12,30	3.601	292.763	30,75	12.794	416.057	25,74	146.459	569.002	877
Skanderborg	746	25,7	2.048.528	7.970.928	7.970.928	12,30	14.177	1.152.622	24,66	160.738	6.518.202	25,51	2.223.443	8.714.998	40.590
Århus	751	24,4	10.316.205	42.279.529	42.279.529	12,30	16.495	1.341.019	24,58	1.008.148	41.014.962	24,45	11.340.848	46.388.059	343.330
Ikast-Brande	756	25,0	1.313.406	5.253.622	5.253.622	7,20	8.293	1.151.807	16,90	39.521	2.338.517	24,34	1.361.220	5.592.183	65.520
Ringkøbing-Skjern	760	24,3	1.924.467	7.918.152	7.918.152	12,30	33.868	2.753.487	29,86	175.616	5.881.299	24,37	2.133.951	8.755.726	53.407
Hedensted	766	25,4	1.541.400	6.068.502	6.068.502	8,30	14.499	1.746.959	18,00	75.927	4.218.184	24,55	1.631.826	6.647.121	40.892
Skive	779	25,5	1.628.417	6.385.949	6.385.949	10,98	19.580	1.783.257	20,68	67.876	3.282.183	24,95	1.715.873	6.877.297	32.420
Viborg	791	25,8	3.226.318	12.505.109	12.505.109	12,30	33.622	2.733.500	24,60	183.582	7.462.700	25,52	3.443.522	13.494.140	66.054

Region Midtjylland	25,0	42.143.905	168.308.154	168.308.154	11,65	346.563	29.760.062	24,93	3.109.389	124.714.219	24,88	45.599.857	183.292.159	1.134.020
---------------------------	-------------	-------------------	--------------------	--------------------	--------------	----------------	-------------------	--------------	------------------	--------------------	--------------	-------------------	--------------------	------------------

Bilag 14: Oversigt over den kommunale skatteudskrivning i budget 2010

	Kommune-nr.	Udskr-pct.	Indkomst-skat	Udskriv-nings-grundlag	Stats-garanteret udskriv-nings-grundlag	Grund-skylds-promille - land-brug	Grund-skyld - land-brug	Grund-værdier - landbrug	Grund-skylds-promille - øvrige	Grundskyld - øvrige	Grund-værdier - øvrige	Beskat-nings-niveau	Samlet udskrivning	Beskat-nings-grundlag	Selskabs-skat
Morsø	773	25,3	687.189	2.716.162	2.716.162	12,30	13.655	1.110.165	24,68	27.891	1.130.120	24,84	728.735	2.933.470	18.671
Thisted	787	25,5	1.485.744	5.826.447	5.826.447	12,30	26.624	2.164.555	23,75	69.115	2.910.104	25,03	1.581.483	6.318.689	35.201
Brønderslev	810	26,7	1.183.294	4.431.813	4.431.813	12,30	16.373	1.331.188	27,58	61.270	2.221.528	26,40	1.260.937	4.776.426	17.091
Frederikshavn	813	25,2	2.058.431	8.168.377	8.168.377	12,30	11.161	907.367	29,90	186.027	6.221.627	25,46	2.255.619	8.859.889	34.092
Vesthimmerland	820	27,2	1.280.615	4.708.145	4.708.145	12,30	16.390	1.332.493	22,82	48.500	2.125.330	26,68	1.345.505	5.043.554	24.980
Læsø	825	25,6	63.855	249.434	249.434	12,30	703	57.160	33,04	9.361	283.324	26,17	73.919	282.461	1.584
Rebild	840	25,1	962.616	3.835.124	3.835.124	12,30	16.112	1.309.950	24,14	37.122	1.537.767	24,71	1.015.850	4.111.353	16.079
Mariagerfjord	846	25,7	1.402.507	5.457.226	5.457.226	12,30	15.315	1.245.125	26,00	79.984	3.076.310	25,49	1.497.806	5.876.405	38.728
Jammerbugt	849	25,3	1.225.682	4.844.594	4.844.594	12,30	17.168	1.395.778	31,86	142.581	4.475.222	25,59	1.385.431	5.414.081	15.129
Aalborg	851	25,4	6.642.404	26.151.197	26.151.197	12,30	23.073	1.875.837	26,95	503.900	18.697.575	25,47	7.169.377	28.146.818	166.105
Hjørring	860	25,4	2.130.776	8.388.880	8.388.880	12,30	20.022	1.627.815	29,69	180.553	6.081.284	25,52	2.331.351	9.136.663	40.559
Region Nordjylland	25,6	19.123.113	74.777.399	74.777.399	74.777.399	12,30	176.596	14.357.433	27,61	1.346.304	48.760.191	25,52	20.646.013	80.899.809	408.219
Hele landet	24,9	194.237.181	779.986.309	780.248.591	780.248.591	11,88	1.205.671	101.487.095	25,92	18.512.101	714.262.583	24,90	213.954.953	859.114.028	6.424.868

Bilag 15: Oversigt over udskrivningen af kirkeskat i budget 2010

	Kommune- nummer	Kirkeskatteprocent	Kirkeskat	Udskrivningsgrundlag for kirkeskat
København	101	0,80	416.896	52.111.936
Frederiksberg	147	0,50	63.345	12.668.982
Ballerup	151	0,75	41.945	5.592.631
Brøndby	153	0,80	27.524	3.440.528
Dragør	155	0,64	12.634	1.974.135
Gentofte	157	0,44	57.216	13.003.595
Gladsaxe	159	0,75	55.100	7.346.611
Glostrup	161	0,66	17.620	2.669.721
Herlev	163	0,77	23.225	3.016.226
Albertslund	165	0,85	22.088	2.598.552
Hvidovre	167	0,72	40.436	5.616.045
Høje-Taastrup	169	0,85	45.160	5.312.976
Lyngby-Taarbæk	173	0,61	49.562	8.124.963
Rødovre	175	0,72	30.038	4.171.875
Ishøj	183	0,90	16.820	1.868.912
Tårnby	185	0,61	29.858	4.894.751
Vallensbæk	187	0,64	11.419	1.784.184
Furesø	190	0,65	34.918	5.371.875
Allerød	201	0,58	21.897	3.775.360
Fredensborg	210	0,61	32.231	5.283.851
Helsingør	217	0,78	54.289	6.960.136
Hillerød	219	0,69	41.616	6.031.304
Hørsholm	223	0,59	27.945	4.736.361
Rudersdal	230	0,53	52.649	9.933.859
Egedal	240	0,76	41.721	5.489.581

Frederikssund	250	0,96	52.457	5.464.233
Halsnæs	260	0,85	29.298	3.446.862
Gribskov	270	0,94	46.725	4.970.786
Bornholm	400	0,93	41.216	4.431.786
Region Hovedstaden i alt		0,71	1.437.848	202.092.617

Bilag 15: Oversigt over udskrivningen af kirkeskat i budget 2010

	Kommune- nummer	Kirkeskatteprocent	Kirkeskat	Udskrivningsgrundlag for kirkeskat
Greve	253	0,73	46.020	6.304.141
Køge	259	0,87	59.461	6.834.641
Roskilde	265	0,84	88.434	10.527.825
Solrød	269	0,92	27.774	3.018.964
Odsherred	306	0,98	35.770	3.650.000
Holbæk	316	0,96	74.887	7.800.734
Faxe	320	1,08	44.631	4.132.486
Kalundborg	326	1,01	58.292	5.771.570
Ringsted	329	0,99	37.335	3.771.226
Slagelse	330	0,96	82.712	8.615.826
Stevns	336	1,10	28.215	2.564.985
Sorø	340	0,95	33.041	3.478.012
Lejre	350	1,06	35.304	3.330.640
Lolland	360	1,23	59.926	4.872.028
Næstved	370	0,98	91.467	9.333.374
Guldborgsund	376	1,20	79.850	6.654.151
Vordingborg	390	1,02	51.709	5.069.547
Region Sjælland i alt		0,98	934.828	95.730.150

Bilag 15: Oversigt over udskrivningen af kirkeskat i budget 2010

	Kommune- nummer	Kirkeskatteprocent	Kirkeskat	Udskrivningsgrundlag for kirkeskat
Middelfart	410	0,95	44.245	4.657.404
Assens	420	0,99	47.758	4.824.083
Faaborg-Midtfyn	430	1,05	59.684	5.684.230
Kerteminde	440	1,00	26.963	2.696.320
Nyborg	450	1,15	40.704	3.539.500
Odense	461	0,68	141.790	20.851.520
Svendborg	479	1,06	66.435	6.267.490
Nordfyns	480	1,04	34.905	3.356.271
Langeland	482	1,18	17.477	1.481.073
Ærø	492	1,15	8.463	735.955
Haderslev	510	0,95	64.190	6.756.824
Billund	530	0,89	29.341	3.296.762
Sønderborg	540	0,93	83.574	8.986.412
Tønder	550	1,20	55.058	4.588.186
Esbjerg	561	0,81	112.937	13.942.921
Fanø	563	1,14	4.422	387.862
Varde	573	1,02	62.371	6.114.773
Vejen	575	1,06	50.449	4.759.384
Aabenraa	580	0,95	64.339	6.772.514
Fredericia	607	0,88	53.900	6.124.945
Kolding	621	0,94	100.632	10.705.573
Vejle	630	0,91	117.485	12.910.421
Region Syddanmark i alt		0,92	1.287.122	139.440.423

Bilag 15: Oversigt over udskrivningen af kirkeskat i budget 2010

	Kommune- nummer	Kirkeskatteprocent	Kirkeskat	Udskrivningsgrundlag for kirkeskat
Horsens	615	0,89	83.438	9.375.015
Herning	657	0,99	98.034	9.902.448
Holstebro	661	1,08	74.752	6.921.494
Lemvig	665	1,27	33.763	2.658.490
Struer	671	1,20	31.405	2.617.094
Syddjurs	706	1,00	47.888	4.788.832
Norddjurs	707	1,00	43.693	4.369.344
Favrskov	710	1,03	56.223	5.458.591
Odder	727	1,00	25.238	2.523.834
Randers	730	0,91	99.903	10.978.399
Silkeborg	740	0,95	102.162	10.753.906
Samsø	741	1,50	6.392	426.134
Skanderborg	746	0,86	59.720	6.944.223
Århus	751	0,74	255.787	34.565.760
Ikast-Brande	756	1,00	47.409	4.740.960
Ringkøbing-Skjern	760	1,05	76.508	7.286.448
Hedensted	766	1,08	59.043	5.467.002
Skive	779	1,00	58.713	5.871.283
Viborg	791	0,95	106.880	11.250.492
Region Midtjylland i alt		0,93	1.366.951	146.899.749

Bilag 15: Oversigt over udskrivningen af kirkeskat i budget 2010

	Kommune- nummer	Kirkeskatteprocent	Kirkeskat	Udskrivningsgrundlag for kirkeskat
Morsø	773	1,20	28.138	2.344.818
Thisted	787	1,28	66.926	5.228.605
Brønderslev	810	1,10	44.101	4.009.181
Frederikshavn	813	1,03	76.212	7.399.245
Vesthimmerland	820	1,18	50.835	4.308.019
Læsø	825	1,30	2.982	229.400
Rebild	840	1,20	40.981	3.415.061
Mariagerfjord	846	1,15	56.764	4.936.020
Jammerbugt	849	1,20	51.955	4.329.606
Aalborg	851	0,98	222.826	22.737.329
Hjørring	860	1,19	90.309	7.589.033
Region Nordjylland i alt		1,10	732.029	66.526.317
Hele landet		0,89	5.758.778	650.689.256

Billag 16: Kommunernes udgiftsstruktur på drifts- og anlægsområdet i budget 2010 (netto inkl. refusion i 1000 kr.)

	Kommune- nummer	Byudvikling, bolig og miljø	Forsyningsvirk- somhed	Transport og infrastruktur	Undervisning og kultur	Sundhed	Sociale opgaver og beskæftigelse	Administration	Refusion af købsmoms	Udgifter i alt
København	101	1.210.816	5.697	912.143	4.362.147	1.710.809	18.229.215	4.912.169	13.278	31.356.274
Frederiksberg	147	197.637	5.583	172.987	762.395	321.237	2.991.438	606.395	3.000	5.060.672
Ballerup	151	47.252	170	83.447	665.536	172.971	1.620.206	547.775	0	3.137.357
Brøndby	153	72.987	-30	67.103	516.044	122.467	1.225.635	268.517	0	2.272.723
Dragør	155	20.834	388	36.165	151.396	38.069	346.835	84.703	280	678.670
Gentofte	157	154.291	3.616	230.787	852.320	195.133	1.961.771	451.736	3.200	3.852.854
Gladsaxe	159	67.487	4.484	103.955	887.229	195.640	1.969.289	436.670	0	3.664.754
Glostrup	161	45.556	-310	62.003	280.758	73.326	640.239	176.746	391	1.278.709
Herlev	163	35.203	-51	46.648	422.512	97.457	849.502	155.769	0	1.607.040
Albertslund	165	61.791	-6.155	38.689	442.749	87.030	1.047.068	221.341	382	1.892.895
Hvidovre	167	78.710	3.443	112.662	608.702	166.424	1.704.023	370.218	0	3.044.182
Høje-Taastrup	169	99.589	-1.568	115.139	698.741	145.967	1.495.889	347.052	0	2.900.809
Lyngby-Taarbæk	173	99.585	0	88.882	656.611	192.025	1.404.745	346.214	4.000	2.792.062
Rødovre	175	73.185	-3.521	76.416	478.775	122.651	1.194.648	284.242	0	2.226.396
Ishøj	183	61.957	1.486	40.188	363.342	71.262	730.393	168.093	238	1.436.959
Tårnby	185	78.871	2.517	63.065	493.600	117.921	1.162.117	223.749	800	2.142.640
Vallensbæk	187	15.148	2.448	26.026	198.545	39.993	302.692	95.838	0	680.690
Furesø	190	48.022	-585	74.382	497.647	111.806	1.080.156	256.592	0	2.068.020
Allerød	201	16.731	-1.008	53.153	373.131	71.035	563.907	154.807	0	1.231.756
Fredensborg	210	24.142	0	65.931	519.021	124.677	1.184.495	262.459	0	2.180.725
Helsingør	217	46.838	0	143.098	887.700	220.982	1.941.549	545.327	0	3.785.494
Hillerød	219	71.020	0	82.810	635.559	147.602	1.232.292	318.283	0	2.487.566
Hørsholm	223	40.769	-413	58.550	301.722	68.466	665.750	177.172	0	1.312.016
Rudersdal	230	97.869	4.647	100.628	677.148	178.074	1.378.499	370.115	0	2.806.980
Egedal	240	51.475	-7.735	56.337	610.376	127.756	850.665	303.173	0	1.992.047
Frederikssund	250	18.905	1.564	92.194	652.225	137.611	1.326.295	256.000	300	2.485.094
Halsnæs	260	32.253	0	40.844	406.402	113.450	968.311	208.724	0	1.769.984

Gribskov	270	29.370	0	95.387	513.142	137.652	1.078.558	272.044	200	2.126.353
Bornholm	400	7.328	-6.075	108.719	460.462	136.062	1.572.801	319.272	1.200	2.599.769
Region Hovedstaden i alt		2.905.621	8.592	3.248.338	19.375.937	5.445.555	52.718.983	13.141.195	27.269	96.871.490

Bilag 16: Kommunernes udgiftsstruktur på drifts- og anlægsområdet i budget 2010 (netto inkl. refusion i 1000 kr.)

	Kommune- nummer	Byudvikling, bolig og miljø	Forsyningsvirk- somhed	Transport og infrastruktur	Undervisning og kultur	Sundhed	Sociale opgaver og beskæftigelse	Administration	Refusion af købsmoms	Udgifter i alt
Greve	253	37.551	-6	71.565	685.168	140.478	1.247.166	288.214	0	2.470.136
Køge	259	88.522	79.649	119.993	763.931	174.239	1.581.269	396.490	0	3.204.093
Roskilde	265	35.970	15.207	120.611	1.076.508	262.518	2.296.432	553.670	0	4.360.916
Solrød	269	18.968	233	35.458	307.354	59.915	504.124	142.655	110	1.068.817
Odsherred	306	47.070	2.517	65.521	388.569	104.701	1.072.737	203.472	0	1.884.587
Holbæk	316	6.685	0	107.888	915.457	192.969	1.892.657	378.375	700	3.494.731
Faxe	320	60.532	-964	66.154	399.202	102.941	953.218	245.389	0	1.826.472
Kalundborg	326	66.408	1	110.492	602.898	142.771	1.444.543	363.268	0	2.730.381
Ringsted	329	67.952	-8.945	67.615	403.280	101.297	905.384	231.810	1.100	1.769.493
Slagelse	330	112.929	-868	186.073	930.921	236.700	2.346.812	477.383	0	4.289.950
Stevns	336	27.236	-1.937	47.385	233.814	71.726	586.400	138.854	0	1.103.478
Sorø	340	14.939	-2.166	47.263	343.611	81.637	850.465	182.298	0	1.518.047
Lejre	350	37.627	-839	73.201	337.366	80.100	623.179	155.168	889	1.306.691
Lolland	360	70.051	-42.336	143.630	604.551	184.183	1.699.173	402.305	0	3.061.557
Næstved	370	56.234	1.631	136.148	933.429	228.203	2.208.369	518.890	0	4.082.904
Guldborgsund	376	121.055	0	127.619	700.148	203.720	1.930.766	434.610	800	3.518.718
Vordingborg	390	72.715	-2	98.596	496.706	144.787	1.344.426	310.253	425	2.467.906
Region Sjælland i alt		942.444	41.175	1.625.212	10.122.913	2.512.885	23.487.120	5.423.104	4.024	44.158.877

Bilag 16: Kommunernes udgiftsstruktur på drifts- og anlægsområdet i budget 2010 (netto inkl. refusion i 1000 kr.)

	Kommune-nummer	Byudvikling, bolig og miljø	Forsyningsvirksomhed	Transport og infrastruktur	Undervisning og kultur	Sundhed	Sociale opgaver og beskæftigelse	Administration	Refusion af købsmoms	Udgifter i alt
Middelfart	410	54.250	0	70.241	458.675	105.910	1.125.523	209.986	0	2.024.585
Assens	420	54.865	0	75.180	508.523	130.611	1.240.952	299.979	0	2.310.110
Faaborg-Midtfyn	430	63.209	0	113.428	637.609	165.008	1.503.081	314.053	1.000	2.797.388
Kerteminde	440	38.630	0	42.589	295.555	67.979	645.764	149.864	1.450	1.241.831
Nyborg	450	26.787	0	49.546	363.988	97.545	990.296	227.365	500	1.756.027
Odense	461	107.035	17.359	375.471	2.283.727	579.105	5.824.611	1.299.058	3.100	10.489.466
Svendborg	479	43.704	-9.969	90.693	666.259	172.354	1.882.360	346.480	650	3.192.531
Nordfyns	480	31.777	1	48.781	364.321	90.236	829.423	177.391	0	1.541.930
Langeland	482	15.759	0	28.372	162.237	45.883	516.236	107.331	0	875.818
Ærø	492	6.912	116	20.664	60.500	21.879	187.824	60.043	79	358.017
Haderslev	510	96.299	-463	120.694	658.937	188.338	1.833.835	376.476	0	3.274.116
Billund	530	60.346	-1.661	39.923	289.937	86.500	677.948	162.010	0	1.315.003
Sønderborg	540	114.474	-205	157.831	845.144	255.303	2.256.621	441.997	700	4.071.865
Tønder	550	59.160	0	85.546	461.628	120.688	1.206.637	272.756	0	2.206.415
Esbjerg	561	152.679	1.762	263.199	1.334.418	371.278	3.648.979	747.870	3.110	6.523.295
Fanø	563	6.975	-1.132	5.475	48.395	10.887	84.899	28.116	0	183.615
Varde	573	60.602	0	95.854	635.980	154.458	1.332.422	382.440	0	2.661.756
Vejen	575	41.267	3.468	77.404	501.021	121.262	1.158.839	242.520	200	2.145.981
Aabenraa	580	67.082	-4.039	126.583	690.853	183.575	1.739.008	413.960	900	3.217.922
Fredericia	607	66.418	10.871	102.346	577.446	166.172	1.600.254	310.946	1.200	2.835.653
Kolding	621	8.064	1.399	141.839	1.115.857	271.574	2.535.390	497.589	4.000	4.575.712
Vejle	630	105.017	20.315	201.454	1.236.938	306.193	2.843.687	630.345	0	5.343.949
Region Syddanmark i alt		1.281.311	37.822	2.333.113	14.197.948	3.712.738	35.664.589	7.698.575	16.889	64.942.985

Bilag 16: Kommunernes udgiftsstruktur på drifts- og anlægsområdet i budget 2010 (netto inkl. refusion i 1000 kr.)

	Kommune- nummer	Byudvikling, bolig og miljø	Forsyningsvirk- somhed	Transport og infrastruktur	Undervisning og kultur	Sundhed	Sociale opgaver og beskæftigelse	Administration	Refusion af købsmoms	Udgifter i alt
Horsens	615	77.126	-3.542	131.616	930.890	257.946	2.387.397	478.543	0	4.259.976
Herning	657	134.004	-9.145	172.521	991.951	234.439	2.385.247	462.575	0	4.371.592
Holstebro	661	77.769	0	118.476	622.639	174.210	1.548.952	355.408	0	2.897.454
Lemvig	665	38.424	1.596	54.343	279.441	63.948	618.247	127.223	200	1.183.422
Struer	671	39.964	18	57.096	245.270	66.301	670.698	150.820	0	1.230.167
Syddjurs	706	15.558	144	72.877	534.804	141.921	1.091.852	252.192	0	2.109.348
Norddjurs	707	25.214	-3.787	65.759	477.758	132.692	1.137.274	239.309	0	2.074.219
Favrskov	710	179.782	0	79.894	591.227	135.645	1.153.712	244.505	896	2.385.661
Odder	727	10.484	0	27.012	272.100	58.390	578.430	122.582	0	1.068.998
Randers	730	169.727	-10.344	181.386	1.081.861	273.562	2.934.016	539.461	0	5.169.669
Silkeborg	740	56.568	0	121.159	1.129.028	266.020	2.465.163	456.255	2.000	4.496.193
Samsø	741	-1.142	361	13.511	43.657	15.010	137.625	41.438	0	250.460
Skanderborg	746	61.068	96	88.424	740.745	153.429	1.428.815	299.864	26	2.772.467
Århus	751	186.724	141.411	541.212	3.625.629	863.860	10.198.749	1.824.890	10.000	17.392.475
Ikast-Brande	756	44.214	1.114	70.160	528.266	110.557	1.083.008	273.734	300	2.111.353
Ringkøbing-Skjern	760	82.067	-66	104.268	661.173	170.727	1.530.701	342.717	0	2.891.587
Hedensted	766	56.615	-4.626	65.551	565.928	129.551	1.200.373	240.741	100	2.254.233
Skive	779	61.861	1.919	92.687	563.315	152.558	1.360.148	291.543	1.000	2.525.031
Viborg	791	102.049	-4.759	134.748	1.045.756	289.107	2.578.517	650.872	0	4.796.290
Region Midtjylland i alt		1.418.076	110.390	2.192.700	14.931.438	3.689.873	36.488.924	7.394.672	14.522	66.240.595

Bilag 16: Kommunernes udgiftsstruktur på drifts- og anlægsområdet i budget 2010 (netto inkl. refusion i 1000 kr.)

	Kommune- nummer	Byudvikling, bolig og miljø	Forsyningsvirk- somhed	Transport og infrastruktur	Undervisning og kultur	Sundhed	Sociale opgaver og beskæftigelse	Administration	Refusion af købsmoms	Udgifter i alt
Morsø	773	19.850	0	52.691	248.366	65.218	768.335	118.338	0	1.272.798
Thisted	787	44.710	-294	78.583	552.580	136.098	1.343.998	286.878	0	2.442.553
Brønderslev	810	61.312	0	62.101	410.695	101.547	1.102.949	210.338	0	1.948.942
Frederikshavn	813	61.848	1.260	94.173	683.918	186.570	2.010.492	422.552	284	3.461.097
Vesthimmerland	820	21.617	-963	72.182	506.978	120.387	1.078.984	251.230	0	2.050.415
Læsø	825	6.209	0	26.115	21.985	5.825	78.098	23.758	0	161.990
Rebild	840	31.726	-3.261	53.118	343.524	81.039	698.680	165.990	0	1.370.816
Mariagerfjord	846	34.450	-3.658	75.182	531.653	127.151	1.180.097	259.932	500	2.205.307
Jammerbugt	849	46.607	0	69.166	521.085	117.188	1.130.636	204.731	0	2.089.413
Aalborg	851	221.471	42.447	392.978	2.193.935	551.066	6.068.316	1.033.833	3.000	10.507.046
Hjørring	860	60.200	-466	109.675	806.597	209.133	1.994.641	387.699	0	3.567.479
Region Nordjylland i alt		610.000	35.065	1.085.964	6.821.316	1.701.222	17.455.226	3.365.279	3.784	31.077.856
Hele landet		7.157.452	233.044	10.485.327	65.449.552	17.062.273	165.814.842	37.022.825	66.488	303.291.803

Aftale om kommunernes økonomi for 2010

16. juni 2009

1. Indledning

Den internationale økonomiske afmatning har lagt en betydelig dæmper på vækstudsigterne for dansk økonomi. Det stiller store krav til den økonomiske politik, hvor udfordringen på kort sigt har ændret sig fra en situation med høj økonomisk vækst og et betydeligt kapacitetspres i økonomien til en situation med afdæmpet vækst og stigende ledighed.

De offentlige finanser ser som følge af den globale afmatning og finanskrisen ud til at blive kraftigt svækket i 2009 og 2010. Bæredygtige rammer for de offentlige finanser er fastlagt i 2015-planen, og udviklingen i det offentlige forbrug og de offentlige investeringer skal flugte hermed.

For at øge beskæftigelsen i blandt andet byggesektoren er regeringen og KL enige om et betydeligt løft af nyinvesteringer og vedligeholdelse på blandt andet folkeskole og daginstitutionsområdet i 2010. I alt vil kommunerne igangsætte anlæg for 20 mia. kr. i 2010.

De seneste års betydelige udgiftsvækst på det specialiserede socialområde skal standses. Det forudsætter, at kommunalbestyrelserne indenfor lovgivningens rammer påtager sig dette ansvar, og at regeringen understøtter dette ved at undlade at tage initiativer, der måtte svække kommunernes muligheder for udgiftsstyring. Regeringen og KL er samtidig enige om en række yderligere initiativer på området for at understøtte målsætningen.

Med aftalen konkretiseres den fælles målsætning om, at kommunerne årligt skal omstille aktiviteter med henblik på serviceforbedringer for borgerne svarende til et råderum på 1 mia. kr. i 2010. Det sker via en kombination af kommunernes egne initiativer og statslige tiltag i form af blandt andet afbureaukratisering af regler mv.

Regeringen og KL har med aftalen ligeledes lagt sporet for det videre arbejde i kommunerne med udvikling af kvalitet i servicetilbuddene, som er sat i gang med kvalitetsreformen og det Fælleskommunale Kvalitetsprojekt. Afsættet for det videre arbejde vil fortsat være de ti principper for god decentral styring.

2. Kommunale anlægsinvesteringer

I lyset af den aktuelle økonomiske afmatning og en stigende ledighed er der aftalt et markant løft af niveauet for kommunernes anlægsinvesteringer i 2010. Med aftalen er der sikret fuld finansiering til et anlægsniveau på 20 mia. kr. Der er desuden ikke aftalt et loft for de kommunale anlægsinvesteringer i 2010.

Aftalen indebærer et mærkbart løft af investeringerne i dagtilbud, folkeskoler, på ældreområdet og øvrige kommunale opgaveområder, herunder veje. Der er i aftalen forudsat:

- Udmøntning fra kvalitetsfonden på 4 mia. kr. i 2010 ved fremrykning af 2 mia. kr. fra 2013, så investeringerne vedrørende børn, unge og ældre løftes fra 5 mia. kr. de senere år til mindst 9 mia. kr. i 2010.
- Forhøjelse af den flerårige lånepulje til 800 mio. kr. i 2010 til investeringer vedrørende børn, unge og ældre (kvalitetsfundsområderne) målrettet kommuner i en økonomisk og likviditetsmæssig vanskelig situation.
- Forhøjelse af lånepulje til 800 mio. kr. i 2010 til kommunale investeringer på folkeskoleområdet.
- Lånepuljer på samlet 1,5 mia. kr. i 2010 til øvrige investeringer, herunder vedrørende infrastruktur, jf. nedenfor.

Der er enighed om, at kommunerne med den aftalte finansiering realiserer et anlægsniveau på minimum 20 mia. kr. i 2010. Parterne tillægger det stor vægt, at de ekstra anlægsmidler fuldt ud anvendes på anlægsområdet og ikke indgår i den almindelige kommunale drift.

Hertil kommer kommunernes investeringer i ældreboliger i 2010, der ikke indgår i det finansierede anlægsniveau, da kommunernes udgifter finansieres efter principperne for alment boligbyggeri.

Løft af de fysiske rammer på de borgernære serviceområder

Med henblik på at løfte de fysiske rammer for børn og unge på dagtilbudsområdet, herunder køkkener i dagtilbud, i folkeskolen og vedrørende idrætsfaciliteter samt på ældreområdet er der som led i kvalitetsreformen afsat 22 mia. kr. i en kvalitetsfond til statslig medfinansiering af kommunale investeringer i perioden 2009-2018.

Med økonomaftalen for 2009 aftalte regeringen og KL at udmønte 9 mia. kr. fra kvalitetsfonden til kommunerne i perioden 2009-2013, hvoraf 1 mia. kr. blev udmøntet i 2009. Regeringen og KL opfordrede samtidig de enkelte kommuner til at udarbejde flerårige investeringsplaner på kvalitetsfundsområderne, og KL tilkendegav med afsæt heri at ville udarbejde en samlet kommunal investeringsplan.

KL's investeringsplan ”*Fundament for fremtiden*” har bidraget til at give et godt grundlag for regeringen og KL's drøftelser af prioritering af og niveauet for investeringerne i kommunerne i de kommende år.

Som opfølgning på sidste års aftale og i lyset af den aktuelle konjunktursituation er der enighed om, at der i 2010 fremrykkes en udmøntning af kvalitetsfonden på yderligere 2 mia. kr. fra 2013. Dermed udmøntes i alt 4 mia. kr. fra kvalitetsfonden i 2010. Der er enighed om, at kommunernes investeringer på områderne dermed løftes til mindst 9 mia. kr. i 2010. Dette indebærer et mærkbart løft af investeringerne i de fysiske rammer på de store velfærdsområder i kommunerne til gavn for børn, unge og ældre.

I forlængelse af økonomiaftalen offentliggøres resultatet af et fælles udredningsarbejde vedrørende daginstitution- og folkeskoleområdet, som skal bidrage med inspiration og idéer til den lokale udmøntning af kvalitetsfonden.

Øvrige anlæg

Med henblik på at skabe grundlag for en ekstraordinær styrkelse af kommunernes øvrige investeringer, herunder vedrørende veje og effektiviseringer, er regeringen og KL derudover enige om, at der i 2010 afsættes en bloktilskudsfordelt lånepulje på 1 mia. kr.

Regeringen og KL har drøftet håndteringen af større infrastrukturprojekter i kommunerne som opfølgning på sidste års aftale. Der er enighed om at afsætte en lånepulje på i alt 500 mio. kr. over årene 2010-2011 til medfinansiering (op til 50 pct.) af større sammenhængende infrastrukturprojekter til den andel af udgifterne, der ligger over 1.000 kr. pr. indbygger. Puljen udmøntes til konkrete projekter på baggrund af ansøgning til Indenrigs- og Socialministeriet. Indenrigs- og Socialministeriet vil med inddragelse af Transportministeriet fordele låneadgangen til kommunerne på baggrund af en vurdering af kommunens samlede økonomiske situation og det konkrete infrastrukturprojekt.

Der er endvidere enighed om, at kommunerne i de kommende år skal opprioritere vedligeholdelse af kloaknettet for at sikre, at dette er dimensioneret til de forventede fremtidige ændringer i nedbøren med flere og kraftigere regnskyl.

Der afsættes i 2010 en lånepulje på 100 mio. kr. med henblik på at fremme offentlig-private samarbejdsprojekter.

Nedrivning af faldefærdige bygninger mv. i udkantsområder

Det skal være attraktivt at bo i alle dele af landet. I nogle dele af landet påvirkes bopælsstrukturen imidlertid negativt af eksempler på stærkt misligholdte huse mv. Der er enighed om, at der særligt i visse landdistriktsområder er behov for at opprioritere indsatsen for at forbedre det samlede fysiske miljø.

Med henblik på at understøtte kommunernes indsats for at styrke bosætningen i landdistrikterne etableres en pulje til medfinansiering af kommunernes indsats på 150 mio. kr. Puljen kan yde tilskud til den kommunale udgift til opkøb af private ejendomme og visse avls- og driftsbygninger med henblik på nedrivning og renovering, til kommunal medvirken ved oprydning samt til den kommunale andel af byfornyelsesmidlerne.

Midlerne fordeles efter ansøgning til Indenrigs- og Socialministeriet. Puljen kan søges af kommuner i yderområder efter nærmere fastsatte kriterier.

Imødegåelse af klimaudfordringer

Kommunerne står i de kommende mange år over for en dobbelt opgave med dels at reducere udledningen af drivhusgasser blandt andet via energibesparende foranstaltninger, dels lokalt at tilpasse sig konsekvenserne af de forventede klimaændringer.

Regeringen og KL er enige om at nedsætte en arbejdsgruppe, der skal udarbejde et grundlag for den kommunale indsats vedrørende klimatilpasning og energibesparelser. I dette arbejde indgår metoder til risikoanalyser og samfundsøkonomiske vurderinger. Herudover skal arbejdet medvirke til at skabe grundlag for etablering af kommunale energiplaner. Arbejdet afsluttes senest i foråret 2010.

3. Kvalitetsreform og rammer for det kommunale selvstyre

Regeringen har iværksat en kvalitetsreform, der indeholder en længere række tiltag. Samtidig arbejder de enkelte kommuner hver for sig med at styrke kvaliteten af den leverede service, ligesom kommunerne og KL i 2008 har igangsat Det Fælleskommunale Kvalitetsprojekt.

Regeringen og KL er enige om ti principper for god decentral styring. Principperne understreger kommunalbestyrelsernes ret og pligt til at tage ansvar for at fastlægge og prioritere kommunernes serviceniveau, at sætte rammer og klare mål for kommunale institutioner og leverandører samt at dokumentere og sikre kvaliteten i opgavevaretagelsen. Principperne fastlægger ligeledes, at statens styring af kommunerne tager afsæt i mål- og rammestyring og giver kommunerne frihed i valg af metode. Enkelt-sager løses konkret og bør som udgangspunkt ikke give anledning til ny lovgivning.

Regeringen og KL var med aftalen om kommunernes økonomi for 2009 enige om i fællesskab at udvikle og afprøve redskaber til måling og dokumentation af kvaliteten. Der er enighed om løbende at samle op på og evaluere resultaterne af de iværksatte initiativer. Samarbejdet om kvalitetsudviklingsredskaberne skal endvidere ses i sammenhæng med Det Fælleskommunale Kvalitetsprojekt.

Sammenlignelige brugertilfredshedsundersøgelser

Regeringen og KL blev i økonomaftalen for 2009 enige om, at anvendelsen af brugertilfredshedsundersøgelser bør indgå systematisk i alle kommuners kvalitetsstyring og -udvikling.

Regeringen og KL har på denne baggrund igangsat afprøvningen af sammenlignelige brugertilfredshedsundersøgelser på børne-, ældre-, folkeskole- og handicapområdet. Der er enighed om, at der afprøves et fleksibelt redskab for brugertilfredshedsundersøgelser, der indeholder en fast grundstamme af sammenlignelige spørgsmål.

Faglige kvalitetsoplysninger

Regeringen og KL er enige om, at der udvikles og afprøves et katalog af redskaber, som kan anvendes til at måle og dokumentere den faglige kvalitet i dagtilbud og plejeboliger, blandt andet med henblik på sammenligninger. Det er frivilligt for kommunerne at anvende redskaber fra kataloget.

Der er enighed om at evaluere kommunernes dokumentation og anvendelse af oplysninger om den faglige kvalitet. Regeringen og KL vil på baggrund af evalueringen drøfte behovet for eventuelt yderligere initiativer.

Regeringen og KL er enige om, at kommunerne fra 2011 hvert andet år offentliggør oplysninger om den faglige kvalitet i dagtilbud og plejeboliger.

Akkreditering

Regeringen og KL er enige om, at kommunerne arbejder videre med systematiske og helhedsorienterede kvalitetsmodeller, der er velegnet for små institutioner som fx dagtilbud og plejeboliger.

Der er enighed om på tværs af opgaveområder at anbefale principperne i den fælleskommunale kvalitetsmodel med henblik på at sikre sammenhæng i kommunernes indsats. Der er enighed om at evaluere effekterne af kommunernes anvendelse af den fælleskommunale kvalitetsmodel i 2012. Regeringen og KL vil på baggrund af evalueringen drøfte behovet for eventuelt yderligere initiativer.

Løn-, ansættelses- og ledervilkår i den offentlige sektor

På baggrund af erfaringerne fra overenskomstforhandlingerne i 2008 har regeringen aftalt med hovedorganisationerne og arbejdsgiverorganisationerne på det offentlige arbejdsmarked at nedsætte Lønkommissionen, som skal kortlægge, analysere og drøfte spørgsmål i relation til løn-, ansættelses- og ledelsesvilkår i den offentlige sektor. Arbejdsgiverne skal i denne sammenhæng blandt andet se på mulighederne for en mere enkel og fleksibel anvendelse af løn- og ansættelsesvilkårene. Lønkommissionens arbejde afsluttes i maj 2010.

4. Frigørelse af ressourcer til service til borgerne

Regeringen og KL indgik sidste år en flerårsaftale om frigørelse af ressourcer til den borgernære service i kommunerne i 2009-2013. Aftalen indebærer en gensidig forpligtelse for kommunerne og regeringen.

Kommunerne skal omstille aktiviteter svarende til et råderum på 1 mia. kr. i 2009 voksende til 5 mia. kr. i 2013 gennem omprioriteringer og bedre ressourceudnyttelse. Regeringen skal understøtte tilvejebringelse af dette råderum ved – sammen med KL – at udarbejde konkrete forslag til statslige tiltag, der kan bidrage til at frigøre halvdel af potentialet.

Kommunerne har ydet en stor indsats for at indhøste nogle af effektiviseringsgevinsterne ved kommunalreformen blandt andet via forenklinger af de politiske og administrative organiseringer og strukturtilpasninger på serviceområderne. Parterne er enige om, at kommunerne er i gang med at omstille aktiviteter i en størrelsesorden som forudsat i flerårsaftalen, men at der samtidig er et potentiale for yderligere effektiviserings- og synergievinster, særligt på det administrative område men også på serviceområderne generelt. Kommunerne kan således ved egen indsats frigøre ressourcer på mindst ½ mia. kr. ekstra i 2010 i forhold til 2009.

Regeringen har i overensstemmelse med flerårsaftalen fremlagt konkrete statslige initiativer, som i alt frigør mindst ½ mia. kr. i kommunerne i 2010.

De statslige initiativer vedrører blandt andet afbureaukratisering af regler mv. på områderne beskæftigelse, sociale forhold, undervisning, integration og fødevarer sikkerhed. Øvrige initiativer vedrører blandt andet digitalisering og indkøbs effektiviseringer samt trepartsaftalen om reduktion af sygefravær.

Afbureaukratisering

Regeringen vil i efteråret 2009 fremlægge en samlet plan for afbureaukratisering på det kommunale område. Planen bygger på et omfattende arbejde med at identificere og udarbejde konkrete forenklingsforslag og tager blandt andet afsæt i KL's forenklingsskatalog med 82 konkrete forslag samt forslag fra medarbejdere og ledere i de kommunale institutioner. Regeringen har ligeledes i samarbejde med KL kortlagt de administrative opgaver på alle de store velfærdsområder og foretaget målinger af medarbejdernes tidsforbrug på administrative opgaver.

Parallelt med det statslige afbureaukratiseringsarbejde har kommunerne lokalt iværksat forenklingsprojekter vedrørende egne procedurekrav og arbejdsgange. På baggrund heraf har KL udarbejdet et katalog med forenklingsforslag på otte centrale områder indenfor den kommunale forvaltning.

Udfordringsret

Regeringen har i samarbejde med KL lanceret en udfordringsret, hvor de kommunale institutioner har fået mulighed for, via kommunen, at ansøge om dispensation fra gældende regler. Kommunerne vil tilsvarende give dispensation til forsøg med fritagelse fra kommunale regler og procedurer.

De første forsøg igangsættes i august 2009 og vedrører blandt andet forsøg med fritagelse fra dele af reglerne om elevplaner og kvalitetsrapporter i folkeskolen samt visse af kravene om socialfaglige §50-undersøgelser. Forsøgsperioden løber i perioden 2009-2011, og forsøgene vil efterfølgende blive evalueret.

Indkøb

På indkøbsområdet er der opnået en række effektiviseringsgevinster som frigør ressourcer til andre aktiviteter. Kommunerne lancerede i den sammenhæng i 2008 en ny strategi for fælleskommunale indkøb.

Regeringen og KL er enige om at evaluere de kommunale effektiviseringstiltag på indkøbsområdet med henblik på at identificere og udbrede bedste praksis. Samtidig undersøges muligheden for en yderligere udbredelse af fælleskommunale indkøbsaftaler, herunder forpligtende aftaler samt potentialet herved, på en række standardiserede indkøbsområder.

Arbejdskraftbesparende teknologi

Som en del af kvalitetsfonden er der i 2009-2015 afsat 3 mia. kr. til medfinansiering af investeringer i arbejdskraftbesparende teknologi og nye samarbejds- og organisationsformer, der kan frigøre tid til borgernær service.

Der er med finansloven for 2009 afsat midler til konkrete, kommunale projekter bl.a. vedr. ”Teknologier til løft i ældreplejen” og ”Digitalisering af byggesagsbehandling”, ligesom der også i de kommende udmøntningsrunder forventes afsat midler til en række projekter med kommunalt fokus.

5. Kommunernes økonomi for 2010

Regeringen og KL er enige om at tillægge det afgørende betydning, at den indgåede aftale realiseres således, at de kommunale udgifter i 2010 både i budgetterne og regnskaberne ligger inden for rammen af aftalen. Dette forudsætter, at kommunerne budgetterer i overensstemmelse med det aftalte og generelt udgår tillægsbevillinger, som ikke er finansieret ved omprioriteringer.

Regeringen og KL er enige om, at der for kommunerne under ét vil være balance i den kommunale økonomi i 2010 med nedenstående forudsætninger. Parterne er enige om i forberedelserne af økonomiforhandlingerne for 2011 i sommeren 2010 at drøfte de anvendte forudsætninger for pris- og lønskønnet for 2010.

Tabel 1	
Balance for kommunerne i 2010	
	Aftale
Mio. kr., 2010-pl	
Serviceudgifter, netto	228.457
Overførsler	8.873
Udgifter til forsikrede ledige mv.	48.892
Bruttoanlæg (ekskl. ældreboliger)	20.000
Øvrige udgifter	3.622
Udgifter i alt	309.844
Skatteindtægter	-224.186
Bloktilskud mv.	-62.681
Balancetilskud	-14.103
- Heraf betinget balancetilskud	-1.000
Beskæftigelsestilskud	-8.873
Indtægter i alt	-309.844
<i>Balance</i>	<i>0</i>

Udgangspunktet for aftalen er kommunernes budgetter for 2009.

Service

Aftalen indebærer, at kommunernes serviceudgifter i 2010 udgør 228.457 mio. kr. under forudsætning af indtægter fra den centrale refusionsordning på 2,3 mia. kr. Hertil kommer yderligere reguleringer i medfør af DUT-princippet.

Kommunernes udgifter løftes med 500 mio. kr. i 2010 til service.

Overførsler mv.

Det er forudsat i aftalen, at kommunernes overførselsudgifter vil udgøre 48,9 mia. kr. i 2010, og at kommunernes udgifter til forsørgelse og aktivering af forsikrede ledige mv. vil udgøre 8,9 mia. kr. i 2010.

Regeringen og KL er enige om, at der i lyset af den aktuelle konjunktursituation foretages en midtvejsvurdering af skønnene for udgifterne til indkomstoverførsler i 2010. I tilfælde af væsentlige ændringer i skønnet for udgifterne til indkomstoverførsler sammenholdt med de øvrige forudsætninger for aftalen vil der være behov for at neutralisere dette i den indgåede aftale.

Regeringen og KL er enige om, at kommunernes aktive indsats kan påvirke størrelsen af indkomstoverførslerne.

Med henblik på at afskærme kommunerne fra virkningerne af stigende overførselsudgifter i 2009 er der på baggrund af reviderede skøn for overførselsudgifterne i 2009 enighed om, at der gennemføres en midtvejsregulering af bloktilskuddet på

1.550 mio. kr. i 2009, hvoraf 400 mio. kr. fordeles på baggrund af kommunernes overførselsudgifter i regnskabet for 2008.

Bloktilskud

Med henblik på at sikre balance mellem de samlede kommunale udgifter og indtægter for kommunerne under ét er der fastsat et etårigt balancetilskud på 14.103 mia. kr., hvoraf 1 mia. kr. er betinget af kommunernes aftaleoverholdelse vedrørende serviceudgifterne i 2010.

Øvrige økonomiske forudsætninger

De økonomiske rammer for den kommunale økonomi udgøres endvidere af de aftaler og forudsætninger, der fremgår af boks 1 nedenfor.

Boks 1

Bidrag til regionerne

- Udgangspunktet for kommunernes grundbidrag på sundheds- og udviklingsområderne for 2009 var henholdsvis 1.175 kr. og 117 kr. pr. indbygger. For 2010 vil pris- og lønregulering indebære, at udgangspunktet for bidragsfastsættelsen vil være et grundbidrag på 1.204 kr. på sundhedsområdet og et grundbidrag på 120 kr. på udviklingsområdet. Reguleringen er fastsat på basis af et skøn for den regionale pris- og lønudvikling fra 2009-2010 på 2,5 pct. inkl. medicin.
- Den kommunale balance i 2010 tager højde for, at der er sammenhæng mellem kommunernes forventede medfinansiering på sundhedsområdet og det aftalte udgiftsniveau for regionerne.
- Der er enighed om at gennemføre en midtvejsregulering af bloktilskuddet for 2010 ved ændre skøn for den kommunale medfinansiering for 2010 i forbindelse med økonomiaftalen for 2011. Midtvejsreguleringen opgøres efter samme metode som beskrevet i aftalen om kommunernes økonomi for 2009.

Skatter

- Det er ved fastsættelsen af det statsgaranterede udskrivningsgrundlag i kommunerne lagt til grund, at fremskrivningsprocenten for udskrivningsgrundlaget fra det korrigerede beregningsgrundlag for 2007 til 2010 udgør 8,8 pct.
- Der er med virkning fra og med 2003 indført et loft over grundlaget for beregning af grundskyld. Det er forudsat, at reguleringsprocenten ved beregning af loftet for 2010 vil blive fastsat til 7,0 pct.

Pris- og lønudvikling

- Der anvendes et skøn for pris- og lønudviklingen for kommunerne fra 2009-2010 for de samlede udgifter inkl. overførsler på 3,1 pct. PL-skønnet for serviceudgifter (ekskl. overførsler) er 3,1 pct. fra 2009-2010, og PL-skønnet for anlægsudgifter er 2,3 pct. fra 2009-2010. Der er endvidere forudsat en satsreguleringsprocent for 2010 på 3,7 pct.

Økonomiske trængte kommuner

KL har under forhandlingerne tilkendegivet, at et mindre antal kommuner aktuelt står i en særlig vanskelig økonomisk situation i 2010.

Regeringen og KL har på den baggrund drøftet, hvordan disse kommuners særlige udfordringer kan håndteres i årets aftale. Der er enighed om, at der inden for aftalens samlede økonomiske rammer er rum til, at:

- Et mindre antal kommuner i 2010 kan foretage en målrettet justering af den kommunale indkomstskat inden for en samlet aftalt ramme på 500 mio. kr.

- Den ordinære særtilskudspulje forhøjes ekstraordinært til 500 mio. kr. i 2010. Forhøjelsen af særtilskudspuljen finansieres af bloktilskuddet.

Indenrigs- og Socialministeriet udmelder senest den 19. juni de kriterier, som ligger til grund for fordelingen af rammen til skattestigninger.

Regeringen og KL er enige om, at muligheden for skatteforhøjelser skal målrettes de 10-15 kommuner, der i en særlig vanskelig situation vurderes at have behov for en skatteforhøjelse.

KL vil på baggrund af Indenrigs- og Socialministeriets udmeldte kriterier igangsætte en dialog mellem kommunerne om, hvilke kommuner der har behov for at hæve skatten i overensstemmelse med de udmeldte kriterier og den aftalte ramme til skattestigninger i 2010.

Herefter ansøger kommunerne indenrigs- og socialministeren om en andel af den aftalte ramme til skattejusteringer i 2010. Der vil være ansøgningsfrist den 7. september med efterfølgende udmelding om tilsagn pr. 23. september.

Hvis den samlede skatteforhøjelse for kommunerne under ét overstiger den aftalte ramme på 500 mio. kr., vil der i medfør af gældende lov ske en modgående regulering i bloktilskuddet for 2010 svarende til overskridelsen.

Der er enighed om, at kommuner, der på forhånd har fået tildelt en andel af rammen for skattejusteringer, og som vedtager en skatteprocent i overensstemmelse hermed, vil blive friholdt for en eventuel individuel modregning ved et samlet brud på skatteaftalen. Kommuner, der måtte vedtage en skattestigning, der overstiger en eventuel tildelt andel af rammen samt et eventuelt frit lejde, vil være omfattet af individuel modregning i bloktilskuddet i 2010.

Regeringen vil sikre, at skattestoppet overholdes ved, at der foretages en modgående statslig skattnedsættelse. Skatteombytningen ligger dermed inden for rammerne af regeringens skattestop. Halvdelen af den aftalte kommunale skattestigning indgår i finansieringen af det aftalte udgiftsniveau for kommunerne under ét.

6. Sektortemaer

Beskæftigelsesområdet

Et enstrengt kommunalt beskæftigelsessystem

Regeringen og KL har drøftet kommunernes overtagelse af ansvaret for den samlede beskæftigelsesindsats. Der er enighed om, at samlingen af opgaveansvaret i kommunerne giver mulighed for en målrettet indsats og mere optimal udnyttelse af ressourcerne på området til gavn for de ledige og virksomhederne. Samtidig skaber et enstrengt system et klart og entydigt ledelsesfokus, ligesom dobbeltadministration undgås.

Den statslige styring på området skal fortsat understøtte en effektiv og jobrettet indsats i alle kommuner. Det skal således kunne betale sig for den enkelte kommune at gøre en aktiv indsats. Samtidig er det vigtigt, at indsatsen i de enkelte kommuner tilrettelægges på baggrund af viden om, hvad der virker.

Regeringen og KL er enige om, at den fastlagte finansieringsmodel medvirker til at afskærme den enkelte kommunes økonomi også i en situation med stigende ledighed. Samtidig har den enkelte kommune et klart incitament til at gøre en ekstra indsats for at nedbringe ledigheden. Der er enighed om at følge udviklingen på området tæt frem mod den planlagte evaluering af finansieringsmodellen i 2012.

Der er enighed om et skøn for kommunernes udgifter til forsørgelse af aktivering af forsikrede ledige i 2010 på 8,9 mia. kr. efter refusion. Beskæftigelsestilskuddet for 2010 vil blive midtvejsreguleret i forbindelse med drøftelserne om kommunernes økonomi for 2011. Der gennemføres endvidere en efterregulering af beskæftigelsestilskuddet, når de kommunale regnskaber for 2010 foreligger. Dette sikrer, at kommunerne under ét kompenseres for de faktiske udgifter.

Den IT-mæssige understøttelse varetages af kommunerne, idet den nærmere implementering drøftes mellem parterne.

Praktikpladser

Den nuværende konjunktursituation betyder, at unge i stigende grad oplever problemer med at finde en praktikplads som led i deres uddannelsesforløb. Regeringen og KL er enige om, at de offentlige arbejdsgivere i denne situation har en fælles forpligtelse til at oprette flere praktikpladser.

I trepartsaftalen mellem regeringen, KL, Danske Regioner, LO og AC fra juni 2007 øges antallet af praktikpladser på blandt andet social- og sundhedsuddannelserne og den pædagogiske assistentuddannelse. Regeringen og KL vil på denne baggrund i det tidlige efterår drøfte en plan for at øge antallet af praktikpladser.

Dagtilbudsområdet

Sundt måltid mad i dagtilbud

Kommunerne skal efter gældende regler fra 1. januar 2010 tilbyde alle børn et sundt frokostmåltid til førskolebørn i daginstitutioner.

Regeringen og KL har drøftet frokostmåltid i daginstitutioner i lyset af, at der lokalt har vist sig en række praktiske udfordringer med at indføre ordningen med start 1. januar 2010. Regeringen vil på den baggrund søge tilslutning til, at:

- Tidspunktet for indførelse af ordningen flyttes til 2011, idet kommuner, der er klar, kan indføre frokostmåltid allerede i 2010.
- Kommunerne vil i løbet af 2010 kunne indføre ordningen gradvist, herunder for en andel af kommunens børn i daginstitutioner.
- Kommunerne tilføres 400 mio. kr. fra 2011 som et løft af bloktilskuddet.
- Kommuner, der indfører frokostordninger i daginstitutioner i 2010, vil få udbetalt deres forholdsmæssige andel af bloktilskudskompensationen fra tidspunktet for indførelsen.

Regeringen og KL er enige om, at kommunerne med ovenstående ændringer har gode rammer for at tilbyde et sundt frokostmåltid i alle daginstitutioner fra 1. januar 2011.

Ingen løse- og lukkedage

Regeringen og KL har aftalt, at løse- og lukkedage i daginstitutioner skal afskaffes fra 2009. Kommunerne blev under ét kompenseret herfor med 65 mio. kr. årligt via bloktilskuddet. Både regeringen og KL følger udviklingen nøje for at sikre, at aftalen overholdes.

Der er enighed om, at det ikke er hensigtsmæssigt, at daginstitutioner i de enkelte kommuner holder åbent, hvis fremmødet af børn er lavt. Institutionerne kan derfor kun holde lukket på dage, hvor fremmødet af børn er lavt. Det kan fx være i sommerferien, mellem jul og nytår eller på den indeklemte fredag efter Kristi Himmelfartsdag.

Parterne er enige om, at kommunerne skal fastsætte kriterier for lavt fremmøde. Kriterierne afspejler den situation, hvor det er uforholdsmæssigt omkostningstungt for kommunen at holde åbent.

I tilfælde af lukkedage skal kommunen stille et alternativt pasningstilbud til rådighed. Kommunerne skal i god tid forinden informere om dette, herunder hvor den alternative pasning finder sted, så der er tale om et reelt alternativt tilbud for børnene. Regeringen og KL er enige om, at vejledningsteksten på området præciseres i overensstemmelse med ovenstående.

Det specialiserede socialområde

I de senere år har der været en kraftig udgiftsvækst på det specialiserede socialområde på gennemsnitligt 1 mia. kr. årligt. Udgifterne udgør nu mere end 40 mia. kr. Regeringen og KL er enige om, at dette ikke kan fortsætte, og at der skal ske en opbremsning i udgiftsudviklingen på området.

I lyset af den høje udgiftsvækst i de foregående år er der enighed om, at kommunerne skal arbejde for, at den fortsatte udvikling af området sker indenfor den allerede afsatte ramme. Det skal ses i lyset af, at der i dag bruges markant flere midler på det specialiserede socialområde end tidligere. Kommunerne kan således fremover fastholde det nuværende høje niveau for opgaveløsningen.

Samlingen af det specialiserede socialområde hos kommunerne giver mulighed for helhedstænkning i opgaveløsningen, hvor tilbuddene på det specialiserede socialområde kan sammentænkes med de øvrige kommunale opgaveområder. Samtidig er der opnået en klar ansvarsfordeling i forhold til fastlæggelsen af rammerne og opgavevaretagelsen.

Den enkelte kommunalbestyrelse har indenfor lovgivningens rammer ansvar for at sikre en målrettet styring og prioritering af området under hensyntagen til den samlede aftalte ramme for den kommunale økonomi. Det kan blandt andet ske ved at have særligt fokus på den løbende udgiftsudvikling på området og ved at vælge omkostningseffektive løsninger. Dyre løsninger er ikke nødvendigvis lig med høj kvalitet i opgaveløsningen.

Regeringen støtter op om kommunernes indsats og vil afholde sig fra udgiftsdrivende initiativer, der måtte svække kommunernes muligheder for udgiftsstyring.

Regeringen og KL er enige om 25 konkrete redskaber, som viser, hvorledes den enkelte kommune inden for gældende lovgivning kan styre og prioritere opgaveløsningen og udgiftsudviklingen på området, kombineret med at den faglige kvalitet understøttes. Redskaberne offentliggøres inden for kort tid i en særlig pjece om det specialiserede socialområde udarbejdet af regeringen og KL i fællesskab.

Samtidig vil regeringen efter dialog med KL i efteråret fremsætte lovforslag, der med virkning fra 2010 skal skabe sammenhæng mellem visitationskompetence og finansieringsansvar på det specialiserede socialområde, hvor disse måtte være delt mellem handle- og betalingskommuner. Udgangspunktet er, at den kommune, der betaler, samtidig har visitationskompetencen.

Forudsætningen for at kunne tage ansvar for styring og prioritering er, at den enkelte kommunalbestyrelse har den fornødne information om udgiftsudviklingen. Regeringen og KL er enige om, at kommunalbestyrelsen hvert kvartal skal modtage oversig-

ter over den økonomiske udvikling på socialområdet med henblik på at sikre overholdelse af budgetterne. Oversigterne drøftes løbende i kommunalbestyrelsen. Budget- og regnskabssystemet tilpasses i overensstemmelse hermed.

Kvartalsvise oversigter vil samtidig være et afsæt for en løbende drøftelse mellem regeringen og KL om udviklingen på det specialiserede socialområde med henblik på evt. at iværksætte yderligere initiativer.

Regeringen og KL er enige om, at der er behov for at se nærmere på de styringsudfordringer, som kommunerne står over for på området. Der iværksættes derfor et arbejde vedrørende blandt andet incitamentsstrukturer og regler på området, herunder rammeaftaler, prisdannelse, takstfastsættelsen samt køb og salg af pladser mellem kommuner, regioner og private leverandører.

I lyset af udgiftsudviklingen på det specialiserede socialområde løftes kommunernes udgiftsniveau i 2009 med 800 mio. kr. Dermed kan kommunerne fremadrettet fastholde det nuværende udgiftsniveau på området. Der foretages i den forbindelse en midtvejsregulering af bloktilskuddet med 800 mio. kr. i 2009.

Regeringen vil endvidere søge tilslutning til at undlade at regulere kommunernes bloktilskud med 1,4 mia. kr. som følge af, at de statslige merudgifter til den centrale refusionsordning i 2009 ligger højere end forudsat i aftalen for 2009.

Der er skønnet refusionsindtægter i 2010 på 2,3 mia. kr. Der er enighed om, at der i forbindelse med økonomiforhandlingerne for 2011 foretages en midtvejsregulering af bloktilskuddet for 2010 ved ændrede skøn for refusionsindtægterne.

Digitalisering på det sociale område

Som led i udviklingen af redskaber, der kan understøtte kommunernes indsats, kvalitetssikring og prioritering af det specialiserede socialområde, er regeringen og KL enige om behovet for en styrket it-understøttelse.

Regeringen og KL er enige om, at en realisering af DUBU-systemet (Digitalisering - Udsatte Børn og Unge) har høj prioritet, og parterne vil derfor arbejde målrettet for at sikre udviklingen af systemet. Hermed skabes et godt fundament for opgaveløsningen på området for udsatte børn og unge, der kan medvirke til at styrke kvaliteten i opgaveløsningen samt reducere procesregler i lovgivningen.

Regeringen og KL er endvidere enige om behovet for at styrke it-understøttelsen på handicap- og udsatte voksenområdet og vil derfor iværksætte et fællesoffentligt digitaliseringsprojekt, der skal medvirke til et løft i opgavevaretagelsen på området. I projektet forfølges et overordnet mål om at sikre bedre systematik i den kommunale opgavevaretagelse, herunder i afdækningen af borgernes behov, for dels at styrke den enkelte sagsbehandlers afgørelser, dels at styrke de faglige styringsmuligheder for den enkelte kommune.

VISO

Som følge af mindreudgifter i VISO (Den nationale videns- og specialrådgivningsorganisation) i 2008 reguleres kommunernes bloktilskud for 2010 med 50,5 mio. kr. Mindreudgifterne i 2007 og 2008 afspejler, at nogle af de opgaver, som VISO-netværket oprindeligt blev forudsat at løse, i stedet håndteres lokalt. På denne baggrund reguleres kommunernes bloktilskud permanent med 50,2 mio. kr. årligt fra 2010 og frem.

Madservice i plejeboliger mv.

Der indføres fra 1. juli 2009 et loft over ældres betaling for madservice i plejeboliger og plejehjem mv. på 3.000 kr. pr. måned. De fleste kommuner yder allerede et tilskud til at holde de ældres egenbetaling for madservice i plejeboliger mv. nede.

Kommunerne er kompenseret for det indførte prisloft via en regulering i bloktilskuddet på 55 mio. kr. i 2009 og 110 mio. kr. årligt fra 2010. Regeringen og KL er således enige om, at loftet over egenbetalingen ikke påvirker rammerne for kommunernes muligheder for at fastholde og udvikle niveauet for den mad, der leveres til ældre i plejeboliger mv.

En undersøgelse peger på, at kommunerne har fundet visse regler på området for madservice i plejeboliger mv. komplicerede. Regeringen vil drøfte en præcisering af reglerne med KL med henblik på at skabe større klarhed og gennemsigtighed. Herudover skal der afdækkes mulige løsninger, der kan mindske omkostningerne til madservice i plejeboliger mv. og skabe større kvalitet i den leverede service, herunder via konkurrenceudsættelse.

Specialundervisning

Med sidste års økonomiaftale igangsatte regeringen og KL en analyse på specialundervisningsområdet, herunder vedrørende grundlaget for kommunernes styring og organisering af området samt ressourceforbruget hertil. Regeringen og KL er enige om, at analysen ligeledes skal belyse betalingsreglerne mv. på området ved benyttelse af tilbud uden for bopælskommunen.

Sundhedsområdet

Analyse af kommunal medfinansiering af sundhedsindsatsen

Som en del af økonomiaftalen for 2009 er der nedsat et udvalg, der skal vurdere mulighederne for at styrke de generelle kommunale økonomiske incitamentter på sundhedsområdet gennem ændringer af den nuværende model for medfinansiering. Udvalget er sammensat af repræsentanter for Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse, Finansministeriet (formand), Indenrigs- og Socialministeriet, KL og Danske Regioner.

Der er enighed om, at der gøres status på udvalgsarbejdet i efteråret 2009, mens den endelige afrapportering vil foreligge i foråret 2010. I det omfang afrapporteringen måtte lægge op til ændringer i den nuværende model for kommunernes medfinansiering, vil eventuelle byrdefordelingsmæssige konsekvenser for kommuner og regioner skulle ses i sammenhæng med Finansieringsudvalgets arbejde.

En forstærket indsats for patienter med kronisk sygdom

Der er afsat 590 mio. kr. fra kvalitetspuljen til en forstærket kronikerindsats i regioner og kommuner i perioden 2008-2011, heraf ca. 190 mio. kr. til kommunerne. Der er i økonomaftalen for 2009 indgået aftale om den overordnede anvendelse og fordeling af midlerne.

De ekstra midler skal anvendes til at udvikle og implementere sammenhængende patientforløb samt til at styrke patientundervisning og egenbehandling for patienter med kronisk sygdom. Denne forstærkede indsats for patienter med kronisk sygdom vil i høj grad omfatte indsatsen i forhold til ældre medicinske patienter.

Der er enighed om, at Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse igangsætter ansøgningsproceduren hurtigst muligt for at påbegynde behandling af ansøgninger allerede i 2009 med henblik på udmøntning i perioden frem til 2012.

Regioner og kommuner er allerede godt i gang med at udvikle og implementere forløbsprogrammer for de store kroniske sygdomme. Regioner og kommuner skal i forbindelse med ansøgninger beskrive, hvordan de påtænkte initiativer understøtter, at regioner og kommuner ved udmøntningsperiodens udløb ved udgangen af 2012 i videst mulig udstrækning har implementeret forløbsprogrammer for sygdomsgrupperne hjertekarsygdomme, kronisk obstruktiv lungesygdom, diabetes og muskelskeletlidelser.

Det Fælles Medicinkort

Staten, regionerne og kommunerne lancerede i december 2007 en national strategi for digitalisering af sundhedsvæsenet 2008-2012. Som led i udmøntningen heraf er regeringen, Danske Regioner og KL enige om at etablere et landsdækkende Fælles Medicinkort, der udrulles i samtlige regioner, praktiserende læger og kommuner inden udgangen af 2011. Med finanslovsaftalen fra 2009 om "Investering i arbejdskraftbesparende teknologi og nye arbejds- og organisationsformer" er der afsat en reserve på 80 mio. kr. til implementering af Fælles Medicinkort.

Det Fælles Medicinkort skal bidrage til at løfte politiske visioner om bedre medicineringsprocesser og reducere antallet af medicineringsfejl i sundhedsvæsenet. Samtidig vil Det Fælles Medicinkort forbedre og effektivisere arbejdsgangene på tværs af de enkelte sektorer, fx i forbindelse med håndtering af medicinoplysninger.

7. Øvrige temaer

Opfølgning på kommunalreformen vedrørende tidligere amtslige tilskud

Siden kommunalreformens gennemførelse har staten administreret en række tidligere amtslige tilskud på blandt andet kultur- og undervisningsområdet. Regeringen og KL har drøftet en permanent ordning for de tidligere amtslige tilskud.

Der er enighed om, at en andel af tilskuddene fastholdes i staten. Kommunernes bloktilskud reguleres fra 2011 med 28,5 mio. kr. som kompensation for de opgaver, der overflyttes til kommunerne. Der er enighed om, at det er en lokalpolitisk prioritering, hvis kommunerne fremadrettet lokalt vælger at prioritere de overførte midler på en anden vis.

Væksthuse

Som led i kommunalreformen blev der 1. januar 2007 etableret fem væksthuse. Væksthusene er i en fireårig overgangsperiode blevet administreret af staten, men overdrages 1. januar 2011 til kommunerne. Kommunerne vil blive kompenseret for de nye opgaver via en regulering af bloktilskuddet fra 2011 og frem. Regeringen og KL er enige om, at midlerne skal bruges til væksthuse.

Væksthusene spiller en central rolle i den nationale erhvervs politik. Regeringen og KL er enige om at videreføre væksthuse og udvikle dem i fællesskab. Erhvervs- og Byggestyrelsen vil i den forbindelse offentliggøre statistikker for væksthuses kunder med hensyn til antal, tilfredshed og vækst.

Økonomi- og Erhvervsministeriet og KL har indgået en aftale om det fremadrettede samarbejde, som skal sikre en videreførelse af væksthuse. De konkrete retningslinjer for administrationen af aftalesystemet, herunder adgangen til fælles systemerne (CRM, hjemmeside, effektmåling osv.), aftales mellem Økonomi- og Erhvervsministeriet og KL inden udgangen af 2009.

Færger til de mindre øer

Med kommunalreformen er færgebetjeningen til de små øer blevet et kommunalt ansvar, hvilket medførte en omlægning af den tidligere færgestøtte. Regeringen og KL er som opfølgning på Trafikaftalen enige om at nedsætte et udvalg til at undersøge fordele og ulemper ved den eksisterende organisering af færgedriften til småøerne, herunder mulighederne for andre organisationsformer.

Miljø

Der skal i de kommende år på baggrund af EU's vandrammedirektiv og naturdirektiver gennemføres en betydelig indsats i kommunerne med henblik på at forbedre vand- og naturkvaliteten. Med udgangspunkt i en politisk aftale om Grøn Vækst udarbejder regeringen i 2009 udkast til overordnede planer med mål og indsatspro-

grammer, som vil danne rammen for kommunale handleplaner i 2010. På baggrund af en af regeringen fremlagt procesplan vil parterne, før udkast til vand- og naturplaner sendes i høring hos berørte myndigheder, drøfte styringsmodellen, herunder finansieringen og principper for kompensation af kommunerne.

Danmarks Miljøportal er et fællesoffentligt partnerskab imellem staten, KL og Danske Regioner. Miljøportalen har stor betydning for både kommunernes og statens opgavevaretagelse på blandt andet vand- og naturområdet, som der med aftalen om Grøn Vækst sættes fokus på. Regeringen vil i 2010-2012 fastholde et uændret bidrag til portalens drift og udvikling med de normale statslige bevillingsforudsætninger.

Plan for nedbringelse af de kommunale restancer

Som opfølgning på økonomiaftalen for 2009 har SKAT og KL i fællesskab udarbejdet en analyse af udviklingen i restancerne på det kommunale område. På baggrund af analysen er regeringen og KL enige om at mødes i det tidlige efterår for at drøfte opfølgende initiativer.

Fordeling af den kommunale andel af selskabsskatten

I 2006 blev reglerne for fordeling af de kommunale andele af selskabsskatten forenklet. Forenklingen skabte grundlag for evt. senere at indføre en mekanisk fordeling af selskabsskatten. En eventuel gennemførelse heraf afventer, at de nødvendige data kan udtrækkes fra eIndkomstregisteret. Aktuelt forventes en eventuel mekanisk fordeling at kunne have virkning for fordelingen af selskabsskatten for indkomståret 2010. En række kommuner har gennem aftaler med SKAT indhentet bistand til løsning af fordelingsopgaven. SKAT vil, indtil en mekanisk løsning måtte være gennemført, fortsat indgå positivt i et samarbejde om løsning af fordelingsopgaven med de kommuner, der måtte ønske det.

Digital forvaltning

Regeringen, KL og Danske Regioner udarbejdede i 2007 en ny fællesoffentlig strategi for digitalisering af den offentlige sektor for 2007-2010. Som led i digitaliseringsstrategien er der iværksat en række større initiativer, som skal gøre det lettere for borgere og virksomheder at være i kontakt med en sammenhængende og effektiv offentlig sektor, der udnytter de digitale muligheder.

Udrulning af digitaliseringsstrategien og eDag3

Regeringen og KL er enige om at afholde en eDag3 den 1. november 2010 under overskriften "Nem adgang til det offentlige på nettet". Efter eDag3 kan borgere og virksomheder:

- Nemt og sikkert logge på borger.dk og få adgang til alle offentlige selvbetjeningsløsninger.
- Modtage og sende post fra og til offentlige myndigheder i deres Digitale Dokumentboks.
- Modtage SMS-påmindelser om aftaler om fremmøde med kommunen.

Indfrielsen af eDag3-målsætningerne indebærer, at den offentlige sektor tager et betydeligt skridt på vejen mod at indfri målsætningen om digitalisering af al relevant kommunikation med borgere og virksomheder i 2012. Regeringen vil som led heri til efteråret fremsætte lovforslag om obligatorisk digital indberetning på relevante områder af oplysninger fra virksomheder.

Regeringen og KL er enige om, at gevinsterne ved Dokumentboks og NemSMS kvalificeres i fællesskab, idet der dog allerede er estimeret et gevinstpotentiale på minimum 30 mio. kr. som følge af reduktion i postforsendte breve i kommunerne i 2011.

Regeringen og KL er enige om, at uforbrugte midler fra puljen til fremme af kommunale digitaliseringsløsninger overføres til anvendelse i 2010.

Konkurrenceudsættelse

Med aftalen om kommunernes økonomi for 2009 blev regeringen og KL enige om et mål for kommunerne konkurrenceudsættelse i 2010 på 26,5 pct. beregnet ud fra den nye indikator for konkurrenceudsættelse, IKU. Den nye indikator tager højde for konkurrenceudsatte opgaver, hvor kommunen selv har vundet opgaven.

Regnskabstallene for 2008 viser en stigning i graden af kommunernes konkurrenceudsættelse, som i 2008 udgjorde 24,8 pct. svarende til en stigning på 1,1 procentpoint sammenlignet med 2007. Regeringen og KL noterer sig med tilfredshed denne udvikling og er fortsat enige om et mål for kommunernes konkurrenceudsættelse i 2010 på 26,5 pct.

Parkeringsindtægter

Regeringen tilkendegav i sidste års økonomiaftale, at den ville søge tilslutning i Folketinget til en regulering af kommunernes parkeringsindtægter. Der er på den baggrund igangsat et analysearbejde i Finansieringsudvalget under Indenrigs- og Socialministeriet med henblik på at belyse kommunernes anvendelse af betalingsparkering. Arbejdet forventes afsluttet i efteråret 2009 og vil danne grundlag for regeringens beslutning på området.

Adgang til data fra Kort- og Matrikelstyrelsen

Parterne er enige om, at der etableres en ny model for kommunernes adgang til data fra Kort- og Matrikelstyrelsen (KMS), som træder i stedet for de individuelle aftaler, som kommunerne i dag har med KMS.

Med aftalen sikres kommunerne adgang til flere data, mindst samme brugsrettigheder som nu og bedre distributionsløsninger. Aftalen finansieres ved, at det samlede kommunale bidrag til KMS på 10,2 mio. kr. fra og med 2010 modsvarer af en tilsvarende reduktion i bloktilskuddet.

Bilag 1: Digital forvaltning

Regeringen og KL er enige om at samarbejde om realisering af yderligere gevinster ved digitalisering af den offentlige sektor og fortsætte udmøntningen af den fællesoffentlige strategi for digitalisering af den offentlige sektor 2007-2010.

eDag3 og e2012 målet

Som en del af digitaliseringsstrategiens udmøntning er regeringen og KL enige om at afholde en eDag3 den 1. november 2010 under overskriften ”Nem adgang til det offentlige på nettet”. eDag3 vil have fokus på at udrulle de væsentligste initiativer i digitaliseringsstrategien til gavn for borgere og virksomheder, herunder borgerportalen, Digital Dokumentboks, NemSMS og digital signatur.

Indfrielsen af eDag3-målsætningerne vil betyde, at den offentlige sektor tager et betydeligt skridt på vejen mod at nå målsætningen fra globaliseringsstrategien om digitalisering af al relevant kommunikation med borgere og virksomheder i 2012.

Borger.dk

Regeringen, kommunerne og regionerne har i fællesskab udviklet borgerportalen, som er borgernes samlede digitale indgang til den offentlige sektor, hvor der findes information og selvbetjeningsløsninger fra kommuner, regioner og stat.

Borgerportalen blev lanceret i januar 2007, og i slutningen af 2008 blev version 2 med ”Min Side” lanceret. På ”Min Side” har borgerne med digital signatur fået nem adgang til egne data. Min Side skal videreudvikles frem mod 2012.

Som led i eDag3 er Regeringen og KL enige om, at borgerportalen skal styrkes som den fælles digitale indgang til det offentlige. Det indebærer blandt andet, at alle borgerrettede statslige og kommunale selvbetjeningsløsninger med national udbredelse skal visuelt integreres til borgerportalen inden den 1. november 2010.

Digital Dokumentboks og NemSMS

Regeringen, KL og Danske Regioner afsatte i 2007 i alt 37 mio. kr. til en Digital Dokumentboks og en NemSMS løsning. Med Den Digitale Dokumentboks og NemSMS løsningen kan borgere/virksomheder og offentlige myndigheder lave sikker digital tovejskommunikation via Dokumentboksen og sende sms-påmindelser til borgernes mobiltelefoner.

Kommunerne får i lighed med resten af den offentlige sektor med den Digitale Dokumentboks og NemSMS mulighed for at tilbyde borgere og virksomheder et væsentligt serviceløft og opnå besparelser som følge af reduktion i postforsendte breve.

NemSMS forventes endvidere at bidrage til at nedbringe antallet af udeblivelser og give bedre service på fx sundhedsområdet.

Regeringen og KL er enige om, at alle kommunale og statslige myndigheder fremadrettet kan kontaktes via den digitale dokumentboks-løsning. Alle offentlige myndigheder skal samtidig afsende alle relevante standardbreve og masseforsendte breve via dokumentboks-løsningen. På områder, hvor der er behov for det, skal der endvidere være tilbud om udsendelse af sms-påmindelser til borgerne om aftaler og fremmøde. Kommunernes og statens opkobling til dokumentboksen og SMS-løsningen skal ske inden 1. november 2010. Både Dokumentboks og NemSMS vil kunne tilgås fra ”Min Side” på borgerportalen.

Ny Digital Signatur

I forbindelse med økonomiaftalerne for 2009 afsatte Regeringen, KL og Danske Regioner 205 mio. kr. til udvikling af en ny digital signatur. Den nye digitale signatur udvikles i samarbejde med bankerne og kan anvendes, når borgerne skal tilgå offentlige digitale løsninger, og når de skal på deres netbank.

Som led i eDag3 er Regeringen og KL enige om, at alle relevant borgerrettede selvbetjeningsløsninger med national udbredelse skal anvende NemLog-in med digital signatur. Det betyder, at alle andre eksisterende pinkoder til det offentlige bliver udfaset til fordel for digital signatur, og at alle løsninger vil kunne tilgås med single sign-on fra borgerportalen – dvs. ét login giver adgang til alle de nationalt udbredte selvbetjeningsløsninger, som er på borger.dk.

Med den nye digitale signatur får borgerne én kode til de digitale løsninger – både de offentlige og netbankerne.

Aftale om regionernes økonomi for 2010

13. juni 2009

1. Indledning

I de senere år er der sket en betydelig styrkelse af indsatsen på sundhedsområdet. Der er sket en markant forøgelse af kapaciteten samtidig med, at der har været fokus på at sikre høj kvalitet i behandlingen. Dertil kommer, at regeringen har afsat 25 mia. kr. fra kvalitetsfonden til investeringer i en moderne sygehusstruktur i perioden 2009-2018, hvormed der er skabt grundlag for et markant løft af det danske sundhedsvæsen.

Regionerne har ansvaret for mange, komplekse og vigtige opgaver inden for sundhed, socialområdet, regional udvikling mv. Den indsats regionerne leverer på hvert ansvarsområde nyder anerkendelse i befolkningen – ikke mindst på sundhedsområdet, hvor synligheden af regionernes indsats er stor.

Regeringen og Danske Regioner er enige om, at indsatsen for en fortsat fornyelse og udvikling af et godt og velfungerende sundhedsvæsen skal videreføres. Indsatsen skal tilpasses den situation som global og dansk økonomi befinder sig i, med en brat afmatning efter nogle år med kraftig højkonjunktur. De offentlige finanser ser som følge af den globale afmatning og finanskrisen ud til at blive kraftigt svækket i 2009 og 2010. Bæredygtige rammer for de offentlige finanser er fastlagt i 2015-planen, og udviklingen i det offentlige forbrug og de offentlige investeringer skal flugte hermed.

Et fortsat fokus på bedre ressourceanvendelse, øget produktivitet og effektivitet på sundhedsområdet er derfor vigtigt. Dertil kommer, at der med kvalitetsreformen er igangsat en række kvalitetsfremmende initiativer til understøttelse af en fortsat kvalitetsudvikling i det danske sygehusvæsen.

Sidste års aftale om regionernes økonomi blev indgået på et tidspunkt, hvor sygehusvæsenet befandt sig i en særlig situation grundet overenskomstkonflikten på området i foråret 2008. På den baggrund blev det bl.a. besluttet midlertidigt at suspendere det udvidede frie sygehusvalg frem til 1. juli 2009, hvor det automatisk genindføres.

2. Økonomiske rammer

Hensynet til en holdbar udvikling i de offentlige finanser kræver, at det offentlige forbrug og de offentlige investeringer flugter med de rammer, der er fastlagt i 2015-planen.

Der er for 2008 konstateret en budgetoverskridelse på sundhedsområdet. Denne udvikling skal ses i lyset af en aktivitetsudvikling i 2008, der ligger en del under det forudsatte og finansierede niveau.

Regeringen og Danske Regioner er enige om at tillægge det afgørende betydning, at den indgåede aftale realiseres således, at regionernes udgifter i 2010 både i budgetterne og i regnskaberne ligger inden for rammerne af aftalen.

Regeringen og Danske Regioner er enige om, at der for regionerne under ét vil være en samlet balance på hvert af områderne i den regionale økonomi i 2010, jf. nedenstående boks 1-3.

Parterne er enige om i forberedelserne af økonomiforhandlingerne vedr. 2011 i sommeren 2010 at drøfte de anvendte forudsætninger for pris- og lønskønnet for 2010.

Boks 1

Økonomiske forudsætninger vedrørende sundhedsområdet

- Der er i aftalen taget udgangspunkt i det forventede aktivitetsniveau for 2009, svarende til en aktivitetsvækst på sygehusene på 3,5 pct. i forhold til 2008.
- Med aftalen løftes aktiviteten på sygehusområdet i 2010 med 1,9 mia. kr. til bl.a. kræft- og hjerteindsatsen. Det tilvejebringes ved et realløft på 832 mio. kr. og produktivetsforbedringer på 2 pct. Samlet er der aftalt et løft af udgiftsniveauet fra 2009 til 2010 til sygehusområdet på 1.232 mio. kr.
- Der er aftalt et samlet niveau for nettodriftsudgifterne (eksklusive medicintilskud) på sundhedsområdet på 86.763 mio. kr. i 2010.
- Der er samlet forudsat et niveau for anlægsudgifterne (brutto) på 2.784 mio. kr. på sundhedsområdet i 2010. Heraf hensættes 1.000 mio. kr. til finansiering af projekter med kvalitetsfundsstøtte. Der afsættes endvidere en øremærket ansøgningspulje på 250 mio. kr. i 2010 til udbygning og modernisering af de fysiske rammer i psykiatrien. Endvidere afsættes 200 mio. kr. som låneramme i 2010 til anskaffelse af medicoteknik udstyr. Lånerammen fordeles efter bloktilskudsnøglen.
- Det er lagt til grund for aftalen, at regionernes udgifter til medicintilskud i 2010 udgør 7.106 mio. kr. 75 pct. af en eventuel afvigelse mellem dette beløb og udgifterne i regnskabet for 2010 reguleres over bloktilskuddet og fordeles i 2011 på regionerne med en foreløbig midtvejsregulering i 2010 i regionernes bloktilskud.
- Det statslige bloktilskud udgør 76.919 mio. kr. i 2010, hvortil kommer reguleringer i medfør af DUT-princippet på akt. 2009 vedr. 2010.
- Det statslige, aktivitetsbestemte tilskud udgør i 2010 2.597 mio. kr. Den aktivitetsbestemte pulje udmøntes som anført i bilag 1.
- De foreliggende opgørelser viser, at sygehusene i 2008 har præsteret en samlet produktionsværdi på 53.671 mio. kr. (10-PL). I 2009 forventes sygehusene at præstere en aktivitetsstigning på 3,5 pct. svarende til en produktionsværdi på 55.549 mio. kr. (10-PL) ekskl. puljer. I 2010 forventes en yderligere aktivitetsstigning på 3,5 pct. svarende til en forventet produktionsværdi på 57.491 mio. kr. De forventede produktionsværdier i 2009 og 2010 er opgjort under forudsætning af en produktivetsvækst på 2 pct. i begge år.
- For 2010 vil pris- og lønregulering indebære, at udgangspunktet for regionernes bidragsfastsættelse vil være et grundbidrag på 1.204 kr. pr. indbygger, svarende til 6.653 mio. kr. Reguleringen er fastsat på basis af et skøn for den regionale pris- og lønudvikling fra 2009-2010 på 2,5 pct. inklusive medicin.
- Det er lagt til grund for finansieringsbalancen, at den kommunale medfinansiering i form af aktivitetsbestemte bidrag udgør 10.489 mio. kr. i 2010.

Boks 2

Økonomiske forudsætninger vedrørende regional udvikling

- Der er aftalt et samlet niveau for nettodriftsudgifterne på området for regional udvikling på 2.620 mio. kr. i 2010.
- Det statslige bloktilskud til regional udvikling udgør 1.957 mio. kr. i 2010, hvortil kommer reguleringer i medfør af DUT-princippet på akt. 2009 vedr. 2010.
- For 2010 vil pris- og lønregulering indebære, at udgangspunktet for regionernes bidragsfastsættelse vil være et grundbidrag på 120 kr. pr. indbygger, svarende til 663 mio. kr. Reguleringen er fastsat på basis af et skøn for den regionale pris- og lønudvikling fra 2009-2010 på 2,5 pct. inklusive medicin.

Boks 3

Øvrige økonomiske forudsætninger

- Udgifterne til medicintilskud i 2008 udgjorde 7.191 mio. kr. på landsplan. Via den aftalte medicingaranti nedreguleres bloktilskuddet i 2009 med 75 pct. af mindredrifterne i regionerne i forhold til det forudsatte niveau.
- Det skønnes, at udgifterne til medicintilskud i 2009 udgør 6.834 mio. kr. på landsplan. Via den aftalte medicingaranti nedreguleres bloktilskuddet i 2009 med 75 pct. af mindredrifterne i regionerne i forhold til det forudsatte niveau.
- Pris- og lønudviklingen på sundhedsområdet fra 2009-2010 er fastsat til 2,7 pct. (ekskl. medicintilskud). For regional udvikling er pris- og lønudviklingen fra 2009-2010 fastsat til 3,4 pct. Den samlede pris- og lønregulering på det regionale område fra 2009-2010 er fastsat til 2,5 pct. inklusive medicin.

Indenrigs- og socialministeren kan, i overensstemmelse med de økonomiske forudsætninger for aftalen, ved dispensation give mulighed for refinansiering af afdrag i 2010.

Som en del af økonomiaftalen for 2009 er der nedsat et udvalg, der skal vurdere mulighederne for at styrke det generelle kommunale incitament gennem ændringer af den nuværende model for medfinansiering. Udvalget er sammensat af repræsentanter for Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse, Finansministeriet (formand), Indenrigs- og Socialministeriet, KL og Danske Regioner. Der er enighed om, at der gøres status på udvalgsarbejdet i efteråret 2009, mens den endelige afrapportering vil foreligge i foråret 2010. I det omfang afrapporteringen måtte lægge op til ændringer i den nuværende model for kommunernes medfinansiering vil eventuelle byrdefordelingsmæssige konsekvenser for kommuner og regioner skulle ses i sammenhæng med Finansieringsudvalgets arbejde.

Decentral kompetence og ansvar på sundhedsområdet

Regionerne er ansvarlige for at løfte sundhedsområdet og sikre borgerne sygdomsbehandling af høj kvalitet. Regionsdannelsen har styrket grundlaget for en samlet indsats, der giver den bedst mulige udnyttelse af ressourcerne og giver kvaliteten et markant løft. En væsentlig del af opgaven er at sikre sammenhæng og styring af aktiviteten i det regionale sundhedsvæsen under ét, der i dag omfatter aktivitet hos de offentlige sygehuse, de private sygehuse og klinikker, de praktiserende læger og speciallæger og en række øvrige praktiserende sundhedspersoner.

Parterne er enige om behovet for en stærk, regional økonomistyring. En tæt og løbende opfølgning på den økonomiske udvikling er grundlaget for, at regionsrådene i tide kan foretage de budgetændringer og omprioriteringer, der eventuelt er nødvendige i lyset af den konstaterede udgifts- og indtægtsudvikling i den enkelte region. Det er i den forbindelse væsentligt, at aktiviteten på sygehusområdet, herunder aktivitet på andre regioners sygehuse via reglerne om frit sygehusvalg samt aktivitet på private sygehuse mv. som følge af reglerne om udvidet frit sygehusvalg, ses under ét i forhold til den aftalte aktivitetsforudsætning og de fastlagte økonomiske rammer.

Der er enighed om at igangsætte et arbejde med deltagelse af Indenrigs- og Socialministeriet, Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse, Finansministeriet og Danske Regioner med henblik på at udbygge og standardisere økonomiopfølgningsformen til brug for regionerne og de centrale myndigheder. Formen skal endvidere benyttes i forbindelse med de regionale kvartalsindberetninger til Indenrigs- og Socialministeriet. De kvartalsvise indberetninger er et vigtigt led i de centrale myndigheders løbende fokus på den økonomiske udvikling mv.

3. Genindførelse af det udvidede frie sygehusvalg

Den 1. juli 2009 ophører suspensionen af det udvidede frie sygehusvalg. I henhold til Sundhedsloven genindføres det udvidede frie sygehusvalg automatisk og dermed patientens ret til behandling efter én måned.

I henhold til aftalen mellem regeringen og Danske Regioner den 1. april 2009 om tilrettelæggelsen af samarbejdet med private sygehuse, vil samarbejdet mellem regionerne og den private sygehussektor følge en tostrengt proces.

Som led i første fase af aftalen er aftalegrundlaget mellem Danske Regioner og de private sygehuse og klinikker på plads pr. 12. juni mhp. genindførelsen af det udvidede frie sygehusvalg den 1. juli 2009.

Regeringen og Danske Regioner konstaterer med tilfredshed, at der er indgået en aftale om afregningstakster med de private hospitaler. Af aftalen fremgår bl.a., at ”Takstreduktionen afspejler en væsentlig forøgelse af den samlede volumen på det somatiske område inden for det udvidede frie sygehusvalg. Større volumen giver mulighed for mere hensigtsmæssig opgavetilrettelæggelse på private hospitaler og lavere omkostninger til de ekstra behandlinger”.

Det fremgår endvidere af aftalen, at ”Danske Regioner har tilkendegivet at ville tage initiativ til et arbejde, der skal munde ud i en række værktøjer, som kan anvendes ved fremtidige udbud af sundhedsydelser.”

Regeringen og Danske Regioner konstaterer, at der hermed er et godt grundlag for at konkurrenceudsætte flere behandlinger. Der er enighed om at følge op herpå forud for udmeldingen af referencetakster i efteråret 2009.

Fra 1. januar 2010 justeres yderligere i samarbejdet mellem regionerne og de private sygehuse og klinikker, således at afregningen for patienter, der benytter det udvidede frie sygehusvalg, fremover sker til en forhandlet pris med udgangspunkt i referencetakster. Referencetaksterne fastsættes ud fra omkostningsniveauet i den del af de offentlige sygehuse, der udfører de forskellige typer af behandlinger mest omkostningseffektivt. Regeringen udmelder referencetaksterne senest 1. oktober 2009.

De private sygehuse, der indgås aftale med, skal omfattes af kvalitets- og dokumentationskrav, der modsvarer de offentlige sygehuses krav.

Regeringen vil søge tilslutning til at ændre ordningen mellem regionerne og de private sygehuse og klinikker således, at der fra 1. januar 2010 i tilfælde af uenighed mellem parterne i konkrete sager, der vedrører aftaler indgået i forbindelse med det udvidede frie sygehusvalg, etableres en uafhængig voldgiftsinstitution.

Grundlaget for fase 2, der starter 1. januar 2010, herunder referencetakster og voldgiftskonstruktion, vil blive drøftet med Danske Regioner.

Endelig er det aftalt, at Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse og Danske Regioner fremadrettet vil monitorere ordningen med inddragelse af de private aftalparter.

4. Proces for investeringer i en moderne sygehusstruktur

Regeringen har afsat 25 mia. kr. fra kvalitetsfonden til investeringer i en moderne sygehusstruktur i perioden 2009-2018, hvormed der er skabt grundlag for et markant løft af det danske sundhedsvæsen. Med tillæg af regional egenfinansiering giver det grundlag for, at der samlet kan igangsættes investeringer for 40 mia.kr. i en moderne sygehusstruktur over de kommende år.

Proces

Regeringen og Danske Regioner blev med aftalen om regionernes økonomi for 2009 enige om en køreplan, hvorefter udmøntningen af den samlede ramme er opdelt i to omgange med en udmøntning af 15 mia. kr. i første fase, mens de resterende 10 mia. kr. udmøntes i anden fase.

Det mellem regeringen og Danske Regioner aftalte ekspertpanel afsluttede i efteråret 2008 en screening af de fem regioners anlægsprojekter. På baggrund af ekspertpanelets indstilling udmeldte regeringen den 26. januar 2009 foreløbige tilsagn for i alt 15 mia. kr., der omfattede de prioriterede projekter i fase 1 med en samlet investeringsramme på godt 25 mia.kr. inkl. regional egenfinansiering.

Ekspertpanelet vil i 2010 foretage en indstilling til regeringen om, hvordan de resterende midler til sygehuse fra kvalitetsfonden skal udmøntes (fase 2). Regionerne indsender projekter til ekspertpanelet senest 1. juni 2010.

Ekspertpanelets indstilling til regeringen vedrørende fase 2 afgives medio november 2010. Regeringen meddeler efter drøftelse med Danske Regioner foreløbige tilsagn om midler til konkrete investeringsprojekter. På baggrund heraf kvalificerer og detaljerer regionerne de konkrete projekter på baggrund af den udmeldte investeringsramme. Projekterne forelægges herefter ekspertpanelet i en løbende proces, tilsvarende projekter prioriteret i fase 1, hvor panelet indstiller til regeringen som grundlag for regeringens endelige tilsagn, der meddeles efter drøftelse med Danske Regioner. Når de sidste endelige tilsagn er givet, ophører ekspertpanelets opgaver.

Der vil blive stillet krav om effektivitetsgevinster ved investeringerne, som skal medgå til at finansiere aktivitetsvækst på sygehusene i takt med, at gevinsterne realiseres. Investeringerne skal muliggøre en mere effektiv opgaveløsning og ressourceanvendelse via bedre logistik og ny teknologi og moderne og energieffektive løsninger, der ligger ud over de almindelige, løbende produktivitetsforbedringer i sygehusvæsenet. Der gives ikke mulighed for lånefinansiering af effektivitetsgevinsterne. Der er endvidere enighed om, at nye investeringer vil aflaste behovet for den løbende renovering og vedligeholdelse af sygehusene.

Ansvar og kompetence

Med et endeligt tilsagn til konkrete investeringsprojekter er det regionsrådenes kompetence og ansvar som bygherrer at realisere de kommende investeringsprojekter med de løsninger, der er hensigtsmæssige lokalt, og inden for de fastlagte økonomiske rammer.

Regeringen og Danske Regioner er enige om, at de store investeringsprojekter stiller krav til en tæt og løbende politisk styring i regionerne med fokus på økonomi, tid og risiko.

Det indebærer bl.a. regionalpolitisk tilsyn i hele byggeforløbet, etablering af en betryggende projektstyringsorganisation, en systematisk risikovurdering og en løbende afrapportering, inkl. uvildig attestations og opfølgning i regionsrådene.

Finansiering

Den endelige finansiering for de konkrete projekter fastlægges i forbindelse med det endelige statslige tilsagn. Tilsagnet fastsætter den forudsatte, konkrete finansieringsprofil for de enkelte finansieringskomponenter, på baggrund af den forventede investeringsprofil for projektet.

De enkelte finansieringskomponenter er:

- Støtte fra kvalitetsfonden
- Regional egenfinansiering
- Regional låneadgang (12,5 pct. af den samlede ramme).

Regionen opretter en øremærket konto for hvert projekt omfattet af et tilsagn. Kvalitetsfondsmidlerne udbetales i henhold til den fastlagte udbetalingsprofil i tilsagnet til

kontoen i regionen. Den årlige udbetaling er betinget af, at regionen på kontoen har hensat den forudsatte egenfinansiering i henhold til tilsagnet.

Regionernes egenfinansiering af projekter med støtte fra kvalitetsfonden skal i hovedsagen komme fra regionernes ordinære anlægsrammer, hvorfra den forudsatte hensættelse foretages. Regionerne hensætter fra 2010 årligt 1 mia. kr. efter bloktilskudsnøglen.

Låneadgangen, som modsvarer fremtidigt salgsprovenu for nedlagte sygehusbygninger, udgør op til 1/3 af den samlede regionale egenfinansiering til et projekt svarende til 12,5 pct. af den samlede ramme inkl. regional egenfinansiering. Låneoptagelsen tilknyttes de år, hvor finansieringsbehovet er størst. Den konkrete profil for låneoptagelsen fastlægges i de endelige tilsagn. Låneprovenu overføres til den øremærkede, projektspecifikke konto i regionen.

5. Den Danske Kvalitetsmodel

Den Danske Kvalitetsmodel skal fremme kontinuerlig, faglig og organisatorisk kvalitetsforbedring af patientforløbene.

Med finanslovsaftalen for 2008 er afsat i alt 375 mio. kr. (08-PL) i perioden 2008-2011 fra kvalitetspuljen til at implementere Den Danske Kvalitetsmodel i sygehussektoren fra 2008.

Parterne er enige om at implementere Den Danske Kvalitetsmodel. Til etableringsomkostninger mv. afsættes 37,5 mio. kr. i 2009 og herefter 112,5 mio. kr. årligt i 2010-2012.

6. Kræft

I henhold til aftalen den 12. oktober 2007 mellem regeringen og Danske Regioner er der udarbejdet og implementeret pakkeforløb på kræftområder mhp. at sikre kræftpatienter akut handling og klar besked. Der blev i den forbindelse afsat 225 mio. kr. i 2007 til midlertidig meraktivitet og forbedring af arbejdsgangene på kræftområdet.

I forlængelse heraf indgik regeringen og Danske Regioner den 18. januar 2008 aftale om udvidelse af regionernes lånerammer med 850 mio. kr. for 2008 til investeringer inden for kræftområdet.

Med aftalen om regionernes økonomi for 2009 blev der endvidere afsat 175 mio. kr. ekstra til kræftområdet fra 2008 og frem med henblik på færdigimplementering af pakkeforløbene. Der blev ligeledes afsat 20 mio. kr. fra 2009 til at prioritere videreførelse og udvikling af infrastrukturen for klinisk kræftforskning.

Regionerne har foretaget store investeringer i nyt kræftapparat og personalet har ydet en stor indsats for at implementere kræftpakkeforløb.

Hermed er der skabt grundlag for en kræftbehandling af høj kvalitet uden unødigt ventetid, hvor patienten oplever et effektivt og trygt forløb med den rette information undervejs.

7. En forstærket forebyggelsesindsats

Forebyggelsesindsatsen er i dag fast integreret i kommunernes og regionernes opgavevaretagelse på en lang række indsatsområder. Indsatsen spænder meget bredt og vedrører både borgerrettet forebyggelse i forhold til raske borgere og patientrettet forebyggelse i forhold til borgere med en diagnose.

Forebyggelseskommissionen har i foråret 2009 fremlagt sine anbefalinger til en styrket forebyggelsesindsats. Forebyggelseskommissionens anbefalinger er rettet mod tiltag over for risikofaktorerne kost, rygning, alkohol og motion, idet Forebyggelseskommissionen konstaterer, at disse fire såkaldte KRAM-faktorer er helt centrale i forhold til at forlænge middellevetiden og skaffe flere gode leveår.

KL, Danske Regioner og staten er enige om at styrke dokumentationsgrundlaget for forebyggelsesindsatsen. Der er på den baggrund taget initiativ til at indsamle og gennemføre sundhedsprofiler fra 2010. Der vil endvidere blive udviklet et nationalt sæt af indikatorer, der skal skabe et enkelt og overskueligt overblik over den kommunale sundhedsindsats. De første indikatorer offentliggøres medio 2010.

Regeringen vil i 2009 fremlægge en national handlingsplan for forebyggelse med klare mål for indsatsen.

8. En forstærket indsats for patienter med kronisk sygdom

Der er afsat 590 mio. kr. fra kvalitetspuljen til en forstærket kronikerindsats i regioner og kommuner i perioden 2008-2011. Der er i økonomiaftalen for 2009 indgået aftale om den overordnede anvendelse og fordeling af midlerne.

De ekstra midler skal anvendes til at udvikle og implementere sammenhængende patientforløb samt til at styrke patientundervisning og egenbehandling for patienter med kronisk sygdom. Denne forstærkede indsats for patienter med kronisk sygdom vil i høj grad omfatte indsatsen i forhold til ældre medicinske patienter.

Der er enighed om, at Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse igangsætter ansøgningsproceduren hurtigst muligt for at påbegynde behandling af ansøgninger allerede i 2009 mhp. udmøntning i perioden frem til 2012.

Regioner og kommuner er allerede godt i gang med at udvikle og implementere forløbsprogrammer for de store kroniske sygdomme. Regioner og kommuner skal i forbindelse med ansøgninger beskrive, hvordan de påtænkte initiativer understøtter, at regioner og kommuner ved udmøntningsperiodens udløb ved udgangen af 2012 i videst mulig udstrækning har implementeret forløbsprogrammer for sygdomsgrup-

perne hjertekarsygdomme, kronisk obstruktiv lungesygdom, diabetes og muskelskeletlidelser.

9. Psykiatri

Regeringen og Danske Regioner er enige om at afsætte 250 mio. kr. til en øremærket ansøgningspulje til udbygning og modernisering af de fysiske rammer i psykiatrien. Heraf målrettes op til 200 mio. kr. en fortsat udbygning af enestuer. De resterende midler målrettes et anlægsløft i retspsykiatrien. Parterne er hermed enige om at prioritere forbedringer af de bygningsmæssige faciliteter indenfor psykiatrien. Der er endvidere enighed om, at der ved udmøntningen af puljen vil blive lagt vægt på en forbedret anvendelse af de knappe personaleressourcer.

I 2008 blev der i satspuljen afsat 90 mio. kr. til etablering af nye retspsykiatriske sengepladser i psykiatrien i 2008 og 2009.

Sundhedsstyrelsen er på vej med en national strategi for psykiatri. Danske Regioner har ligeledes udarbejdet en strategi for indsatsen på det psykiatriske område. Med udgangspunkt heri vil regeringen med inddragelse af Danske Regioner udarbejde en handlingsplan på psykiatriområdet. Planen vil blive drøftet med satspuljepartierne i efteråret 2009.

Regeringen vil således i forbindelse med satspuljen for 2010 søge tilslutning til at videreføre indsatsen i psykiatrien.

10. Bedre ressourceanvendelse på sundhedsområdet

Der er behov for fortsat fokus på bedre ressourceanvendelse, øget produktivitet og effektivitet.

Analyse af aktivitet i sygehusvæsenet

Det konstateres, at en større del af aktivitetsstigningen på sygehusene sker via en højere produktionsværdi pr. patient, mens en mindre del kan tilskrives behandling af flere nye patienter.

Regeringen og Danske Regioner er enige om at analysere denne udvikling nærmere. Fokus for analysen skal være på at kortlægge, hvor den faktiske aktivitet og aktivitetsvækst er sket, på afdækning af mulige forklaringsfaktorer, og om der på det grundlag er behov for tiltag mhp. en øget fokusering af indsatsen.

God administration og effektivt indkøb i regionerne

I økonomiaftalen for 2009 var regeringen og Danske Regioner enige om at gennemføre en række konkrete initiativer for at frigøre ressourcer fra indkøb, administration m.v. til borgernær service på sundhedsområdet, svarende til et råderum på ¼ mia. kr. fra 2009.

Som led i aftalen om regionernes økonomi for 2009 har parterne igangsat en analyse, der skal belyse mulighederne for at effektivisere regionernes administration ved en yderligere tilpasning og samling af regionernes opgaver.

Endvidere har regionerne mulighed for at effektivisere deres indkøb bl.a. ved at tilslutte sig de indkøbsaftaler, som staten har indgået i 3. fase af det statslige indkøbsprogram inden for områderne kontormøbler, flyrejser, kontormaskiner, it-konsulent-ydelser samt komponenter til datanetværk. Regionerne vil desuden få mulighed for at tilslutte sig udvalgte aftaler i 4. fase af Statens Indkøbsprogram. Tillige vurderes der at være et effektiviseringspotentiale ved forøget anvendelse af strategisk indkøbssamarbejde.

Effektiv styring på sygehusområdet

I forlængelse af aftalen om regionernes økonomi for 2009 har et udvalg med deltagelse af Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse (formand), Finansministeriet, Danske Regioner og KL fremlagt en rapport om effektiv styring i sygehusvæsenet. Regionerne har ansvaret for at sikre mest mulig sundhed og sygdomsbehandling for de penge, der stilles til rådighed. Det er derfor centralt med en aktiv styring i regionerne, der fokuserer på både aktivitets- og omkostningssiden og som løbende inddrager målopfyldelsen i forhold til regionale politiske prioriteringer, samt de aftalte prioriteter og målsætninger.

DRG-systemet med tilknyttede omkostningsregistreringer udgør et centralt grundlag for regionernes styring af sygehuse og den konkrete takststyring. Da DRG-systemet først og fremmest er et overordnet finansieringssystem, med gennemsnitlige takster og en afvejning af detaljeringsgrad ift. kompleksitet, er det samtidig vigtigt, at systemet og DRG-taksterne ikke bruges ukritisk i den regionale styring, men at der sker en tilpasning ud fra lokale forhold.

Rapporten fremlægger en række anbefalinger til et forbedret DRG-system, der bl.a. indebærer fokus på bedre registreringer på omkostnings- og aktivitetssiden i regionerne, fremrykkede indberetningsfrister for omkostningsregnskaber, samt at flere data stilles til rådighed for regionerne til brug for den regionale og lokale økonomi- og aktivitetsstyring.

Endvidere fremhæves i rapporten behovet for indikatorer for synliggørelse og udbredelse af omkostningseffektive behandlinger, bl.a. via offentliggørelse af en række sammenlignende bedste-praksis data til brug for regioner, sygehuse og afdelinger i den konkrete styring og opfølgning.

Regeringen og Danske Regioner er enige om, at analysearbejdets anbefalinger gennemføres, jf. bilag 2.

Sygehusmedicin

Regeringen og Danske Regioner er enige om at igangsætte tiltag, der kan reducere væksten i udgifterne til sygehusmedicin. I et udvalgsarbejde med deltagelse af Mini-

steriet for Sundhed og Forebyggelse, Finansministeriet og Danske Regioner er der identificeret redskaber, der kan bidrage målrettet hertil.

For det første er der enighed om, at en form for regulering af listepriserne på sygehusmedicin kan nedbringe priserne på sygehusmedicin. I udvalgsarbejdet anbefales det at kigge nærmere på mulighederne for at udarbejde et referenceprissystem for sygehusmedicin med henblik på at nedbringe listepriserne på sygehusmedicin. I forlængelse af udvalgets rapport har Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse og Lægemiddelindustriforeningen i juni 2009 indgået aftale om en reduktion af listepriserne på 5 pct. pr. 1. januar 2010 på den sygehusmedicin, som sælges af Lægemiddelindustriforeningens medlemmer. Prisaftalen betyder, at regionerne kan indkøbe sygehusmedicin til lavere priser og dermed frigøre ressourcer.

Der er for det andet enighed om, at regionerne forstærker arbejdet med at skabe konsensus og forpligtende rammer på klinisk niveau for anvendelse af sygehusmedicin, så medicinanvendelsen på tværs af regionerne i højere grad ensartes. Der skal desuden etableres det nødvendige grundlag for at tilvejebringe national konsensus om rekommandationslister og behandlingsvejledninger, som kan lægges til grund for regionernes fælles indkøb af sygehusmedicin. Udarbejdelsen af anbefalinger for anvendelse af sygehusmedicin kan forankres centralt med deltagelse af faglige repræsentanter, som regionerne udpeger.

Øvrige initiativer

Frem til overenskomstkonflikten i foråret 2008 er ventetiderne på sygehusene blevet nedbragt betydeligt. Med henblik på at fremme udnyttelsen af kapaciteten på de offentlige sygehuse vil regeringen i samarbejde med Danske Regioner i fremtiden opføre erfarede ventetider til udvalgte operationer og behandlinger på regionsniveau.

Analysen vedrørende bedre udnyttelse af apparatur, aftalt i forbindelse med aftalen om regionernes økonomi for 2009, gennemføres inden udgangen af 2009.

Regeringen og Danske Regioner er endvidere enige om, at der fortsat offentliggøres sammenlignelige målinger af produktiviteten på bl.a. sygehusniveau samt for udvalgte afdelinger. Analyserne skal videreudvikles på et stadig lavere niveau (afdelings-, behandlings- og diagnosniveau).

11. Øvrig sundhed

Sundheds-IT

Det Fælles Medicinkort

Staten, regionerne og kommunerne lancerede i december 2007 en national strategi for digitalisering af sundhedsvæsenet 2008-2012. Som led i udmøntningen heraf er regeringen, Danske Regioner og KL enige om at etablere et landsdækkende Fælles Medicinkort, der udrulles i samtlige regioner, hos praktiserende læger og i kommunerne inden udgangen af 2011. Med Finansloven 2009 om investering i arbejdskraft-

besparende teknologi og nye arbejds- og organisationsformer er der afsat en reserve på 80 mio. kr. til implementering af Fælles Medicinkort.

Det Fælles Medicinkort skal bidrage til at løfte politiske visioner om bedre medicineringsprocesser og reducere antallet af medicineringsfejl i sundhedsvæsenet. Samtidig vil Det Fælles Medicinkort forbedre og effektivisere arbejdsgangene på tværs af de enkelte sektorer, fx i forbindelse med håndtering af medicinoplysninger.

Den fremadrettede sundheds-it udvikling

Regeringen og Danske Regioner er enige om, at det er et regionalt ansvar at sikre udviklingen af sundheds-it, herunder at fremdrift i udviklingen fastholdes, at synergier ved udviklingen af fælles services udnyttes, og at identificerede gevinstpotentialer realiseres, idet staten medvirker til at fremme udviklingen gennem medvirken til fælles løsninger og koordination.

Iværksættelsen af nye IT-projekter skal ske på et solidt grundlag. Der skal således forinden beslutning om iværksættelse af et konkret projekt foreligge en positiv business-case, som også belyser projektets risici i forhold til økonomi og tid.

Regeringen og Danske Regioner er enige om i fællesskab, at færdiggøre en samlet analyse af de økonomiske og styringsmæssige rammer for sundheds-it fremadrettet, og at arbejdet med udmøntning af den fælles digitaliseringsstrategi videreføres og tages op i forbindelse med økonomiforhandlingerne for 2011.

Den fælles offentlige sundhedsportal - sundhed.dk - er et centralt element i den nationale infrastruktur på sundhedsområdet. Den regionale andel af sundhed.dk øges med 11 mio. kr. årligt fra 2010, som finansieres af det regionale bloktilskud.

Endvidere vil regeringen søge tilslutning til en lovændring, der sikrer, at patienter fremover får ubegrænset adgang til alle egne fremtidige journaloptegnelser - både elektronisk og i papirbaserede journaler. Der fastholdes en mulighed for at begrænse forældremyndighedsindehaveres adgang til aktindsigt i deres børns journaler. Der er enighed om, at initiativet ikke indebærer merudgifter.

Digital forvaltning

Regeringen, KL og Danske Regioner udarbejdede i 2007 en ny fællesoffentlig strategi for digitalisering af den offentlige sektor for 2007-2010. Som led i digitaliseringsstrategien er der iværksat en række initiativer, som skal gøre det lettere for borgere og virksomheder at være i kontakt med en sammenhængende og effektiv offentlig sektor, der udnytter de digitale muligheder.

Udrulning af digitaliseringsstrategien og eDag3

Regeringen, KL og Danske Regioner er enige om at afholde en eDag3 den 1. november 2010 under overskriften ”Nem adgang til det offentlige på nettet”. Efter eDag3 kan borgere og virksomheder:

- Nemt og sikkert logge på borger.dk og få adgang til alle offentlige selvbetjeningsløsninger.
- Modtage og sende post fra og til offentlige myndigheder i deres Digitale Dokumentboks.
- Modtage SMS-påmindelser om aftaler om fremmøde.

Indfrielsen af eDag3-målsætningerne vil betyde, at den offentlige sektor tager et betydeligt skridt på vejen mod at nå målsætningen fra Globaliseringsstrategien om at digitalisere al relevant kommunikation med borgere og virksomheder i 2012.

Regeringen og Danske Regioner er enige om, at gevinsterne ved den Digitale Dokumentboks kvalificeres i fællesskab.

Konkurrenceudsættelse

Med henblik på at udvikle et samlet billede af den offentliges sektors brug af private leverandører og konkurrenceudsættelse er regeringen og Danske Regioner enige om, at der fremadrettet udarbejdes statistik herom på det regionale område parallelt til det kommunale område. Statistikken udarbejdes på baggrund af data fra det regionale budget- og regnskabssystem og suppleres med regionernes indberetninger af egne vundne udbud. Der er i den forbindelse enighed om at arbejde med flg. to indikatorer: indikator for private tjenesteydelser i regionerne og regional indikator for konkurrenceudsættelse.

Afbureaukratisering

Regeringen har iværksat et afbureaukratiseringsprogram, som omfatter alle de store kommunale velfærdsområder. Regeringen og Danske Regioner er enige om, at afbureaukratiseringsindsatsen er en vigtig dagsorden også på det regionale sundhedsområde med henblik på at give medarbejderne mere tid til kerneopgaven og sikre, at der foreligger pålidelig og rettidig dokumentation.

Regeringen har derfor i samarbejde med Danske Regioner iværksat en række initiativer for at identificere forenklingsforslag. Regeringen vurderer de forslag, der indkommer på det statslige område med henblik på forenklinger. Regionerne vil tilsvarende vurdere de forslag, der indkommer i forhold til regionalt fastsatte regler og procedurer med henblik på forenklinger.

Opgaveglidning i sygehusvæsenet

Regeringen, Danske Regioner og KL har drøftet den fremadrettede proces vedr. opgaveglidning med de faglige organisationer, og det er aftalt, at der udarbejdes et katalog over gode eksempler. Sigtet er at indgå en politisk aftale om det fremtidige arbejde om opgaveglidning i efteråret 2009.

Parterne er enige om at styrke arbejdet med opgaveglidning som middel til mere effektiv opgaveløsning i sygehusvæsenet. Det indebærer bl.a. et øget fokus på, hvordan forskellige personalegrupper med målrettet kompetenceudvikling kan oplæres til at varetage nye opgaver.

Regionerne har som arbejdsgivere et særligt ansvar for at sikre fleksibel opgavevaretagelse og finde løsninger, der tager højde for de særlige behov på den enkelte arbejdsplads. Danske Regioner etablerer en national referencegruppe, som skal sikre en systematisk gennemgang, opsamling samt spredning af viden og erfaring om opgaveglidning - dels om konkrete initiativer og løsninger, dels om metoder/værktøjer, internationale erfaringer m.v., der kan medvirke til at understøtte projekter på området. Som afsæt for referencegruppens arbejde vil regionerne foretage en dybdegående gennemgang af bestemte specialer/behandlingsområder og udforske potentialet for opgaveglidning inden for de pågældende felter.

Referencegruppen sammensættes med repræsentanter for regionerne, de centrale sundhedsmyndigheder og de faglige organisationer.

Praktikpladser

Den nuværende konjunktursituation betyder, at unge i stigende grad oplever problemer med at finde en praktikplads som led i deres uddannelsesforløb. Regeringen og Danske Regioner er enige om, at de offentlige arbejdsgivere i denne situation har en fælles forpligtelse til at oprette flere praktikpladser.

I trepartsaftalen mellem regeringen, KL, Danske Regioner, LO og AC fra juni 2007 øges antallet af praktikpladser på bl.a. social- og sundhedsuddannelserne og den pædagogiske assistentuddannelse. Regeringen og Danske Regioner vil på denne baggrund i det tidlige efterår drøfte mulighederne for yderligere at øge antallet af kommunale og regionale praktikpladser.

Løn-, ansættelses- og ledervilkår i den offentlige sektor

På baggrund af erfaringerne fra overenskomstforhandlingerne i 2008 har regeringen aftalt med hovedorganisationerne og arbejdsgiverorganisationerne på det offentlige arbejdsmarked at nedsætte Lønkommissionen, som skal kortlægge, analysere og drøfte spørgsmål i relation til løn-, ansættelses- og ledelsesvilkår i den offentlige sektor. Arbejdsgiverne skal i denne sammenhæng blandt andet se på mulighederne for en mere enkel og fleksibel anvendelse af løn- og ansættelsesvilkårene. Lønkommissionens arbejde afsluttes i maj 2010.

Regional udvikling

Det er et fælles mål for regeringen og regionerne, at der skal være gode rammer for vækst og udvikling i hele landet. Det er samtidig vigtigt, at globaliseringsstrategien gennemføres i tæt sammenhæng med den regionale indsats for vækst og erhvervsudvikling. Regeringen og de regionale vækstfora har på den baggrund indgået regionale partnerskabsaftaler om vækst og erhvervsudvikling. Aftalerne skal bidrage til, at globaliseringsstrategien udfoldes i hele landet og til at styrke sammenhængen mellem den nationale vækstpolitik og den regionale indsats for vækst og erhvervsudvikling.

Regeringen og de regionale vækstfora og beskæftigelsesråd drøfter den økonomiske og beskæftigelsesmæssige situation i de enkelte regioner i lyset af den internationale økonomiske afmatning. I forlængelse heraf indgås aftaler inden for eksisterende

økonomiske rammer om tillæg til partnerskabsaftalerne i juni 2009. Regeringen og de regionale vækstfora er enige om at følge implementeringen af aftalerne og vurdere behovet for nye initiativer, der kan indgå i en ny partnerskabsaftale fra 2010.

Særlige udvalg i regionerne

Midlertidighedskravet i vederlagsbekendtgørelsen ændres, således at den tidsmæssige betingelse for at vederlægge særlige udvalg af midlertidige karakter udvides fra et til to år. Indenrigs- og Socialministeriet vil i efteråret 2009 foretage den administrative ændring i udmøntningen af midlertidighedskravet i vederlagsbekendtgørelsen.

Bilag 1

Principper for udbetaling af den statslige, aktivitetsbestemte pulje og fastsættelse af baseline i 2010

Det statslige, aktivitetsbestemte tilskud på sygehusområdet udgør i 2010 2.597 mio. kr. på landsplan inkl. kommunalt aktivitetsbidrag, svarende til 3.193 mio. kr. til regionerne.

Midlerne udbetales dels med 100 pct. og dels med 70 pct. DRG/DAGS-takst inkl. kommunalt aktivitetsbidrag, *jf. tabel 1*.

Tabel 1	
Fordeling af statslige, aktivitetsafhængige midler og udbetalingsprincipper, mio. kr., 2010-pl	
	Aktivitetspulje
Udbetaling med 100 pct. af DRG/DAGS-takst	1.199
Udbetaling med 70 pct. af DRG/DAGS-takst	1.398
I alt	2.597

Sundhedsstyrelsens takstsystem for 2010 udmeldes endeligt pr. 1. oktober 2009. Sundhedsstyrelsens takstsystem for 2011 udmeldes foreløbigt pr. juni 2010 og endeligt pr. 15. september 2010.

Der kan én gang hvert år (1. maj til ikrafttrædelse 1. juli) udmeldes budgettakster for nye behandlinger m.v. af væsentligt omfang og betydning. Takstsystemet kan herudover efter nærmere aftale mellem Danske Regioner, Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse og KL justeres for indførelse af meget væsentlige, nye behandlingstilbud eller for omlægninger af væsentlig økonomisk betydning for sygehusene.

Dækningsområde for puljemidlerne

Aktivitetspuljen vedrører al somatisk sygehusbehandling, der foregår ambulant eller under indlæggelse, og som finansieres af en sygehusregion ved egne eller fremmede sygehuse, på private klinikker m.v. Alternativ og eksperimentel behandling på private sygehuse m.v., fertilitetsbehandling og kunstig befrugtning samt sterilisation er undtaget. Desuden indgår en række nærmere definerede ydelser på speciallægeområdet, som substituerer sygehusbehandling.

Der er afsat 10 mio. kr. af aktivitetspuljen for 2010 som overføres til regionerne efter bloktilskudsnøglen til fortsat dækning af rejse- og opholdsudgifter for patienter, der henvises til strålebehandling i udlandet.

Udbetaling og fordeling af puljen på regioner

Regionernes aktivitetsbestemte tilskud på i alt 2.597 mio. kr. (10-pl) for 2010 udbetales á conto i starten af året og opgøres endeligt ved udgangen af 1. kvartal 2011 på grundlag af den aktivitet i regionerne, som er indberettet senest den 1. marts 2011.

De statslige aktivitetsmidler fordeles mellem regionerne efter samme nøgle som bloktilskuddet til regionernes sundhedsudgifter.

Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse og Danske Regioner er enige om vigtigheden af, at der hver den 10. i måneden foreligger opgørelser af aktivitet m.v. til regionerne.

Opgørelse af baseline m.v. for de statslige aktivitetspuljer

Baseline for 2009 hæves som led i økonomiaftalen for 2010 med 300 mio.kr. (inkl. kommunal medfinansiering).

Der udmeldes som led i økonomiaftalen for 2010 en foreløbig baseline for 2010 på 53.534 mio. kr. (opgjort i takstsystem 2009 opregnet til 2010-pl) med udgangspunkt i den forventede, faktiske aktivitet i 2009.

Sundhedsstyrelsen beregner og udmelder en baseline for 2010 ved udgangen af 2. kvartal 2010. Baseline opgøres aftalekonsistent i forhold til den forudsatte aktivitetsstigning fra 2009 til 2010 på 3,5 pct.

Metoden til beregning af baseline er:

1. Den faktiske produktionsværdi i 2009 opgøres med takstsystem 2010 og korrigeres for produktionsværdien af en eventuel rammeoverskridelse i forhold til det aftalte udgiftsniveau i 2009, dog kan produktionsværdien efter denne korrektion ikke være mindre end den forudsatte produktionsværdi, som fastsættes som den faktiske aktivitet i 2008 opgjort med takstsystem 2010 tillagt 3,5 pct.
2. Produktionsværdien efter pkt. 1 tillægges den forudsatte aktivitetsstigning fra 2009 til 2010 på 3,5 pct.
3. Der korrigeres (plus/minus) for nettobudgetvirkningen af puljer vedr. 2009/2010 i økonomiaftalen for 2010 og finansloven for 2010.
4. Produktionsværdien af de statslige aktivitetsafhængige midler i 2010 på i alt 3.957 mio. kr. (10-pl) fratrækkes produktionsværdien efter pkt. 1-3 for at danne baseline.

Baseline for 2010 fordeles mellem regionerne med en nøgle, der svarer til deres faktisk realiserede aktivitet i 2009 opgjort ved takstsystem 2010.

Værdien af aktivitetstilskuddene for 2010 kan korrigeres for ændringer af DRG/DAGS-takster og -grupperinger, kodeændringer eller ny registreringspraksis i takstsystem 2010, der gennemføres efter 1. oktober 2009. Korrektionerne har til formål at identificere sygehusenes faktiske aktivitet over baseline i forhold til året før, herunder sikre konsistens over tid i den aktivitet, som ligger til grund for tilskuddet.

Værdien af aktivitetstilskuddene for 2010 kan korrigeres for strukturomlægninger m.v. i sygehusvæsenet i henhold til Ministeriet for Sundhed og Forebyggelses retningslinjer herfor. Regionerne kan løbende fremsende ansøgning om justeringer af aktivitetsopførelsen, dog senest den 1. februar 2011.

Der fastlægges i 2010 et loft over værdistigningen pr. kontakt på 1,5 pct.

Der indregnes et årligt produktivitetsskrav svarende til 2,0 pct. ved fuld udnyttelse af aktivitetspuljen i 2010.

Samspil mellem det statslige og det kommunale aktivitetsbidrag

Der er et overlap mellem det statslige aktivitetstilskud og det kommunale aktivitetsbidrag. Dette håndteres ved en nettoficering af taksterne for de statslige aktivitetsmidler, dvs. taksterne vedrørende den enkelte patientkontakt reduceres med de konkrete beløb, som regionerne modtager fra kommunerne for de præsterede aktiviteter.

Det er lagt til grund for finansieringsbalancen, at den samlede vækst i produktionsværdien på 1.942 mio. kr. alene pålægges kommunal medfinansiering på 1.340 mio. kr. Den kommunale medfinansiering udgør 15,1 pct. heraf, svarende til 292,1 mio. kr. Herudover sker der et løft på sygesikringsområdet ekskl. medicintilskud på 275 mio. kr., hvoraf den gennemsnitlige kommunale medfinansiering er 10 pct.

Fordelingen af de samlede statslige aktivitetsmidler på kommuner og regioner er foretaget på baggrund af takstsystem 2009.

Bilag 2

Anbefalinger vedrørende effektiv styring på sygehusområdet

Med henblik på at understøtte et stabilt driftsgrundlag i regionerne, bidrage til en effektiv økonomi- og takststyring på sygehusområdet, samt understøtte det ledelsesmæssige grundlag for udbredelsen af effektive behandlingsforløb, er der enighed mellem regeringen, KL og Danske Regioner om arbejdsgruppens anbefalinger, jf. boks 1-4 nedenfor.

Boks 1

Arbejdsgruppens anbefalinger vedr. serviceeftersyn af DRG-systemet

Arbejdsgruppen finder generelt, at der skal fokus på en præcis registrering og dokumentation af omkostninger og aktivitet, som et væsentligt element i styringen af sygehusvæsenet.

Arbejdsgruppen anbefaler, at

- Data om afregning suppleres med aktivitetsdata mv. fra bl.a. Landspatientregisteret og stilles til rådighed for regionerne i en systematisk form.
- Sundhedsstyrelsen fra 2009 tager initiativ til at sikre en mere entydig registrering af sygehusenes aktivitet, bl.a. gennem udbredelse af specialespecifik registrering, samt en tilpasning af definitionen af ambulante og stationære besøg.
- Sundhedsstyrelsen fortsat arbejder på at sikre stabilitet i leverancen af aktivitetsoplysninger i løbet af 2009.
- Arbejdet med sygehusenes fordelingsregnskaber opprioriteres, og at der arbejdes mod at ensrette sygehusenes fordelingsregnskaber med henblik at skabe et bedre grundlag for takstberegningen og en øget sammenlignelighed på tværs af sygehusene.
- Der udarbejdes en plan for at foretage en mere præcis fordeling af udgifterne til akutberedskab samt til de udgifter, der fordeles på patienten eller tværgående serviceydelser mv.
- Der sker en øget anvendelse af ABC-analyser med henblik på at vedligeholde de eksisterende og udvikle nye pointsystemer i de tilfælde, hvor behandlingsudgifterne ikke kan udledes af omkostningsdatabasen. Der skal til brug herfor udarbejdes en standardmodel for ABC-analyser.
- Alle sygehuse indberetter deres fordelingsregnskab til brug for dannelsen af omkostningsdatabasen inden for én fastsat tidsfrist fra 2010 samt at Sundhedsstyrelsen fra 2010 stiller omkostningsdatabasen til rådighed for regionerne.
- Sundhedsstyrelsen tager initiativ til at sikre, at der sker en statistisk formidling af baggrundsdata for de årlige ændringer i taksterne.
- Sundhedsstyrelsen fastlægger en obligatorisk standardprocedure ved fremsættelse af forslag til ændringer i DRG-systemets gruppering, som kan træde i kraft fra 1. september 2009.
- Der fra 2010 ikke afregnes for patientkontakter, der er kodet forkert eller mangelfuldt.
- Sundhedsstyrelsen fremover oplyser om, hvilke kriterier, der lægges til grund for beslutninger om ændringer i DRG-systemets gruppering.
- Processen for grupperingslogikken tilpasses, således at DRG-udvalget orienteres på samme tidspunkt, som grupperingslogikken sendes i høring på udvalgte sygehuse.
- Muligheden for at foretage tilpasninger i de beregningsrutiner, der knytter sig til takstberegningerne med henblik på en eventuel justering af de årlige takstændringer undersøges nærmere af Sundhedsstyrelsen. Modellerne for en eventuel tilpasning af beregningsrutinerne skal forelægges DRG-udvalget til drøftelse i efteråret 2009.
- DRG-udvalget undersøger muligheden for at fremrykke forarbejdet for takstberegningerne i regionerne og Sundhedsstyrelsen med henblik på, at der foretages en udmelding af taksterne inden sommerferien hvert år fra og med 2011.

Boks 2

Arbejdsgruppens anbefalinger vedr. udvikling af DRG-systemet og takststrukturen

Arbejdsgruppen bemærker, at det er et ledelsesmæssigt ansvar at udbrede effektive patientforløb, og at DRG-systemet skal understøtte dette. DRG-systemet dækker som udgangspunkt alene aktiviteter, der foregår i regi af sygehusvæsenet, og som udgangspunkt inden for sygehusets fysiske rammer.

Arbejdsgruppen bemærker desuden, at DRG-systemet ikke må være en barriere for at opgaver løses på et lavere specialiseringsniveau.

Arbejdsgruppen anbefaler, at

- Sundhedsstyrelsen undersøger, hvorvidt der er behov for at udarbejde og anvende ambulante substitutionstakster på de områder, hvor det er muligt at gennemføre en behandling lige så godt eller bedre uden for sygehusets fysiske rammer som gennem en behandling, der foregår på sygehuset, jf. LEON-princippet.
- Arbejdsgruppen finder, at der inden for rammerne af DRG-systemet er mulighed for løbende at tilpasse antallet af DRG-grupper, således at de afspejler de lokale kliniske og styringsmæssige behov.
- Der fortsat tilstræbes en balance mellem overskuelighed og detaljeringsgrad i DRG-systemet.
- DRG-systemet fastholdes som udgangspunkt som et kontaktbaseret (afregnings)system.

Boks 3

Arbejdsgruppens anbefalinger vedr. økonomisk styring på sygehusområdet

- Arbejdsgruppen peger på, at der i regionerne og på sygehuse fortsat skal være en økonomistyring med løbende fokus på output, omkostninger og målopfyldelse. Formålet er at skabe et bedre grundlag for prioritering og allokering af ressourcer, samt bidrage til en mere aktuell og løbende tilpasning af omkostninger på tværs af afdelinger og sygehuse.
- Til det brug skal arbejdet med omkostningsdatabasen og de bagvedliggende fordelingsregnskaber opprioriteres både lokalt og centralt.
- Omkostningsdatabasen kan bidrage til et mere systematisk kendskab til regionens, sygehusets og afdelingens omkostningsstruktur (og indgå som et centralt værktøj i den regionale og lokale økonomistyring), herunder danne grundlag for at sammenligne omkostningerne forbundet med de enkelte behandlinger med andre offentlige og private sygehuse.
- Fordelingsregnskaberne, der udgør grundlaget for omkostningsbasen, skal være mere retvisende og stilles systematisk til rådighed for regioner og sygehuse, således at de i højere grad kan anvendes som en integreret del af den lokale økonomistyring og regnskabsopfølgning.
- Formidlingen af oplysningerne i omkostningsdatabasen skal ske på en sådan måde, at det understøtter den lokale styring, herunder det lokale arbejde med beregning af enhedsomkostninger mv.
- Parallelt skal der være et detaljeret og kritisk fokus på aktivitetsregistreringen via DRG-systemet, bl.a. med inddragelse af en række relevante parametre fra systemet herunder med sigte på sammenligning med andre sygehuse og afdelinger.

Boks 4

Arbejdsgruppens anbefalinger vedr. synliggørelse og udbredelse af omkostningseffektive behandlinger

Arbejdsgruppen anbefaler, at

- Der sker offentliggørelse af "best practice-takster" med henblik på at sikre synliggørelse af forskelle i behandlingsudgifter inden for enkelte behandlinger/DRG-grupper og udbredelse af best practice.
- Der følges op på udbredelsen af omkostningseffektive behandlinger, fx via fastsættelse af mål for anvendelsen af ambulante behandling og accelererede patientforløb som supplement til de økonomiske informationer.
- Regionerne udformer deres takststyringsmodeller i forhold til de enkelte sygehuse med udgangspunkt i lokale forhold og omkostningsstrukturer samt viden om best practice. Udbredelsen af omkostningseffektive behandlinger bør understøttes ved at pålægge sygehuse med mindre god omkostningseffektivitet et større produktivitetskrav end de omkostningseffektive sygehuse.

www.im.dk

Indenrigs- og Sundhedsministeriet
Slotsholmsgade 10-12
1216 København K.
Tlf. 72 26 90 00
Fax 72 26 90 01